

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

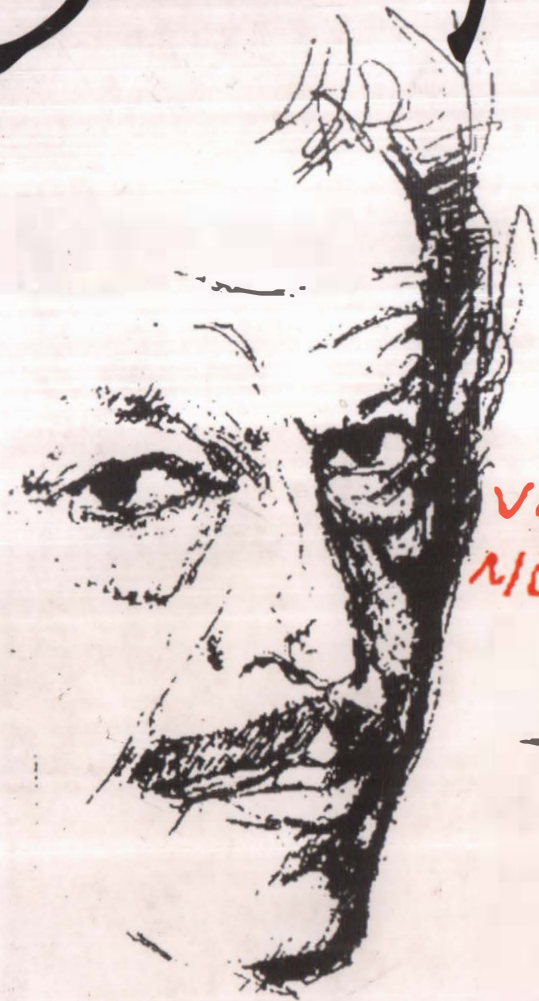
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sadri Alışık

KUBİLAY ÇELİK • VEDA DEĞİL MERHABA'DIR

KEREM . 2

GULPAA . 3

VE

SİZLERE .

VEDA DEĞİL
MERHABA'DIR.

ERKAN 978

— Lj. Alışık —

KUBİLAY ÇELİK

VEDA DEĞİL MERHABA'DIR

BEDA YAYINCILIK
Yaşamöyküsü: 1

ISBN 975-8870-37-8

1. Basım: Nisan 2005

Yayına Hazırlayan: Bülent Aşar
Kapak Çizim: Sadri Alışık
Kapak Tasarımı: Mehmet Esat
Düzeltili: Kubilay Çelik
Baskı ve Cilt: Ecem Basım Yayın

Beda Yayıncılık
Kartaltepe Mah. Mesir Sok. Cemal Pamuk İş Merkezi 15/2
Daire: 5 Sefaköy - İSTANBUL
Tel: 0212- 424 40 11
Faks: 0212- 424 37 56

www.bedayayincilik.com

Yazara ulaşmak için: *kubilay_celik@yahoo.com*

Sadri Alışık

Veda Değil Merhaba'dır

Kayıp İlanı:

**“Karaciğerimi yitirdim.
yenisini alacağımdan,
eskisinin hükmü yoktur.”**

Sadri Alışık (1990)

Ne Desek, Aslında Susmaktayız!

Nasıl tanışmıştık? Onlar, Cahit ağbiy (İrgat) ve Sadri (Alışık) akşam akşam, bira içiyorlardı da, Cahit Ağbiy mi tanıştırmıştı? Yoksa, Kulis’de bir kış akşamı, -ne vesileyle oraya gittiysem,- Nevin mi (Seval), gözlerinin uçsuz bucaksız maviliğinde, zekâ pırıltılarıyla; tanıştırmıştı? İlki doğruya çok daha yakın ama, nedense ben hep, bizi Nevin tanıştırmıştı sanıyordum?

Şaka yollu,ilk sözüm:"-...’Alışık’ güzel soyadı? Siz niye ‘alışıksınız’ bakalım?" oluyor. O, soruyu ciddiye aldı; bir çoğumuzun hâla bilmediği gerçeği, açıkladı: "-...Alışık, ‘Alışmak’tan gelmiyor; asıl manası, kırmızı ışıktır; geminin sancak feneri..." Sonra gülererek eklemişti: "-...babam Refet Kaptan, Şirket-i Hayriye’nin demirbaş kaptanlarından..." Kaşla göz arasında, sonradan tanıyacağım Refet Kaptan’ı, aslına hiç benzemeyen bir tip olarak, kafamda yaratmış; denize, denizcilere ezeli hayranlığım dolayısıyla, Sadri’yi çok daha başka bir açıdan görmeye başlamıştım.

Seyirci onu, belki de son filmlerinin etkisiyle, şen şakrak, esprisi bol bir adam sanır; doğrudur, içki sofrasında, esprileri, sırasında taklitleriyle, çevresini kırar geçirirdi; ama, asıl Sadri Alışık, acaba o muydu? Üzerimde hep, daha çok hüzne yatkın, ciddi rollerin adamı, bir aktör etkisi bırakmıştı; ‘Yalnızlar Rıhtımı’ndaki kaptan rolünü -belki babasının mesleği olduğu için- çok arzulamıştı; tahmin ettiğim ciddiyetle oynadı. Bence Türk perdesi ve sahnesi onu, lâayık olduğu düzeyde ve nisbette ‘kullanamamıştır’ Oysa, az bulunur bir aktördü.

Oyuncu olarak, üç Türk oyun tarzının, hem bileşkesi, hem sentezidir: hem Halkevi sahnesinde, zamanın oyunculuk idrakini öğrenmiş; hem Raşit Rıza Tiyatrosu’nda, aşağı yukarı bir Direklerarası stajı yapmış; hem de Küçük Sahne’de, Muhsin Okulu’nun inceliklerini edinmişti; ameliyat sonrası, ömrünün son beş yılında, sık sık Kanlıca’daki evde, ışıklarla Boğaz’ın

nasıl bir şehráyine döndüğünü seyreder, bunları konuşurduk: çok daha başka, çok daha zor rollerin altından kalkabilecek bir oyuncuydu; ne sahnede ona bu rolleri bulabildiler, ne perde de! Bir keresinde, bana "...bir sürü lüzumsuz rol oynamışım!" demiştir.

Ama bu yıldönümünde, asıl içimi titreten, yine öyle bir boğaz akşamı, Çolpan'ın dönüşünü beklerken; söyledikleri olacaktır: "...90'lı yıllar bitiyor, acaba 2000 yılı kadar yaşar mıyız?" İkimiz aynı yaştaydık, benim cevap vermeme meydan bırakmadan, acı bir tebessümle demişti ki: "...sen belki, ama benim yetişmeyeceğim, neredeyse kat'ı!" Sadece bu sözler bile, onun dramatik yapısını, hüzne ve kedere yakınlığını göstermeye yetmez mi? Ne yazık ki, tahmini doğru çıktı; onu yıllarca sonra, nedense -birkaçı hâriç- rolleriyle değil, yaptığı resimlerle, yazdığı şiirlerle hatırlıyorum.

Ölümün karşısında, ne desek, boş: aslında susmaktayız.

Attilâ İlhan

4 Nisan 2005

Maçka / İst.

SUNUŞ

Hepimizin hayatında birtakım “ilk”ler vardır... “İlk aşk”, “ilk buluşma”, “ilk içki”, “ilk sigara”, “ilk evlilik” vs...

İşte bu kitapta da rahmetli Sadri Alışık’ın “ilkler”ini öğreneceksiniz. İlk sigaraya başlayışını, ilk içki içişi, ilk aşkı, ilk filmi, ilk evliliği ve ilk hastalığını kendi ağzından çıkan kelimelerden öğreneceksiniz.

Tüm bunları, yıllarca adeta bir “sır” gibi saklayan ünlü aktör, büyük bir cesaret ve samimiyetle 1990 yılında bana anlattı. Rahmetliye hepinizin huzurunda bir kez daha saygılarımı sunuyorum. Mekânı cennet olsun.

Gönül ister ki tıpkı Sadri Alışık gibi; Türkiye’deki diğer sanatçılar, işadamları, politikacılar da sağlıklarında başlarından geçen önemli olayları yazsalar ya da yazdırsalar. Gelecek nesiller de bunları okuyup, hem o ünlüyü daha iyi tanır, hem de yaptıkları iyi ya da kötü ders çıkarırlardı.

İşte Sadri Alışık sağlığında yani 1990 yılında bunu yaptı. 1995 yılında rahmetli oldu.

2005 yılında da siz bu kitapta, onun hayatından birtakım kesitler bulacaksınız.

Sağlığında ve hastalığında Türk kadınına özgü fedâkarlıklarla hep kocasının yanındaydı. Hastalığının başlangıcından, onun son nefesine kadar her dakikasında birlikteydi. Bu kitabın ortaya çıkışının tüm aşamalarında bana yardımcı olan Sadri Alışık’ın eşi, Çolpan (İlhan) ablama şükranlarımı sunuyorum.

18 Mart 1995 Sadri Alışık'ın aramızdan ayrıldığı gündür. Babasının son gününü, son saniyesine kadar bana anlatan, aradan on yıl geçmesine rağmen anlatırken gözyaşları bir türlü durmayan oğlu, Kerem (Alışık) kardeşime de açık yürekliliğinden dolayı çok teşekkür ederim.

Not: Bu kitapta yazılanlar Sadri Alışık ile benim yüzyüze yaptığımız konuşmalar ve sohbetler sonucu ortaya çıktı. 1990 yılında tedavi için eşiyle birlikte Amerika'ya gelen "Turist Ömer"ın bana anlattıkları ve aylar süren tedavisi süresince benim gözlemlediklerimden doğdu.

Kubilay Çelik
Nisan 2005/İstanbul

Ben telafat-ı adiyeden
Paşabahçeli Sadri Alışık
Babam Rafet Kaptan
Anam zavallı Saffet

Ben
Elli yıllık bir sinema-tiyatro çöpü
Artık çöpler denize dökülmüyor, yasak
Acaba sarmısaklasak da mı saklasak,
Sarmısaklamasak da mı saklasak
Yoksa bu telefata-ı adiyeyi
Hiç mi hiç hatırlamasak

SADRÎ ALIŞIK

(Not: Kerem Alışık'ın, babasının bu şiirine karşılık yazdığı
'Babam' adlı şiiri de kitabın sonunda bulacaksınız)

SADRI ALIŞIK'IN YAŞAMINDAN KESİTLER...

“Ben hayatta hiç bilye oynamadım. Uçurtma da uçurtmadım. Diğer çocuk oyunlarını da bilmem. Bendeki “oyuna hasret” duygusu, bütün hayatım boyunca içimden çıkmadı. Belki de bu yüzden oyuncu oldum...”

“Çocukluğum Paşabahçe’de geçti. O dönemlerde Paşabahçe’ye otomobil haftada bir kez gelirdi. O da gaz kamyonu... Bakkallara gazyağı dağıtan bu kamyonun egzozundan çıkan dumanı içimize çeker, bu kokudan otomobil zevkimizi alırdık...”

“Çocukluğumda çok yaramazdım. Namaza duran dedemi, ninemi ve diğer aile büyüklerini ‘secdeye varamasınlar’ diye bellerindeki kuşaklardan kapının koluna bağlardım...”

“Annem, beni devamlı döverdi. Babam, hiç dövmediği halde ondan daha çok korkardım. Hatta öyle ki, o evdeyken ‘çişim var’ diyemez, altına işerdim...”

“Altı-yedi yaşlarında Naşid Özcan tiyatrosunu seyrettim. Ve evimizin bahçesindeki sundurmanın altında kendi tiyatromu kurdum. Seyircilerim de mahalledeki arkadaşlarımdı...”

“İlkokul üçüncü sınıfta ‘İstiklâl’ piyesindeki Adalı Halil rolünü bana verdikler ki, bu başroldü...”

“Ortaokul birinci sınıfta üç tanesi on paradan satılan ‘üçüz’ adlı sigarayla, sigara içmeye başladım...”

“İçkiyle tanışmam, önce kokusuyla oldu. Babam evde ‘İstafilina’ ve ‘Fertek’ adlı rakılardan içerdi. Onlardan yayılan anason kokusu beni etkilerdi...”

“İlk aşkıma 12 yaşında iken tattım. Ortaokuldaki sınıf arkadaşım Hale idi. Yan yana gelemediğimiz için, yalnızca uzaktan bakışırdık. Fakat nasıl olduysa bilmiyorum, bir keresinde elele tutuştuk...”

“İstanbul Lisesi’nde okuduğum zaman tiyatroya başladım. Okulda tiyatro olmadığı için, Cağaloğlu Halkevi (o zamanlar Paşabahçe’den, Cağaloğlu’na taşınmıştı) tiyatro bölümüne yazıldım...”

“İlk rolüm bir ‘uşak’ rolü idi. Ancak oyuna çıktığım ilk gece, heyecandan ayağım takıldı ve sahnede düştüm. Elimdeki kahve tepsisi bir yana, ben öteki yana devrildik...”

“Oyunculuğu evden gizli yapıyordum. Bir gün tesadüfen oyunu seyretmeye gelen annem, beni sahnede görünce düşüp bayıldı. Ve bunun sonucu “asabi şeker” oldu. Ömrünün sonuna kadar da böyle kaldı...”

“Devlet Konservatuvanı’nın açmış olduğu imtihanı kazandım. Ankara’da okuyacaktım. Ancak yapılan sağlık muayenesinde, gözüm sıfır yirmibeş miyop çıktığı için beni okula kabul etmediler...”

“Halkevinde oynadığım “Zehirli Kucak” isimli oyun sayesinde, ilk kez 1942 yılında basında yer aldım...”

“Bir arkadaş grubumuz vardı. Bunlardan biri de doktor Fikret idi. Onun yazdığı reçetelerle, nöbetçi eczanelerden birşeyler alıp içer, kafaları bulurduk...”

“Tiyatro ile, İstanbul Lisesi birlikte yürümeyince ben “devam mecburiyeti yok” diye Güzel Sanatlar Akademisi’ne girdim. (O zamanlar ortaokuldan sonra alıyorlardı). İmtihanı birincilikle kazandım. Yirmibeş lira ikramiye verdiler...”

“İlk filmim olan “Günahsızlar”ı 1945 yılında çevirdim. Ve 750 aldım. Ki o zamanlar büyük para idi...”

“Filmde yüzüm biraz tanındığı için ‘halk beni görsün ve birbirine göstereyim’ diye her akşam Tünel’den - Taksim’e yürüyüp sonra karşı kaldırımdan tekrar aşağıya inerdim.”

“Bu filmde karşımda oynayan Oya Sensev adlı oyuncuyla aramızda bir ilişki doğdu. Ancak ikimizin de maddi durumu iyi olmadığı için bu ilişki sürmedi...”

“1945 yılında, bir yıl içinde ‘Hürriyet Apartmanı’, ‘Yayla

Kartalı’ ve benim oynadığım ‘Günahsızlar’ adlı film yapınca basın ayağa kalktı ve ‘Burası Hollywood mu?’ diye yazılar yazdılar...”

“Beyoğlu’nda şöhretlerin gittiği Muhteşem’in Meyhanesi’nde, Şerif İçli, Hakkı Derman, Selahattin Pınar gibi o zamanın şöhretleriyle birlikte içerdik...”

“Bu arada haddimi bildiğim için, gazeteci Burhan Felek, meşhur şekerci Hacıbekir, Bestekar Münir Nurettin Selçuk, Paris sefiri Refik Amir Kocamaz, Ulaştırma Bakanı Cevdet Kerim İncedayı gibi ağır toplar masalarına beni de oturturlardı. Daha yirmi yaşındaydım...”

“Devrin Genelkurmay Başkanı’nın bana yaptığı torpil, binbaşıya sökmedi. Ve 1946-49 yılları arasında beni askere aldılar...”

“Askerde Ahmet Güzelce adlı bir arkadaşım vardı. Bu arkadaş çok disiplinsizdi. Künyesini düzgün okuyamaz, selamını hep eğri verirdi. Bu yüzden de devamlı dayak yerd. Bundan esinlenip ‘Turist Ömer’ tipini yarattım...”

“Sinemaya girdiğimde ‘Yeşilçam’ yoktu. Ben askerdeyken, Yeşilçam kurulmuş. Ve Ayhan Işık, Turan Seyfioğlu, Muzaffer Tema jön olmuştu.”

“Muhsin Ertuğrul’un karşısına ağustos sıcağında kalın bir elbise ile çıktım. Bana çikolata ikram etti. ‘Ayıp olur’ diye karşısında yemedim. Çikolata elimde eridi, iyice rezil oldum...”

“Bir gün ‘Yıldız Mecmuası’nda Ayhan’ın (Işık) resimlerini gördüm. Ve kendi kendime “Sadri bu adam varken, sen yandın. Sana bu piyasada iş yok. Ve hiçbir zaman jön olamayacaksın. Bu adamın hakkını teslim et’ dedim...”

“1951 yılında arabalı vapurda bir el sırtıma dokundu. Bir döndüm Ayhan Işık... ‘Merhaba kardeşim, ben Ayhan’ dedi. ‘Ben de Sadri’ diye yanıtladım. Onunla bir ömür boyu sürecek olan sağlam arkadaşlığımızın temeli böylece atılmış oldu.”

“Küçük Sahne Tiyatrosu’nda oynadığımız dönemlerde, hem sinema hem dublaj, hem de tiyatrodan iyi para kazandığım halde, yine de tiyatrodaki arkadaşlarımdan hep borç para alırdım...”

“Tiyatrodaki oyuncu arkadaşlarımdan biri olan Neriman Esen ile bir ilişkiye girdim. Lâle Oraloğlu’nun garip bir oyunuyla, Neriman’la nişanlandım. Ve daha sonra da evlendim...”

“Çolpan (İlhan) tiyatroda bizimle beraberdi. Muhsin Ertuğrul ‘Küçük Sahne’den ayrılınca, 5 arkadaş tiyatroya ortak olduk. Arkadaşlar, Çolpan’ın da ortak olmasını teklif ettiler. Buna tek ben ‘Hayır’ dedim. Ve ortaklık olmadı. Bu yüzden ‘Küçük Sahne’ de dağıldı...”

“Ayşecik’in babası senarist Hayri Değirmencioğlu kendi yazdığı bir filmde beni karşısında görünce ‘Siz de nereden çıktınız? Ben, sizi oyuncu olarak beğenmiyorum’ dedi...”

“Beş Hasta Var” filminde, (N.G.) ile birlikte oynuyorduk. O sırada evliydim. Ama mutlu değildim. Bu yüzden (N.G.) ile birbirimize aşık olduk...”

“İzmir Fuarı’nda tiyatro çalışmasına gittik. Daha sonra (N.G) beni ziyarete geldi. Yasemin çiçeğini sevdiği için, İzmir’in tüm yaseminlerini satan adamı, fuar boyunca kendime bağladım. Tabii çiçekler (N.G.) ye gitti...”

“(N.G.) İstanbul’a döndü. Benim de oyunum yoktu. Onsuzluğa dayanamadım ve İzmir’den, İstanbul’a özel uçak kirallayıp aynı gece (N.G.) yi görmeye gittim...”

“(N.G.) ile tartıştık ve ayrıldım. Eşim Neriman’dan da boşandım. Ve artık özgürlüğüme kavuşmuştum...”

“Çolpan ile aynı tiyatrodaki oynarken, doğrusunu isterseniz ilk zamanlarda ne o benden, ne de ben, ondan hoşlanmıştık. Ancak birlikte oynadığımız ‘Yalnızlar Rıhtımı’ filminde ona aşık oldum. İlişkimiz ilerledi ve onunla Kastamonu’da nişanlandık. Hemen ardından da 1959 yılında İstanbul’da evlendik...”

“Bizim mesleğimiz bir ‘ihtiras’ mesleğidir. Batı’daki gibi, bizdeki oyuncular, kültürlü olmadığı için, birbirlerinin ayağına çelme takmaya uğraşırlar. Yapımcı kesimi ise, sinemacılığın ‘sanat’ yanını düşünmeden bu işi soğan, patates satar gibi bir ticaret olarak görmüşlerdir...”

“Karakter oyuncularını ise işin altyapısını bilmeden, Kodaman Sokak’taki ayakkabı boyacılığında sinemaya geldiler...”

“1960 yılında yaptığım ‘Şahane Kadın’ adlı filmin iş yapmaması yüzünden, bazı filmciler bana ‘uğursuz’ dediler. Ve uzun bir süre sinemada iş alamadım. Ancak sonra yapmış olduğum filmler gişe rekoru kırınca da, ben onlara sırt çevirdim...”

“Oğlum Kerem ile ilişkim çok farklı oldu. Bu benden kaynaklanan bir hataydı. Tıpkı babamın beni sevdiği gibi, ben de Kerem’i uyurken severdim...”

“Küçükhanımefendi filminin Avrupa çekimlerinde, otellerde tek kişilik yatak olmadığı için, bir büyük yatakta Ayhan (Işık) ile birlikte yatardık. Ben hep sarhoş olduğum için, geceleri uyurken elimi yumruk yapıp, Ayhan’ın gırtlığına basıp, öyle uyurmuşum. Bu durum tam 25 gün sürmüştü...”

“Jön ve karakter oyuncularını dahil, bütün Türk sinemasında yaşayan en eski oyuncu benim... (Yıl 1990)”

“Fıstık Gibi Maşallah” filminde kadın kılığındaydım. Sırtı açık bir tuvalet giymişim. Bir elin çıplak vücudumda gezindiğini hissettim. Kim olduğuna bakmadan geri dönüp bir çıktım, adam yerde...”

“Bazı arkadaşlarla aram bozuldu. Sinirlenip İzmir Efes Otelindeki odamı onlara vermedim ve bir ay boş tutup parasını ödedim...”

“Bebek Belediye Gazinosu’nda Yılmaz Güney önce masamıza meyve ve viski gönderdi. Daha sonra tüm masanın hesabını ödedi. Bununla da yetinmeyip, bizim masadaki kişi sayısı kadar 500’er lira gönderdi.”

“Ayhan’ın (Işık) ölümü ile ben de öldüm. Tüm hayattan ilişkiyi kesip, kendimi tamamen içkiye verdim...”

“Ayhan’ın cenaze törenine katılan vatandaşlardan biri yanıma yaklaşp, ‘Bana son bir kez Ayhan Işık’ı göstermezsen seni vururum’ deyip belindeki tabancayı gösterdi...”

“Evimdeki barda bir ‘Ayhan Işık köşesi’ yaptım. Her gece onun karşısına geçip, sabaha kadar içerdim...”

“Eşi Gülşen’in, Ayhan’a olan yasını az bulduğum için, yedi yıl kendisiyle konuşmadım...”

“Birkaç yılbaşı gecesini, sabahlayarak Ayhan’ın Zincirlikuyu’daki mezarının başında geçirdim.”

“Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile tanışınca, heyecandan elim ayağım zangır zangır titremeye başladı...”

“Tanrı’nın şanslı kullarındanım... Tesadüf karşımıza Amerika’daki Türk doktor Münici Kalayoglu’nu çıkardı...”

“30 yaşında Amerikalı bir gencin ciğerini taşıyorum. Garip bir duygu... Adam öldü, ama ciğeri bende yaşıyor. Belki de hayatta hiç gitmediği ve bilmediği bir ülkede... Türkiye’de.”

“Ameliyat sonrası bir hesap yaptım. Tam 50 yıldır içiyorum ve bu süre içinde toplam 20 ton içki içmişim...”

1990 yılı eylül ortaları... Sabahın zifiri karanlığında, bir cankurtaran, yollar boş olmasına rağmen canhıraş bağıarak yol katediyordu. Siren sesleri, sanki ambulansın içindeki hastanın “ümitsiz” haline isyan eder gibiydi... Ambulansın içindeki hasta; vücudunun her tarafını saran tüm ağrılara rağmen yine de düşünüyordu... “Tanrım, nedir bu çektiğimiz? Hastalığının başladığı altı aydan bu yana, evimizde hiç yatamadık. Hep hastane köşeleri bizim evimiz oldu. Şu kolumdaki serum, ağızımdaki hortum, tüm ümitsiz halime rağmen bana huzur veriyor. Kendimi emniyette hissediyorum. Ve de ölümden korkmuyorum...

Neden korkacakmışım sanki... Az veya çok arkamda vatanım, milletim için bir şeyler bıraktım... Sonu belli olmayan bir yola gidiyorum. En kötü ihtimalle ölürüm. Ölmek nedir ki?... Uyku, narkoz, insanın, kendisinin hiçbir zaman bölemeyeceği bir şey. Benim için... Hoş, hayatta yaşamadığım hiçbir duygu da kalmadı artık. Kin, nefret, intikam, aşırı kıskançlık gibi duyguların dışında, yüce Tanrım hemen hemen tüm duyguları tattırdı bana.

Hayatta ihtirasım da olmadı. Ne bileyim: Hiçbir zaman altı tane evim, beş tane dükkânım olsun istemedim. Her devirde mütevazı bir yaşantı düşlememe rağmen, Tanrım bana fazlası-

nı verdi... Bu yüzden içimdeki duygu diyor ki yaşarsam ne mutlu, yaşamazsam da yeter...”

Bu duyguların sahibi Türk sinemasının “Turist Ömer”i Sadri Alışık’tı.

Yeşilköy’deki “International Hospital”dan ambulansla, Amerika’ya gitmek için uçağa nakledilen ünlü sanatçı Yeşilköy Havalimanı’na geldiğinde, yarı uykulu gözlerle kendisini uğurlamaya gelenleri, bir başka deyişle belki de “son bir kez” görmeye gelenleri tanımaya çalışıyordu... “Yeğenlerim burada, oğlum-gelinim de. Dur bakiim, bunlar da yanımızda çalışan kızlar... Hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan sinemadan birkaç dostum da gelmiş. Bu tarafta da birileri var. Pck seçmiyorum... Kimler acaba?.. Aaaa, Perihan Savaş ile kocası Yılmaz Zafer. Serdar Gökhan ile karısı Oya da buradalar. Doğrusunu isterseniz, sabahın bu erken saatlerinde bunları hiç beklemiyordum. Zahmet etmişler... Hay Allah, yine gözlerim yaşardı. Zaten hiç durmaz ki benim bu sulu gözlerim. Ne zaman duygulansam, hemen boşalıverirler...”

Böylesine duygu yüklü bir ortamda ne kadar zaman geçti bilmiyordu Sadri Alışık, dalmıştı... Ancak havaalanının o soğuk ve hiç istenmeyen anonsu kendisini uyandırdı...

“Dikkat, dikkat... Lufthansa Havayolları’na ait 517 sefer sayılı uçakla, Frankfurt’a gidecek olan sayın yolcuların, 102 nolu çıkış kapısına gitmeleri rica olunur...” Görevliler bu anonsu duyunca, Sadri Alışık’ın sedyesini taşımak için

yaklaşırken, o da, “Belki geride kalanları bir daha görmeyecekmiş gibi” son bir kez boş gözlerle süzdü etrafını...

Uçağa, hasta olduğu için örcce Sadri Alışık’ı aldılar. Yanında, doktoru Ömer ve eşi Çolpan İlhan da vardı. Uçakta sedye

ile yolculuk eden Alışık için, on kişilik koltuk sökülmüş ve özel bir bölüm yapılmıştı.

On kişilik yer için ödediği para, belki de sanatçının bunca yıllık yaşamında yapmış olduğu en pahalı yolculuktu...

Uçağın içine diğer yolcularla birlikte, son bir fotoğraf çekbilmek için birkaç gazeteci de sızmıştı. Birbiri ardına patlayan flaşların arasında bir ara oğlu Kerem'i görür gibi oldu Sadri Alışık. "Belki flaşların verdiği geçici körlüktendir" diye düşündü önce... Ancak biraz daha dikkatlice bakınca, oğlu olduğunu anladı. Şaşırmıştı... Mümkün olsa sedyeden kalkıp, onun boynuna sarılacaktı ama değildi. Fakat buna gerek kalmadan, istediği oldu. Kerem sanki babasının kafasından geçenleri hissetmiş gibi, gidip onun üzerine kapandı. Bir süre öyle kaldılar.

"Bir şey konuştuk mu, hatırlamıyorum. Ama ben çok perişan oldum. Yine sulu gözlerim durmadı ve boşaldım.

O zaman biraz daha gerçekçi düşündü ve "bu oğlumla, benim son sarılışımız olabilir. Sen bir daha geri dönmeyebilirsin. Bunu böylece kafana yerleştir Sadri" dedim kendi kendime..."

Baba-oğul Alışık'ları birbirlerinden ayırmak için görevliler bir hayli uğraştılar... Kerem uçağın kapısından kayboluncaya kadar babası gözlerini ayırmadı ondan.

Doktoru, Sadri Alışık'ın kolundaki serumu yukarıda bir yere asarken, uçak yavaş yavaş kıpırdanmaya başlamıştı. Kendini biraz olsun toparlayan "Turist Ömer", o haliyle bile doktoru Ömer ve eşi Çolpan İlhan ile şakalaşıyordu.

Uçak havalandı Sadri Alışık sedyesinden şöyle bir sağa doğru dönerek aşağıya, canı-kanı gibi sevdiği İstanbul'una

“son bir kez” bakmaya çalıştı. Açık-seçik olmasa da, bir şeyler gözüküyordu aşağıda. Yine gözleri yaşardı ve bir daha dönmek üzere sevgilisinden ayrılan bir aşık gibi, yıllar önce sevgilisi “İstanbul” için yazdığı bir şiiri mırıldanmaya başladı...

“Dün akşam eski bir İstanbul girdi koynuma
Martı’dan, bulut’tan, Haliç’ten.
Teslim bayrağı sallıyordu,
Beyazdan, maviden, minareden.
Karayazgılı algıltı otlarıyla
Biraz daha utangaç
Kaçık bir çoraptan
Sultanahmet’te üşümüştü
O güzelim gözleri...
Titriyor, korkuyordu
Ve galiba soğuk soğuk terliyor.
Ne kadar rüzgâr varsa
Yalnız ve kimsesiz.
Göksu’nun, Çamlıca’nın günahları boynuna
Atlar, arabalar, tramvaylar
Feraciheten havetlerinde bütün akrabaları,
Dün akşam eski bir İstanbul girdi koynuma...
Hüseyini bir çeşmeden Şevki Bey’i alıp da,
O ne biçim telâş ise...
Bütün çocukları yüklenmiş bir uçurtma kuyruğu
Bir beyaz at yeleleri, Mimar Sinan mermeri.
Hem uşşak, hem bayati bir halıda,
Bağdaş kurmuş yerlerde
Tanıdığı bahçelerde suzidılara güller
Hep şafak bekliyordu ne zamandan beri
Akşamları unutmuş...
Nihavent bir ayak alışkanlığı elleri arkasında
Mehtaba şaşmaktaydı, bir deniz kıyısında.
Hey gidi koca İstanbul
Bir giysi çıkarırcasına kendi kendinden kaçarak
Mahcup, ürkek ve korkarak.
Sarılıverdi boynuma, uyuya kaldık öylece ağlayarak...”

DÖNERKEN KARGODA OLABİLİRİM

Artık uçak, bulutların arasına girmişti. Çok halsizdi Sadri Alışık. O yıllar yılı kapanmayan çenesi, yine bir şeyler söylemek istiyordu ama ne gezer... Buna rağmen kendisini biraz toparlayarak, yanındaki eşi Çolpan İlhan'a dönerek: "Şimdi birlikte gidiyoruz. Sen koltukta, ben sedyedeyim. Dönüşte böyle olmayabilir. Sen yine koltukta ama ben, kargoda bir tabutun içinde olabilirim. Bunu kafana yerleştir. Olursa da bu hayatın bir cilvesi, Tanrı'nın bir yazısıdır. Bunun için dayanıklı ol. Durum böyle olursa, herhalde beni oralarda bırakmazsın değil mi?" dedi.

Çolpan İlhan, buruk bir gülümseme ile başıyla, "Evet," dedi.

Uçak yolculuğu çok sıkıcı geçti. Sadri Alışık uyumak istiyordu ama ne mümkün... Böylesine karışık duygular içinde, uçak ilk durağı olan Frankfurt'a yaklaşırken, hiç umulmayan bir şey oldu. Kabin tazyikinden ötürü, Sadri Alışık'a takılan serum taşı ve dışarı akmaya başladı... Doktor Ömer bu durum karşısında bir hayli heyecanlandı. Eliyle serumun akan kısmını tutarak, akmayı önlemeye çalışıyordu...

Sadri Alışık, o kendine özgü pratik zekâsını burada da çalıştırarak doktoruna dedi ki: "Acaba hosteslerden bir sakız isteyip akan yere yapıştırsak olmaz mı?.."

Bu buluşu işe yaramıştı. Derhal bir sakız bulundu ve çiğnendikten sonra, serumun akan yerine yapıştırıldı. Ve de akma durdu... Bu vaziyette Frankfurt'a inildi. Sadri Alışık'ı, Amerika uçağına bindirmek için havaalanında hazır bekleyen Alman sağlık personeli, seruma yapıştırılan sakıza önce bir hayli şaşırıp, daha sonra da gülmeye başladılar. Derhal serum değiştirildi.

Eski serumun yerine, kabin basıncına dayanıklı vakumlu serum takıldı ve "Turist Ömer" ile ekibini, ikinci güzergâhı olan Amerika uçağına bindirdiler...

Sekiz saat süren ve çoğu Atlantik okyanusu üzerinde geçen yolculuk sırasında pek önemli bir şey olmadı. Alışık'ın, Amerika'daki ilk durağı Şikago kenti idi... Tedavinin yapılacağı Madison kentine en yakın uluslararası havaalanı burada olduğu için Şikago seçilmişti. Hastane herşeyi daha önceden ayarlamış ve ambulansını tam uçağın kapısına dayamıştı. Görevliler Sadri Alışık'ı büyük bir itina ile ambulansa yerleştirdiler. Eşi Çolpan İlhan da kocasının yanına ilişti. Doktor Ömer ise, ambulansın ön tarafında şoförün yanında oturuyordu...

"Ambulansın içinde yattığım yerden dışarısını görmek istiyordum. Ama bir türlü mümkün olmuyordu. Yalnızca yollar-daki elektrik direklerinin tepesini görüyordum. Ve o anda ben-deki duygu şu idi... Ne olduğu bilinmeyen bir meçhule gidiyorum. Bu yollar, yalnızca ambulansın geçtiği yollar değil, aynı zamanda "benim hayat yolum"du" diyor, Sadri Alışık...

ÖLÜM TEHLİKESİ VAR

Şikago'dan iki saat uzaktaki Madison'a geldiklerinde, takvimler 15 Eylül 1990'ı gösteriyordu. Sadri Alışık hastaneye vardığında, kendisini, ameliyatı gerçekleştirecek olan, Türk doktoru Münci Kalayoglu bekliyordu...

Hastane ekibi, daha önceden ayrılmış olan odaya Alışık'ı yerleştirirken, o da bir solukta tüm şikâyetlerini doktoru Kalayoglu'na anlatıyordu. Karaciğerden öte, ünlü aktörü yıllardan beri kıvrandıran başka bir dert de hemoroit idi. Çok ısırap veriyordu.

Doktor Kalayoglu: "Sadri Bey, daha sizin durumunuzu bilmiyorum. Bakacağız... Eğer gerekiyorsa ameliyat yapacağız, bu arada eğer ameliyat yapacaksak, yüzde on-onbeş oranında da ölüm var. Bunu da böylece bilin. Burada bana yardımcı olmanız gerek. Zor bir iştir. Birlikte omuz omuza verip bu engeli aşacağız. Hasta-doktor ilişkisinde, siz de açık ve dürüst olun, ben de," dedi...

Sadri Alışık kendisine, "Size çok güveniyorum. Ve tek kurtarıcımın, Tanrı'nın izniyle sizin olduğunuzu biliyorum. Siz ne derseniz, ben onu yapacağım," dedi...

Gerçekten de tedavi boyunca doktorunun sözünden çıkmadı.

Tüm bunlar konuşulurken, hastane ekibi birtakım tahlillere başlamıştı bile. Biri kan alıyor, öteki idrar istiyordu. Bu arada

odaya Sadri Alışık'a takılmak üzere birtakım aletler getirilmişti.

Görevliler, Çolpan İlhan içinde hastaneye yakın bir yerde bir otel ayarlamışlardı. Haftalardan beri yorgun düşen bayan Alışık (İlhan), eşini emin ellere teslim ettikten sonra dinlenmek üzere oteline gitti...

KÂBUSLAR BAŞLADI

“Herkes işini bitirip çekildikten sonra, odada yalnız kaldım. Bir süre kendi kendime düşündüm... Ve bu düşünceler içinde uyumuşum. Daha ilk gecede bir takım kâbuslar görmeye başladım. Bunlar benim korku ve telâşlarımın birer belirtisiydi.

Ameliyatımla ilgili “herhalde” “acaba” “belki” gibi birtakım beklentiler benim yalnızlığımı paylaştı. Büyük bir umutsuzluk vardı içimde... Acaba bana ciğer bulunacak mı, bulunan ciğer işe yarayacak mı ve ben kurtulabilecek miyim?... ile dolu birkaç gün geçti...

Bu bekleme döneminde, 30 yıllık eşim Çolpan ile ilk kez bir geçimsizlik başladı. Ve aramızda birtakım tartışmaların başladığını acı bir şekilde farkettim. (Onun da nedeni sonradan çözüldü. Bendeki amonyak yükselmesi buna yol açıyormuş...)

Bazen de saçmalamaya başladım. Örneğin Çolpan’a: “Bizim zamanımızda da kedilerin kuyruğu var mıydı?” diye soruyordum.

Geceleri odamda yalnız kaldığımda odadaki perdenin birleşme yerlerini gözümle takip edip, “ölüm ile yaşam” arasındaki duyguları yaşırdım. Yani bir boşlukta gibiydim.

Böylesine zor on üç gün geçti. Bu süre içinde, bana takılmak üzere değişik zamanlarda iki adet ciğer bulundu. Ancak bunlardan biri “sarılıklı”, diğeri de “yağlı” çıktığı için Münici

Bey bunları beğenmedi. Tüm bunlar olurken, ben biraz daha ümitlenmeye başladım. “Üç gün içinde iki karaciğer bulunduğuna göre, demek ki ciğer sıkça çıkabiliyor. Bu yüzden aylarca beklemeyeceğim” diye düşünmeye başladım...

BİRİNİN ÖLÜMÜ BENİM KURTULUŞUM OLACAKTI

Bu arada zaman zaman canım sıkılıyordu. Çünkü hiç tanımadığım biri de olsa, birinin ölümü benim kurtuluşum olacaktı. Beni en çok rahatsız eden olay da bu idi... İstanbul'da iken, transplantasyon (nakil) konusunda pek bilgim yoktu. Buraya gelince öğrendim ki, bizim memleketimizde çok zor yapılmasının nedenlerini teşkil eden duygu, bize göre yani Türkler'e göre: "Yaşayan bir insanın karaciğerinin diri diri alınması olayı" imiş... Aslında tıbbıya göre, beyin olarak bir insan bittiğinde "nasıl olsa ölecek" gözüyle bakıldığı için karaciğeri alınıyor-muş...

Ama yine de bana çok ters geliyordu. Yaşayan birinin karaciğeri ameliyat masasında kesilip, bana takılacaktı... Gerçi mantıken ve tıbben bu bir ölüydü. Bu ciğer bana takılmasa, başka birine takılacaktı. Ama duygusal açıdan hiç de öyle gelmiyor insana... Daha bir tedirginlik ve rahatsızlık oluyordu. "Başkasının ciğeriyle yaşamak..." Bu olay beni son derece rahatsız etti. Ve bu rahatsızlığımı kimseye söylemedim. İşte böylesine duygular içinizi kemire kemire teselli arıyorsunuz. Ve sonunda "o adamın da ciğeri yaşıyor, bende" varsayımına ulaşıyorsunuz.

YARIN AMELİYAT VAR

27 Eylül akşamı saat onbir gibi, Doktor Münci Kalayoğlu odama geldi. Beni kontrol ettikten sonra, odada tedirgin bir şekilde dolaşmaya başladı. Çolpan dedi ki: “Münci Bey, sizi rahatsız eden bir şey var galiba, kafanız çok meşgul...”

Münci Bey o zaman konuşmaya başladı: “Biraz önce arkadaşlar gittiler. Bir ciğer bulunmuş. Sabaha karşı dörtte falan belli olacak. Yarın sabah Sadri Bey’i ameliyata alacağız. Birazdan hemşireler gelip, kendisini ameliyata hazırlayacaklar.”

Ve hakikaten de, kısa bir süre sonra hemşireler geldi. Gece yarısından itibaren hazırlıklar başladı. Bu arada formalite icabı, imzalamam için birtakım kâğıtlar getirdiler.

ÖLÜM FERMANINA İMZA

Bu kâğıtları ya Çolpan, ya da ben imzalayacaktım. Bu imza ne demekti? Bir bakıma “ölüm fermanı...” Kâğıt İngilizce olduğu için, Münci Bey bize Türkçe izah etti. Bu işin riskine “evet” vs. gibi şeyler vardı. Ben bunu Çolpan’a bırakamazdım. Çünkü bana bir şey olsa, sanki o sebep olmuş gibi, ömür boyu rahatsızlık duyabilirdi.

İmzalanacak kâğıtları ben istedim. Getirip önüme koydular. Kalem elime alınca, ellerim titredi. Ben ki, hayatımda sayısız imzalar atmışım. Hayranlarıma sayısız resim falan imzalamışım. Milyarlarca liralık senet ve kontratlar imzalamışım, ama bu hiçbirine benzemiyordu. Çünkü, bu imza bir bakıma benim “ölüm fermanı”mdı. Yani hayatımın en zor imzası...

Gerçi her ne kadar ben ölümden korkmuyorum desem de, resmiyete bindirmek olayı başka bir boyut getiriyordu. İmzayı bu duygular içinde attım...

Münci Bey’e bana bir sakinleştirici falan yapacak mısınız? diye sordum. O da, “Hayır yapılmayacak. Ne gereği var. Biliyorsunuz ki, ameliyat olacaksınız,” dedi...

Bu arada beni ameliyata hazırlamak için acayip bir koşuşma başladı. Bana, aşağıdaki kanı, yukarıya doğru basınç yap-sın diye uzun lastik çoraplar giydirdiler.

Yapılan testlerde kalp vs. ameliyata uygundu. Çolpan’a, sakin olmasını söyledim. O da sakin görünmeye çalışıyordu.

AYHAN (IŞIK) İLE KONUŞUYORDUM

Ameliyat saatini beklediğimiz sürenin bir bölümünde, doktor Münci Kalayoglu da “bize moral vermek” için yanıımızdaydı. Ben o sırada odamda Ayhan (Işık) ile beraberdim. Rüya da falan değildim. Uyanıktım... Başka bir şey değil, o sırada yalnızca Ayhan’ı düşünüyordum. Ve onunla konuşuyorduk. Daha doğrusu ben konuşuyordum, o dinliyordu. Ona dedim ki, “Biliyorsun Ayhan, kâğıtları imzalarken biraz panik içindeydim. Hissetmişsindir. Adeta ölüm fermanımı imzaladım. Bu bana yakışır bir panik değildi. Ama olsun, ölürsem sana kavuşurum.”

Bu mırıldanmalarım üzerine Münci Bey dedi ki, “Ne diyorsunuz Sadri Bey bir şey mi istediniz?”

Anladım ki, farkında olmadan kendi kendime konuşmuşum. Ben de, ‘hayır Münci Bey bir şey istemiyorum. Dua ediyordum’ dedim...

Ayhan ile ben hep konuşuruz... Türkiye’de de beni yalnız bırakmadı, burada da... O hep beni dinler... Onun “yalnız, tek başına” duran resmi devamlı gözlerimin önündedir. Onun sağlığındayken söylediği ve kulaklarımda kalan “günaydın”ı var...

Sağlığında her sabah bize telefon edip, bir “güüünaydınnn...”

deyişi vardı ki, çınlama sesleri arasında, iten, samimi ve çok iyi temennili bir gnaydındı bu...

İşte yarın ben ameliyattan çıkınca, sanki bu kulakları ınlatan “Günaydın”ıyla beni uyandıracaktı Ayhan ve “Haydi geçmiş olsun, bunu da atlattın” diyecekti...

SON ARZU

Bitmek bilmeyen birkaç saati zar-zor geçirdikten sonra, ameliyat saati geldi... Ameliyat giysileri içinde birkaç görevli gelip, beni yatağımdan sedyeye koydular. Bir ara Çolpan ile göz göze geldik. Hayatımın en zor anıydı o... 30 yılı aşkın bir süredir hayatımı paylaşan ortağımla, belki de son kez birlikteydik.

İdam mahkûmlarının son arzusu gibi Çolpan'a dedim ki, "Senden son bir isteğim var. Bunu yerine getir. Yoksa hakkımı helâl etmem." Çolpan yüzüme bakıp, "Nedir?" dedi.

"Benden, sana kalacak olan iki buçuk parça bir şey varsa, bunu ne pahasına olursa olsun hiçbir zaman satma, öyle kal-sınlar," diye isteğimi daha doğrusu son arzumı belirttim Çolpan'a... "Peki, peki," diye üzgün bir sesle geçiştirdi.

Ondan bunu isteyişimin nedeni, hiçbir zaman Çolpan'ın yokluk çekmesini istemiyordum. Ve bensiz geçecek yıllarda, rahat bir hayat sürmesini arzuluyordum. Ve bu duygular içinde ameliyat odasına doğru ilerliyordum. Çolpan da yanımdaydı. O da bizimle birlikte yürüyordu. Bir süre gittik ve daha sonra görevliler Çolpan'ı "Buraya kadar" diyerek durdurdular.

Bir kez daha baktık birbirimize... İkimiz de sakın görünmeye çalışıyorduk. Onu bilmem ama, benim içimde fırtına vardı. Son bir kez birbirimize el salladık. Çolpan orada kaldı, biz ise

yolumuza devam ettik. Beni tekerlekli sedyeyle birtakım oda ve koridorlardan geçirirlerken “işte bu geçtiğim yollar belki de yolun sonu... Karanlık da olur, aydınlık da” diye düşünüyordum.

“MUCİZE YARATAN ELLER” ONU BEKLİYORDU

Birkaç köşe daha döndükten sonra, ameliyathaneye geldi Sadri Alışık... O ana kadar gayet sessiz ve kendi işleriyle uğraşan ameliyatı gerçekleştirecek olan ekip, “Turist Ömer”i görünce adeta bir piranha hızıyla onun üzerine üşüştiler. Herkes birtakım şeyler yapıyordu. Biri Sadri Alışık’a hortum takıyor, bir diğeri damar bulmaya çalışıyordu. Nihayet aranan damar, ünlü aktörün sol elinin üstünde bulunmuştu. Ameliyat ekibinden birisi oradan bir iğne yaptı. Sadri Alışık yüzünü şöyle bir ekşitti, belli ki canı yanmıştı iğneden.

Bu arada gözler, ameliyatı gerçekleştirecek olan, tüm dünyanın “Mucize yaratan eller” adını taktığı doktor Münici Kalaçoğlu’nu aradı. O, ameliyathanenin içinde sakın bir şekilde dolaşıyordu. Acaba gerçekten o denli sakın mıydı, yoksa öyle mi gözükmeye çalışıyordu?.. Yoksa onun da içinde fırtınalar, kafasında karışık duygular mı vardı? Bütün Türkiye’nin gözünün-kulağının o anda onun üzerinde olduğunu mu düşünüyor-du acaba?..

Hele hele, ünlü aktörün tüm masrafını üstlenip buralara gönderen ve hastanede bulunduğu süre içinde zaman zaman arayıp onun sağlığı hakkında bilgi alan Cumhurbaşkanı Turgut Özal ne derdi?.. Bir başarısızlık halinde, “Ne yaptın yahu Münici? Biz, sana güvenip gönderdik” demez miydi?..

Bu düşünceler var mıydı ünlü Türk doktorunun kafasında, bilmiyoruz! Bunu daha sonra soracağız, ama onun yerinde kim olsa, herhalde buna benzer şeyler düşünürdü...

Sadri Alışık da, yattığı ameliyat masasından, gözleriyle Münci Bey'i arıyordu. Yani kurtarıcısını... Doktor Münci Kalayoğlu, “Turist Ömer”in başucuna geldiğinde, birbirlerine baktılar. Ünlü aktörün gözlerinde biraz buruk ve korku dolu bir ifade vardı. Doktoruna bir şey söylemedi ama gözleriyle, “Söyleyecek bir şey yok, hayatım senin ellerinde,” der gibiydi.

Doktor Kalayoğlu da herhalde bunları sezmiş olsa gerek, Sadri Alışık'ın elinin birini tuttu, diğer eliyle de okşayarak, “Merak etme,” der gibi başını salladı.

Bu arada ünlü aktörün elinin üzerinden yapılan ilaç tesirini göstermeye başladı ve yatırıldığı ameliyat masasının tam üstünde asılı duran süslü lambaya kısa bir süre baktı, giderek gözleri yoruldu ve mırıldanmaya başladı... “Paşabahçe, İstanbul'da doğmu...şş...umm...”

“ÇOCUKLUĞUM”

“Nüfus cüzdanımda ismim “Sadrettin” yazar, ama hiç kimse şimdiye kadar bu isimle çağırmadı. Hep “Sadri” dediler. Dayılarımdan birinin ismi Saadettin, diğerininki ise Sadrettin’di. “Sadri,” Arapça’da “göğüs” anlamına geliyor. “Sadrettin” ise, “dinin göğsü” demektir.

Ben hayatta bilye oynamadım. Uçurtma da uçurmadım. Ve diğer çocuk oyunlarını da bilmem... Bu yüzden bendeki “oyuna hasret” duygusu, bütün hayatı boyunca içimden çıkmadı. Buruk bir arzu olarak kaldı.

5 Nisan 1925 yılında İstanbul’un Paşabahçe semtinde doğmuşum. İstanbul’u çok seviyorum, bu yüzden sevgimi yıllar sonra yazdığım bir şiirimle dile getirmek istiyorum:

İSTANBUL ŞARKISI

Ben eski bir İstanbul gecesi,
Paramparça kanun sesleriyle...
Dilkişahverândan bir bahçede doğmuşum
Göbek adım, her baharın bir yaprağına yazılmış.
Hiç farkında değilim, kürdilihicazkârdan bir gece...
Sünnetim, gök sunan bir bahçede yapılmış.
İçerimde bir minareli yalnızlık
Sultan gözlerle uzaktan Çamlıcalı hanımelleri
Sonra birden Boğaziçi kıyılarında köpük köpük...
Ferace eteklerinde süs gibi ölümsüz ferah taze enişimleri
Ben eski bir İstanbul gecesi,
Gündüzlerim sahafta satılır.
Kırılmış şarap testileri gibidir, bilirim
Her akşam bu saatte makam var.
Biri şatarabandan bakar, Çengelköy sırtlarından...
Hisarlardan gelir öteki, puserik bir saygıyla misafir.
Bak, bu Kalamış hani sonradan giren
Kalamış işte, nihâvent rengi mavi.
O güzelim gözlerindeki.
Derken, best'i-nigârdan bir sabah desem ki aniden...
Karanlık kundaklarla yabancı bir İstanbul
Çıkarır denizden.
Ve bir sessizlik başlar hüznün çiçekleriyle.
O rengârenk bahçelerden...
Meydan boşalmıştır artık,
Öksüz ve yetim duygulara
Bir bir çekilir makamlar
Mahcup gölgelerle, utangaç kuytular...

Neyse, nerede kalmıştık... Evimiz, bahçesinde çiçekleri ve meyva ağaçları olan üç katlı ahşap bir evdi... Ailemiz çok kalabalıktı. Ve çoğunu beyaz saçlı, beyaz başörtülüler oluştuyordu. Yani ninem, dedem ve teyzem... Babam kaptan olduğu için, haftada bir-iki kez eve gelebiliyordu. Bu yüzden ailenin sorumluluğunu ve idaresini annem üstüne almıştı. Ben doğduktan sonra annem bana, çok büyük bir zaaf gösterdiği için, etrafta da onu “oğluna çok düşkün bir anne” olarak tanıyorlardı... Bana olan düşkünlüğünü, ben ancak seneler sonra şöyle anlayabildim. “Bu durum, rahmetli anacığımın egoizmi” idi. Beni, daha önce söylediğim oyunlardan “yasak” etmezdi. Yalnızca mahalle çocuklarıyla oynamamı istemezdi. Tek başıma bahçemizde oynamama “hayır” demezdi. Anneme göre “mahalle arasında öteki çocuklarla oynadığımda, ya bana bir şey olsa o ne yapardı?” (tek erkek evlat oluşum yüzünden).

Küçüklüğümü yalnız yaşadım. Ben sekiz yaşında iken, kızkardeşim Nevin dünyaya geldi. Üç katlı ahşap evimizde dedem, ninem, teyzem ve o zamanlar delikanlılık çağındaki olan dayılarımla aynı evde otururduk. Herkes beni çok severdi...

Ailemiz, orta sınıfın üstünde bir yaşam düzeyine sahipti. Babam kaptan olduğu için iyi bir maaşı vardı. Bizim evimizde bir kiler, bir de benim ayrı bir yemiş dolabım vardı. Yani mut-

fak yönünden hiçbir sıkıntımız yoktu. Yalnızca giyimden yana biraz kısıtlıydı. Zengin ve hali vakti yerinde olanlar yılda üç manto, beş elbise yaptırıyorlarsa, rahmetli anacığım iki tane yaptırıyordu.

O dönemde benim etrafımda bir “sevgi çemberi” oluşmuştu. Ama dışarı salmıyorlardı.

Benim tek arkadaşım, yandaki evde oturan bir kız çocuğuydu. Onun babası da kaptandı. Ailelerimiz bizi hep “kız bebek-oğlan bebek” diye çağırırlardı. Onların evindeki cumbalara bizi oturtup, sokağı seyrettirirlerdi...

Caddeden Polenezköy arabaları geçerci... Polenez’e, turistleri götüren tek ve çift atlı arabalar... O dönemlerde Paşabahçe’ye otomobil haftada bir gün gelirdi. O da gaz kamyonu... Bakkallara gazyağı dağıtan bu kamyonun egzozundan çıkarttığı dumanı içimize çekerdik... Ve bu kokudan, otomobil zevkimizi alırdık.

İLGİ BENİ YARAMAZ YAPTI

Ailem tarafından bu dışarı bırakılmamak, aşırı sevgi, benim gibi yapıya sahip bir çocukta bir tepki yaratacaktı. Yarattı da... Çok yaramaz bir çocuk oldum. Ve yaramazlığım dillere destan oldu. Bundan da ailem bir hayli hoşlandı. Tabii ki ben de... Örneğin, o zamanlar uzun entariler giyer, bellerine de uzunca bir kuşak bağlarlardı. Bu kuşağın içinde tütün, para ve mücevherat taşırlardı. Namazda secdeye vardıklarında, sessizce arka-larından yanaşıp, ‘bir daha secdeye varamasınlar’ diye, uzun kuşağın bir ucunu kapının koluna bağlardım. Gerçekten de, bir daha secdeye gelmek istediklerinde bu pek mümkün olmuyordu. Bu yüzden namazı bozmadan, kızarcasına yüksek sesle, “Allahüekber, Allahüekber” diyerek etraftakilerden yardım isterlerdi. Bunu duyan annem, mutfaktan koşar eline ne geçerse; oklava-terlik beni güzel bir döverdi.

Babam, beni hiç dövmediği halde ondan çok korkardım. Bizim evde kerevetlerin (divan) üzerinde üst üste yığılmış yastıklar vardı. Ben, ele avuca sığmaz bir çocuk olarak bir yastıktan, diğerine atlar, evin içinde pervane gibi dönerdim.

İşte böyle bir günde, annem yere sofra kurmuş, yemek yiyorduk... Sofra açılır-kapanır “uzunçarşı” iskemlesinin üzerine konan gümüş bir sini (tepsi) idi... Yemek işi bitince iskemle katlanır ve duvarın arkasına asılırdı. Ben o sofranın etrafında,

şimdi hatırlayamadığım bir tekerleme tutturmuş bağıra bağıra dönüyordum... Birden perde aralandı ve aralıktan sırmalı elbisesiyle babamı gördüğümü hatırlıyorum. Gerisi yok... Yatakta açtım gözümü, bayılmışım. Korkudan bayılmışım.

Yaramazlığıma başka bir örnek daha Sadrettin dayımın balık oltasını alır, ucuna yem takıp balkondan, civcivleri tek tek yukarı çekerdim. Cevizi ikiye kırıp zift sürer, kedinin ayaklarının altına yapıştırırdım. Yani onu at gibi nallardım. Kedi taşlarda koşunca takır takır sesler çıkarır ben de bu duruma çok gülerdim... Aslında bu olaylar, benim dışarıda oynamama izin verilmeyişine bir tepkiydi...

ALFABEYİ KENDİ KENDİME ÖĞRENDİM

Modern alfabe 1928 yılında çıkmıştı. Ben belki dört yaşlarında falandım. O zamanlar komşumuz olan Haseki Hastanesi'nin başhekimi Vasıf Bey, benim için, “Bu çocuğu Amerika'ya gönderelim. Çocuk ileri zekâ” demiş... Ancak bizimkiler pek aldırmamışlar.

Doktor Vasıf beyin böyle bir kanıya varmasının nedeni de, ‘o devirde herkes kolayca anlasın, öğrensin’ diye duvarlara ve bütün evlere büyük harflerle “alfabe”nin bir örneğini asmışlardı. Ben onlara bakarak, kendi kendime hem de okuyup yazmayı öğrendim. Ve o yaşta ev halkını karşıma oturtup bu ‘A’dır, bu ‘B’dir diye mektep gibi onlara da öğrettiğimi çok net bir şekilde hatırlıyorum.

TİYATROYLA İLK TANIŞMAM

Altı-yedi yaşlarındayken, enteresan bir olay oldu. Bu benim, şimdiki mesleğimin belki de ilk başlangıcıdır.

Paşabahçe’de deniz kıyısında çok büyük bir köşk vardı. Burada, bir gün Fukara Perver Cemiyeti (Fakirlere Yardım Cemiyeti) fakir çocuklar için bir sünnet düğünü tertiplemişti. Eğlence olarak da, diğer eğlencelerin yanında, Naşid Özcan Tiyatrosu’nu çağırmışlardı.

O sünnete bizim aile de davetliydi. Ve beni de götüreceklerini söylediler. Müthiş heyecanlandım. İlk kez sokağa çıkıyordum. Elimizde mumlu fenerlerle, gece sünnet yerine gittik... Salonun ortaca yerinde bir sahne vardı. Ben rahatça görebileyim diye, sahneye yakın bir yere oturtular. O yaşta “tiyatro nedir?” bilmiyorum. Yalnızca kulak dolgunluğu “yalancık-tan bir şeyler yaparlarmış” fikri vardı bende...

Biraz sonra perde açıldı. Ve hakikaten bir sürü insan çıktı birbirlerine bir takım şeyler söylediler ve sonra perde kapandı. İşte, bana ne olduysa o perde kapandıktan sonra oldu... Benim içimde müthiş bir heyecan ve merak başladı. Perde açıldığında, yalancık-tan yaptıklarını biliyordum. Şimdi perde kapandı ve gerçek hayatları başladı. “Acaba bu perdenin arkasında ne var?” İşte bu lâf, ileriki yıllarda beni oyuncu yaptı...

Naşid Özcan’ı o gece seyrettikten sonra kendi kendime “ben

neden bunu yapmayayım?” diye bir merak başladı. Sünnetten döndükten sonra o gece bende hiç uyku yok. Hep tiyatroyu düşündüm. Bundan sonraki birkaç gece de...

Bu olay, beni tüm yaramazlıklarımın dışına itti. Ve sokakta oynama hasretim aniden bitti. Artık kendime yeni bir oyun bulmuştum.

Evimizin bahçesine çıkan merdivenli kapının üstünde, sundurma gibi bir yer vardı. Oraya bir çamaşır ipliği asılmıştı. Ben tuttum, oraya bir yatak çarşafı serdim. Ve bunu perde, elim geçirirdiğim cam parçalarını kırıp, bunlardan da “cam para” yaptım. Mahallenin çocuklarına dağıttım. “Bunlar para, burası da tiyatro. Paralarla gelip, tiyatroya gireceksiniz,” dedim. Çocuklar oturduktan sonra, ben perdeyi kapatıp arkadan “çingır, çingır, çingır” deyip perdeyi açardım. Annem, babam, dedem, ninem, teyzem ve dayılarımın taklitlerini yapardım. Mahallenin çocukları buna çok gülerdi. Çünkü taklitleri çok benzetirdim. Ve tiyatroculuk oyunu, uzun bir süre böyle devam etti.

İLKOKUL VE “İSTİKLÂL PİYESİ”

Bizim zamanımızda da okula başlama yaşı yedi idi. Ancak benim dedem, Paşabahçe muhtarı olduğu için “ilmuhaber” ile altı yaşında başlattılar beni. İlkokul beşinci sınıfa geldiğimde, çok iyi bir talebe olmama rağmen “daha yaşın küçük, piş de akranların gibi ol” diyerek beni sınıfta bıraktırdı ailem... Paşabahçe 39. İlkokulu’na gidiyordum. (Sadri Alışık elli yıl kadar sonra aynı okula bir şiir yazıp göndermiş, ancak oradan hiçbir yanıt alamamış...)

Tüm haşarı yanlarıma rağmen, yine de mahçup sayılan bir öğrenciydim. Okula bir-iki yıl böyle gidip geldikten sonra bir gün “İstiklâl Piyesi” oynanacaktı. “Rol dağıtımı yapılacak” dendi. İlkokul üçüncü sınıftaydım. Suat hoca hanım diye beyaz tenli, orta boylu, balık etinde siyah saçlı bir öğretmenimiz vardı. (Bu kadınla başladı, bendeki annemden başka bir kadın duygusu). O zaman Suat Hanım’dan “Ben de bu piyeste rol almak istiyorum” ricasında bulundum. O da bana “Adalı Halil” rolünü verdi ki, bu başroldü...

ORTAOKULDA İLK SİGARAYLA TANIŞMA

İlkokul bitince, bize Beykoz'da bir ortaokul tahsis edildi. Önce altıncı sınıf kuruldu. Daha sonraki yıllarda da diğer üst sınıflar eklendi. Beni bu ortaokula yazdırdılar. Evden ilk kez ayrı kalacağım için annem çok üzgündü.

Ortaokulda ilk dersimiz Fransızca idi. O dersten sonraki diğer dersin hocaları gelmediği için, o günümüz boştu. Arkadaşlar “parka gidelim” dediler. Ben de onlara katıldım. O zaman üstünde yeşil yazısıyla “üçüz” yazan ve açık satılan sigaralar vardı. Üç tanesi on paraydı. Arkadaşlar üçer tane aldılar. On para verip, üç tane de ben aldım. Ve sigaraya başladım. Hoş daha önceki yıllarda “kız bebeğin” annesinin içtiği Yenice sigarasının dumanına imrenirdim ama, ilk sigaraya “üçüz” ile başladım.

İçkiye ilk imrenişim ise, babamla oldu. O zamanlar “İstafilina” ve “Fertek” rakıları vardı. Babam evde bunları içerdi. Ondan yayılan anason kokusu beni etkilerdi. İçkide beni etkileyen başka bir olay da, oturduğumuz yerdeki “Paşabahçe alkol fabrikası” olmuştur. Fabrika saat beşte “düüüt” diye paydos çalar, bütün işçiler dağılırdı. Bu işçilerin bir kısmı, bizim evin önünden geçerdı. Ben özellikle o saatleri kollar, bahçeye çıkardım. İşçiler geçince, üzerlerine sinen o anason kokusu yolda kalırdı. Onları koklardım... Bende içkinin etkisi işte o zamanlar yani beş-altı yaşlarındayken başladı.

İLK AŞK

Beykoz Ortaokulu'ndayken, mavi gözlü, sarışın çok güzel bir kız vardı. Adı Jâle idi... Onunla aramızda bir kontak doğdu. Yani tabiri yerindeyse, ilk gençlik aşkı denilen o heyecanı onda yaşadım. Sene galiba 1937 idi.

Aynı sınıfta idik. O benden iki sıra daha önde ve çaprazımda oturuyordu. Arada bir silgisini, kalemmini düşürüp eğilip bana bakardı. Ben de, ona... Öğlen tatillerinde sınıfça, Beykoz Korusu'na çıkardık. Birlikte olmamıza imkân yoktu. Ama yine uzaktan birbirimize bakardık. Beykoz'da okuduğum süre oyuncaca nasıl oldu bilmiyorum, bir keresinde Jâle ile elele tutuştuk.

ORTAOKULDA TİYATRO YOK MU?

Ortaokul ikinci sınıfa gelince, benim tiyatro aşkım yeniden başladı. Ve soruşturmaya başladım. Ancak ilkokulda olan tiyatro, burada yoktu. Kendi kendime, “Allah Allah, nasıl olur, şimdi ne yapacağız?” dedim... Bir şeyler yapmak lâzımdı. Burada yalnızca müzik kolu vardı. Ben de oraya girip, mandolin çaldım.

Ortaokul üçüncü sınıfa geçince, İstanbul’a taşındık. ‘Babam işe daha kolay gidip gelsin’ diye Cağaloğlu’nda; o zamanki Akşam Gazetesi’nin sokağı olan Narlıbahçe’de bir eve taşındık. Tabii İstanbul’a taşındığımız için ben büyük üzüntülere, tarifsiz kederlere kapıldım. Çünkü artık Jâle’yi göremeyecektim. Ama tesadüf bu ya, bizden hemen sonra Jâle’lerin de Süleymaniye’ye taşındığını duydum. Aman ne güzel... ‘Nasıl olsa İstanbul küçük, gider Jâle’yi bulurum’ diye düşünüyordum.

Cağaloğlu’nda geldikten sonra, Jâle’yi aramaya başladım. O zamanlar onüç yaşında idim. Annem bırakmadığı için, evden kaçıyordum. Doğru Süleymaniye’ye... Sabahtan, akşama kadar Jâle’yi arıyor, tabii ki bulamıyordum... Bu arayış uzun bir süre devam etti ve ben yavaş yavaş umutsuzlukla, bu işin peşini bıraktım.

(Ancak çok enteresandır. 1980 yılı başlarında bir iş için Kadıköy’e gittim. Otobüs durağında bir kadın, “Beni hatırla-

dın mı Sadri’ciğim?” dedi... Bir döndüm, “Nasıl hatırlamam Jâle’ciğim,” dedim... Benim rüyalarımın kadını Jâle, meğer kısa boyluymuş. Ama gözleri aynıydı. Ve çok şişmandı... Kocasını kaybettiğini, buralarda bir yerde oturduğunu, emekli olduğunu falan anlattı Ben hiç konuşmuyor, yalnızca ona bakıyordum. “Beklerim, dostluk edelim, ahbaplık edelim, o günlerden hiç kimse kalmadı” falan, filan dedi. “İnşallah” dedim ama, gitmeyeceğimi, aramayacağımı biliyordum...)

İstanbul’da annemin, benim üzerimdeki baskısı giderek arttı. Babam artık geç de olsa her gün eve geliyordu. Onunla ilişkimiz oldukça ilginçtir. Annemden bir ton dayak yediğim halde, babamdan hiç dayak yemedim.

Babam Rafet kaptan hakkında küçüklüğümden beri hatırladığım tek şey “korku”dur. Saygı da vardı ama, en çok korku... Babam, beni hiç kucağına almadı, sevmedi, öpmedi. Yıllar sonra öğrendiğime göre, uyurken gelip beni öpüp, okşarmış... Herhalde babamdan kalmış olsa gerek, ben de aynısını oğlum Kerem’e yaptım. Nedense sevgimi tam anlamıyla oğluma gösteremedim.

Büyüklerimin yıllar sonra bana söylediklerine göre, babamdan öyle korkarmışım ki, o olduğunda şişim gelse söyleyemez, oturduğum yere işermişim... Hiç beni dövmedi, ama nedense çok korkardım. Az konuştuk babamla. Ben 26 yaşında ilk evliliğimi yapıncaya kadar adeta bir yabancı gibiydik.

İSTANBUL LİSESİ'NDE TİYATROYA BAŞLADIM

Dokuzuncu sınıfa İstanbul Lisesi'nde gittim. Fakat benim aklım fikrim ortaokulda bir türlü yapamadığım “tiyatro”da idi. Bir araştırdım ki, Cağaloğlu'nda bir “Halkevi” var. Ve burada müzik, tiyatro, jimnastik, edebiyat kolu gibi çeşitli kültürel faaliyetler varmış. Okula bir süre gittim. Daha sonra sıkılmaya başladım. Aklım, fikrim başka yerde yani tiyatroda idi.

Okuldaki haylaz arkadaşlara uyup, mektebi kaytarmaya başladım. Küçüklüğümden beri oldum olası kahve merakım olmadı. Ve kahveye de gitmedim. Ben ne tavla, ne iskambil, ne de domino falan bilirim... Mektepten kaçınca “ne yapalım” dedik. Arkadaşlardan biri, “Halkevi var. Oranın kütüphanesine gidelim,” fikrini attı ortaya. Ve oraya gittik. Hiç unutmam oradan aldığım ilk kitap bir “Akbaba” cildi idi. Onu okudum. Daha sonra Hüseyin Rahmi okumaya başladım. Mektepten kaçıyoruz ama, gittiğimiz yer yine mektep, yani kütüphane... Kitap okuyup, bir şeyler öğreniyoruz. Sonraları arkadaşlar, “Hep kütüphane olmaz, zaman geçmiyor başka bir şeyler de yapalım,” dediler. O zaman da Halkevi'nin spor koluna yazıldık. Hiç para ödemedi aletli jimnastik, barfiks, güreş, basketbol, voleybol oynamaya başladık. Oranın sıcak-soğuk duşları her şeyden önce bunları öğreten hocaları vardı. Ben çok iyi basketbol oynardım.

Bir gün arkadaşlardan biri, akşam altıda tiyatro provası olduğunu söyledi. “Haaa” dedim. Demek ki tiyatro da var. Hemen tiyatro bölümünün olduğu yere gittim. Başında ‘Celâl Tahsin Bey’ diye bir doktor vardı. Aynı zamanda adlî tıbbın da müdürlüğünü yapıyordu. Onu bulmak mesele...

“Temsil kolunun başındaki Nusret Sefa Coşkun’u (Son Posta Gazetesi muharrirlerindendi) gör” dediler.

Gittim, “Efendim çok hevesliyim” dedim. İki resim birtakım kâğıtlar istedi. Hemen getirip kaydoldum. Tiyatrodaki diğer arkadaşlarla tanıştık. Ve ben tiyatroya kaydoluşumu evden sakladım. Bir yandan okula gidiyor, bir yandan da tiyatroya devam ediyordum... Tiyatroya gidip-geliyorum ama, hazıranda bir oyun oynandığı için, ben ne prova yapıyor, ne de oyunda oynayabiliyorum. O sırada oynanan oyunun adı “Hisseli Şâia.” Refik Ahmet Nuri’nin bir piyesi... Ve bu oyunda yaşlı insanlar oynadığı için, “Biri hastalanır da, yerine oynarız” şansım da yok.

Buna rağmen bütün piyesi dört günde ezberledim. Benden başka yedekte bekleyen oyuncu da yok. Bu arada oyunda oynayan diğer oyuncularla samimi olmaya başladım. Ne zaman bir araya gelip konuşsak, ben hemen sahne müdürü Kandivit Bey’i yakalayıp, “Ben ne zaman sahneye çıkacağım” diyerek adamı bıktırıyordum. O zamanlar daha 15 yaşındaydım. Sonunda dedi ki, “Hocayla (Celâl Tahsin Bey) bir konuşalım.” Konuştu. O da “Peki” demiş. Ve bana oyunda “Uşak” rolü verdiler. Rolüm şöyle: “Sahne bir köşkün bahçesidir.” Buraya merdivenli bir kapıdan girilmekte. Sahnede iki yaşlı insan, (bunlardan biri Şükriye Boratap, karşısında da Niyazi Boratap)

bir şeyler konuşuyorlar. Renan Fosforoğlu'nun da rolü var. O da genç ve amatör bir oyuncu. Ben rolümü sordum. Dediler ki, "Sana uşak elbisesi giydireceğiz. Elinde de kahve tepsisi olacak. Biz, sana hangi lafta içeri gireceğini söyleyeceğiz. İşte o zaman içeri girip, birer kahve verip çıkarsın." Bu haberi aldıktan sonra üç gün uyuyamadım.

Neyse, oyun günü geldi. Ben uşak elbisesi giydim. Kafamda fes elimde kahve tepsisi bekliyorum. Bir süre sonra "Haydi" dediler bana. Çok heyecanlıyım.

Sahneye çıktığım zaman ilk gördüğüm şey "karanlık ve aydınlık" idi. Karanlık gördüğüm şey oyunu izlemeye gelen halk, aydınlık ise sahne ışıklarıydı. Bir anda gördüğüm bu olay beni oldukça şaşırttı. Ve merdivenlerden inerken yere düştüm. Kahveler bir yana, ben öteki... Seyirci bir kahkaha patlattı ki sorma gitsin, "Eyvah" dedim. Tepsiyi falan toplamadan sahneden kaçtım. Ve içeri girdim. Bu olaydan sonra o kadar korktum ki anlatamam... Kırk yılda bir, çok istediğim bir fırsat yakalamış, ama bunu kullanamamıştım. "Şimdi beni kovacaklar" diyordum kendi kendime...

Hayır, öyle olmadı. Ben o gece tiyatrodan ayrılırken sessizce, "Yarın akşam geleyim mi?" diye sordum. "Gel, ama yine aynı şeyi yapacaksın" dediler. "Nasıl yani" dedim. "Düşeceksin" dediler. Ve o geceden sonra tüm temsil boyunca ben her gece elimde kahve tepsisi düşüp durdum. Ama ilk geceki kadar seyircinin ilgisini çekemedim.

Artık yavaş yavaş halkevi oyunlarında rol alıyordum. Bu arada rollerim de büyümeye başlamıştı. Ben ilk kez "diyaloglu bir oyun" oynuyorum. Rolüm de büyükçe... "Himmetin Oğlu" piyesinde köylü kılığındayız. Bu oyunda oynayan önemli

rollerdeki oyuncuların hepsi kadrolu... Maaşlarından başka bir de onlara iki buçuk lira “zaruri masraf” veriyorlardı. Bu bana verilmiyordu. Oyundan önce, bizden eski oyuncular makyaj yaparlardı. Küçüklükten beri çok iyi resim yaptığım için, ben de kendime makyaj yapmaya başladım. Bu arada rahmetli Fecri Ebcioğlu da aynı tiyatroda olduğu için, onun makyajını da ben yapıyorum. Paramız olmadığı için bu işi suluboya ile hallediyorduk.

ANNEM DÜŞÜP BAYILDI

Ben halkevine başladığımda, o zaman Türkiye’de “pasif korunma” (karartma) vardı. İkinci Dünya Savaşı sıraları olduğu için, şehirlerdeki tüm evlerin camları ve tüm ışıklar koyu renkli örtülerle kapatılmıştı.

O tarihte halkevi temsilleri bedava... Yalnızca zahmet edip gelecek ve hafta içinde davetiyelerini alacaksınız. Koltuklar numaralı. Oyunun dışında hepimizin başka görevleri de var. Bilet dağıtma, perde açma, teşrifatçılık gibi.

Bir gün arkadaşları, anneme, “Halkevinde güzel bir oyun var, gidip seyredelim” diyorlar. O da, onları kırmayarak bir gece “Himmetin Oğlu”nu seyretmeye geliyor. O ana kadar okulun yanısıra oyunculuğu büyük bir gizlilik içinde yapıyorum. Yani annemin, benim oyunda oynadığımdan haberi yok...

Makyajlı olduğumuz için, oyunu seyreden annem, sahnede duran beni önceleri tanıyamamış... Fakat ben konuşmaya başlayınca, “Aaa bu Sadri” demiş. Arkadaşları “Yok canım” diyorlar. O da “Evet o” diye yanıtlıyor. “O”dur, “değildir” tartışmasından sonra anlaşılıyor ki, sahnedeki o adam benim... Annem düşüp bayılıyor. Ve bunun sonucu olarak da şeker hastası oldu. Ömrünün sonuna kadar da öyle kaldı. Yani annem, benim yüzümden “asabi şeker” oldu... Tabii ki evde bomba patladı. “Sadri artist oldu...” Dedem eski Paşabahçe muhtarı

sakallı Mehmet Efendi: “Neee olamaz” diyor. Dayılarım “ölürsek, cenazemize gelmesin” diye beni lânetliyorlar. Ama benim umurumda değil. Diyorum ki, “yeter ki tiyatroda oynayayım, ne cenazelerine, ne de mezarlarına gideyim.” Oyunculuğu o kadar çok seviyorum ki, normal hayattan bile bir şeyler kapmaya çalışıyorum. Örneğin dedem öldüğünde, mezarına gittim ve o anda kendi kendimin ne halde olduğunu kontrol ediyorum. Diyorum ki, “Acaba bir insan cenazeye gittiğinde, yani üzüldüğünde yüzü ne hale gelir. İleride böyle bir rol çıkarsa nasıl oynarım?”

BABAM OYUNCU OLDUĞUMU ÖĞRENDİ

Rahmetli babamla, o dönemde çok az konuşuyoruz. Ve ben çok korkuyorum. Diyorum ki, “Allaaah, bir de babam duyarsa.” Bu duygular içinde bir gün annem odama geldi ve, “Baban seni çağırıyor” dedi... Pencereleeri caddeye bakan salonda beni bekliyordu. “Otur bakalım” dedi...

O zamanlar 15 yaşındaydım. “Duyduğuma göre sen halkevlerinde sahneye çıkıyormuşsun.” Ben, babamın yüzüne bakmadan sessizce, “Evet” diye fısıldadım. “Peki sana bir şey soracağım. Sen bu işin gösterişinde misin? Yoksa bu işi güzel sanatların bir dalı olduğu için mi seçiyorsun?” dedi babam... Bunları duyunca biraz rahatladım. O yaşa kadar babamın, benim üzerimdeki tüm baskı ve sıkıntıları birden geçti. Baba, oğul değil de, sanki iki arkadaş gibi ona bu işi ne kadar sevdiğimi anlattım. Beni dinledikten sonra, “Çık dışarı” dedi. “Eyvah, beni bir daha göndermeyecek” dedim.

Tüm bunlara rağmen ben yine provalara gidiyordum. Akşamın altısında başlayan provalar, sekiz buçukta bitiyordu. Bizim evde ise akşam yedide yemeğe herkes birlikte oturuyordu. Ben provada olduğum için, ya beni bekliyorlar, ya da bana yemek ayırıyorlardı. Ancak bu artistlik işi ortaya çıktıktan sonra, evdekiler anneme, bana yemek ayırmamasını söylüyorlardı. Ben eve geldikten sonra annem gizlice getirip yemeği bana veriyordu.

DEVLET KONSERVATUVARI İMTİHANI

Babamla konuşmamızın üzerinde bir hafta kadar geçmişti. Bir gece eve geldiğimde, pembe bir kâğıt üzerine basılmış “Devlet Konservatuarı giriş imtihan şartnamesi”ni gördüm. Annem, bana uzatıp, “Bunu baban gönderdi. Gerekenleri yap-sın, yerine getirsin” dedi... Adeta dondum. İleri görüşlü bir adamdı babam. Ne de olsa bir yüksek okul bitirmiş kaptan ol-muştu.

Babamın getirdiği evrakları büyük bir süratle tamamlayıp gönderdim...

Şehir tiyatrosu oyuncusu rahmetli Sait Köknar, yengem ta-rafından akrabamızdı. Ona başvurup, imtihana gireceğimi söy-ledim. O da bana Molier’in “Zor Nikâh” adlı oyunundan uzun-ca bir bölüm verdi. “Bunu ezberle, gel çalışalım” dedi... Ben bütün metni çok kısa bir zamanda ezberledim.

Sait amcalar, Beyoğlu civarında bir yerde oturuyorlardı. Yani o zamanların en güzel semtlerinden birinde... Oraya tram-vay ile gidilirdi. Ve tramvaya binmek de büyük bir zevkti. O devirde Beyoğlu’na çıkmak için, ailelerimizin bize yeni elbise-ler yaptırmasını bekler, onları giydikten sonra çıkardık. Gerçi eski kıyafetlerle falan Beyoğlu’na çıkmak yasak değildi ama, eski kıyafetlerle giden insan orada rahatsız olurdu.

Şimdi ben, oraya gidiyorum. Hem de işim var. Tiyatro ça-

lışmaları için Sait amcaya gidiyorum... Gittim, birlikte çalıştık ve imtihan günü geldi.

İmtihan, Galatasaray Lisesi'nin salonlarından birindeydi. İmtihana 48 kişi girdi. Jride; Orhan şaik Gökay, Carl Lobert (Devlet Konservatuvarlarını kuran), İ. Galip Arcan ve şehir Tiyatrosu'ndan birkaç oyuncu daha vardı.

Benim sıram geldi. Daha önce çalıştığım oyunu oynadım. (Hiç unutmam o gün için arkadaşlarımdan birinden ödünç bir ceket almıştım. Bu ceket de oldukça büyüktü.) Oyunumuzu bitirip, sahneden aşağıya inerken, jriden biri bana, "Bir dakika çocuğum, şimdi sana bir şey soracağım. Onu bize yap... Sen, pencereden bakıyor ve sevgilini bekliyorsun. Bir türlü gelmiyor, gecikiyor. Sonra beklemen, ümitsizliğe dönüşüyor. Bir süre sonra köşe başından çıkıp, eve yaklaştığını görüyorsun. Ve tam karşıdan karşıya geçerken, otomobil çarpıyor... Bunu bize konuşmadan anlat" dedi.

Ben bir daha sordum, neyi yapmam gerektiğini... Yine anlattılar. (Sonradan bana söylendiğine göre, benim sormam, oyuncu dikkati ve iyice anlama olayı onların hoşuna gitmiş...) Onların benden istediklerini bir güzel oynadım. "Getin-kaldın" gibi bir şey söylemediler. Günler sonra bana bir kâğıt geldi. İmtihani kazanmıştım... Katılan 48 kişiden biri ben olmak üzere, iki kişi kazanmıştı. Verilen bir tarihte benim Ankara'da olmam isteniyordu.

Evin içinde büsbütün bir dram başladı. Annem, "seni oralara göndermem" diye ağlamaya başladı. Buna rağmen benim orada kullanmam için arşaşlar, çamaşırlar hazırlandı.

İŞİNİ ELİNLE DEĞİL, CANINLA YAP

Ankara'ya hareketimden önce babam, beni yanına çağırdı ve bana dedi ki, "Sana bir nasihatim, aynı zamanda da vasiyetim olsun. Artık yeni bir hayata atılıyorsun. Bundan sonraki yaşamında, işini elinle değil, canınla yap."

Biz gözyaşları içinde ağlayarak ayrıldık. Kolay değil, bu benim ailemden ilk ayrılışımdı.

Ankara'ya vardığımda, mektep boştu. Büyük bir yatakhane vardı.

Bir görevli bize, tam teşekküllü bir hastanede muayene olmamız gerektiğini söyledi.

Ertesi gün hastaneye gittik. Muayene sonucu benim gözüm sıfır yirmibeş miyop çıktı. Ve raporuma "arızalı sağlam" diye yazıldı... Bu yüzden yetkililer, Ankara'ya gittiğim o tahta bavulumla, beni İstanbul'a geri gönderdiler. Yani konservatuvara giremedim. Üzüntüm sonsuzdu. Büyük kederler içindeydim. Bunun aksine geri döndüğüm için, bizim evde bayram sevinci yaşanıyordu.

Allah'tan İstanbul Erkek Lisesi'nden kaydımı sildirmemiştım. Gidemediğim günler için bir rapor götürdüm, bütün olay halledildi.

BABAMLA ARAM BOZULDU

Bu arada üstüm, başım perişan... Babamın her yıl yaptırdığı bir takım elbise var. Onun da ceketinin dirsekleri neredeyse yırtılacak. Pantolonumun dizleri de öyle... Böyle bir sefillik içinde, bir gün anneme dedim ki: “Babama söyle, bana 50 lira versin.” (Elli lira büyük para. O dönemde bir evin bir aylık erzakını yirmi beş liraya alabiliyordunuz).

Pek hatırlamıyorum ama, babamın da aylığı beş yüz lira kadardı. Annem, “Evlâdım, sen deli misin? Nasıl isterim” dedi. Ama ben direttim... Böyle birkaç baskı sonucu, annem babama söylemiş. Bir gün bana, “Baban, seni çağırıyor” dedi. Babamın bulunduğu odaya gittim. Babam, beni görünce cebinden bir defter çıkarttı. Ve bana göstererek, “Bak burası gelir, burası da gider hanesi... Elli lira istemişsin, bak bakalım bu hesaba göre bu parayı sana verebilir miyim?” dedi.

Nedense bende o zamanlar bir isyankâr devir başlamıştı. Babama, “Ben fiyat murakkaba komisyonunda aza (araştırma komisyon üyesi) değilim” dedim. Ve babamın bana verdiği defteri yere bıraktım. “Peki, çık dışarı” dedi. Tabii ki parayı alamadık. Ve bu hareketim yüzünden her yıl bana yaptırılan bir takım elbise, o yıl yaptırılmadı. Ve ben de yamalı elbiseye düştüm.

İLK KEZ BASINDA YER ALDIM

Ben yine halkevine başladım. Ve konservatuvar işine, ondan sonra pek fazla üzülmедim. Bu işe en fazla babam üzüldü. Çünkü ona göre, bu işin yolu mektepti...

Provalardan eve gidip, tek başıma yemek yiyordum. Yemekte bile prova yapıyordum. Kendi kendime diyordum ki, “Acaba ileride bana, özürlü bir adamı oynayacaksın!” diye bir rol çıkarsa nasıl oynarım? Bunun provasını yapıyordum. O özürlü adamın titreyerek ekmek koparışını, kaşık-çatal kullanmasını oynuyordum. Yine böyle bir akşam bunu oynarken, annem görmüş... Çığlık atarak, “Sana ne oldu evlâdım?” diyerek geldi. “Yok bir şey anneciğim” diyerek işi zar zor atlattık.

Halkevinde, giderek dikkati çekmeye başlamıştım. Bu arada rollerim de büyümeye başlamıştı. 17-18 yaşlarında iken, 70 yaşında bir adamı oynuyordum. “Zehirli Kucak” adlı bir oyunda, oynadığım rahip rolünde, rol gereği saçlarımı uzattım. O tarihte kıvrır kıvrır uzun saçlarla sokakta dolaşamıyor, o yüzden enseme kaşkolla kapatıyordum. Bu arada “gelin suyu” diye bir su buldum ve bunu saçlarıma sürünce bembeyaz oluyordu. Rahip oynadığım için, istavroz çıkarmayı öğrendim. Bu oyundaki rolümle, büyük sükse yaptım. Ve ilk kez basında adımdan bahsedildi. Orhan Özkırım diye bir gazeteci “Vakit Gazetesi”nde, benim oyundan bir rahip resmimi koyup ve altına,

“Sadri Alışık diye bir adam işte şöyle-böyle başarılı” diye yazdı.

Ve hemen peşinden de “Akbaba” mecmuasında aynı resim ve benzeri bir yazı yayınlandı. Yıl 1942 gibiydi.

RAKİ İÇMEYE BAŞLADIM

Bir gün halkevinden “Tatar Kemal” (Kemal Edige) (o da sonradan oyuncu oldu) bana, “Kız arkadaşım ile birlikte Florya’ya gideceğiz, sen de gel. Orada eğlenir, piknik yaparız” dedi... Ben de plaja gideceğiz diye düşündüm. O zamanlar “deniz donu” dedikleri mayomu da alarak (genellikle annem dickerdi) Florya’ya gittik.

Plaj yerine, ağaçlık bir yere gittik-oturduk. Tatar Kemal çantasından öteberi çıkarttı. Bir şişe de rakı. Babamdan saklı tattığım birkaç damlanın dışında, o güne kadar hiç rakı içmemiştim. Tatar Kemal, bana da uzattı, “Hadi içsene” dedi. “Suzuz” içtim, çok acı geldi. Kemal’le, kız arkadaşı da içiyorlardı. Ben rakının zevkinden sonra, “Ulan, bu ne biçim dalgadır” diyerek bir de sigara yaktım. Bu arada artık sigara paketi de taşımaya başlamıştım. (O zamanlar fiyatı onbir kuruş olduğu için “onbirlik” denen birinci sigarası içiyordum).

Biraz sonra kafayı iyice buldum. Hoşuma da gitti... Artık içkiye alışmıştım.

Çemberlitaş’ta hem meze, hem de “bardakla şarap” satan bir yer vardı. Her provadan sonra eve gitmeden önce, oraya uğrayıp bardağı altı kuruştan satılan şaraptan üç tane içip, eve “leyla vaziyette” giderdim... Bu arada, o zamanlar Müfit Kan-

su (eski Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri'nin oğlu) ve bir de doktor Fikret Ürgül (aynı zamanda ressam) adlı arkadaşlarım var. Hep birlikteyiz. Birlikte yiyip, birlikte geziyoruz. Ve birlikte de içiyoruz... Bizim grubun içinde şu anda ismini hatırlayamadığım başka arkadaşlar da vardı. Hep birlikte o zamanki “Lambo”da içiyoruz. Bir akşam bu arkadaşlar konuşurlarken baktım ki, bunlar “Lambo”dan sonra başka bir yerlere daha gidiyorlar. Benim haberim yok... Müfit'i sıkıştırdım. O da dedi ki, “Arkadaşlarla aramızda bir şirket kurduk. Ellişer kuruş, birer lira koyuyoruz. Doktor Fikret de bize reçete yazıyor, nöbetçi eczanelerden bunları alıp içiyor ve kafaları buluyoruz.” Ben de, “Ulan, beni de bu şirkete alın” dedim. O da, “Peki, bu akşam gideriz” diye yanıtladı.

O akşam ‘ben de varım’ diye, doktor Fikret fazla reçete yazdı. Nöbetçi eczaneye gittik. Eczacı reçeteleri aldı ve “Durun çocuklar, ben hemen getireyim” dedi ve içeri gitti. Arkadaşlar ilâçları beklerken, ben de içeriden vitrinleri seyrediyordum. Az sonra eczacı elinde iki kocaman şişe sıvı, bir-iki bardak ve bir de deney tüpü getirdi. Ancak, bir ara eczacının gözü, tezgahın üzerine takıldı ve başladı bağırmaya... “Yooo, bu kadarı da fazla. Olmaz böyle şey tirin gidin” dedi bize. Ben ne oluyor diye tezgahın yanına geldim. Bir de ne göreyim? Arkadaşlardan bazıları eczacının tezgâhının üzerine yarım baş, kokoreç, beyaz peynir falan koyup eczaneyi, meyhaneye çevirmişler... Ve tabii oradan kovulduk.

GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ'NE GİRİŞ

Artık sigaraya da, içkiye de iyice alışmıştım. Bu arada mektep de yürümemeye başlamıştı. İstanbul Lisesi dokuzuncu sınıfta tökezlemeye başladım “Ne yapacağım” diye düşünürken, duydum ki, “Güzel Sanatlar Akademisi” var ve bu okula, ortaokuldan sonra kayıt yaptırılabilirdim... En iyi tarafı da, “mecburi dersler” öğlene kadarmış. Öğlenden sonra istersen derslere girmeyebilirsin;

Benim için biçilmiş bir kaftandı bu okul... Doğruca akademiye gittim. İmtihana girdim ve imtihanı birincilikle kazandım. Bu arada yirmibeş lira da ikramiye verdiler. Ve ben, 1942 yılında akademili oldum. Beni, Bedri Rahmi atölyesine aldılar. Orada bir yıl okumam gerekli iken, iyi resim yaptığım için girdikten üç ay sonra hocalarım “Bu çocuğa günah, zamanı burada geçmesin” diyerek beni renkli resim atölyesine ve “çıplak model”e aldılar.

Bu arada akademi benim umurumda değil. Zaten öğlenden sonra da doğru dürüst derslere girmiyorum. Sırf evdekiler “okuyor” desinler diye okula gidiyorum. Benim tüm aşkım tiyatro idi...

O sıralarda her gece beni pencerelerde bekleyen annem, geç gelmelerim yüzünden bu huyundan vazgeçti. Artık evden

tamamen kopmuştum. Geç saatlerde, yalnızca uyumaya gidiyordum.

Bu curcuna içinde 1945 yılına girdik. Bu arada tiyatromuza İ. Galip Arcan rejisör olarak geldi. Ve beni çok seviyor, “Evlâdım, arslanım” falan diyor. Benim üzerimde çok duruyordu. Ben artık tiyatroda başa güreşiyordum...

İLK FİLMİM “GÜNAHSIZLAR”

Tüm bu olaylar devam ederken, benim film olayım başladı. Rejisör Faruk Kenç “Günahsızlar” adlı bir film çekecekmiş... Bunun için de genç bir delikanlı arıyor ve aradığı tipi de bir türlü bulamıyormuş... “Zenne Necdet” (Orta oyunlarında Zenne rolüne çıktığı için bu adı takmışlardı) diye bir prodüktör var. O, Faruk Bey’e “Ben halkevinde bir çocuk gördüm. Hem yakışıklı, hem de oyuncu... İstersen bir seyret” diyor. Faruk Bey bir gece gelip, beni seyrediyor. Ve de beğeniyor Bir gün “Çiftesaraylar” bahçesinde otururken, “Zenne Necdet” yanıma geldi ve “Faruk Bey, seni filmde oynatmak istiyor. Çemberlitaş’daki muhallebicide perşembe günü saat ikide seni bekliyor” dedi.

İstenen gün ve saatte, Faruk Kenç’le buluştuk, konuştuk ve prensipte anlaştık. Yalnızca, önce bir “tecrübe filmi” çekeceğini söyledi. “Stüdyoya gidelim” dedi. Gittik, stüdyoda benden başka bir delikanlı daha vardı. Bir benim, bir de onun tecrübe filmini çekip, bizi yolladılar... O delikanlıyla birlikte aynı tramvaya bindik. “Seni mi beğenecekler, beni mi?” diye konuşmaya başladık. Ama ben içimden “Bu çocuğu alırlar” diye geçiriyordum. O zamana kadar zaten benim bir sinema hevesim yoktu. (Yıllar sonra öğrendim ki, o genç delikanlı, sinema oyuncusu Sezer Sezin ile evlenen ve daha sonra da bir süre si-

nema oyunculuğu yapan Kenan Artun’muş) meğer o da tramvayda içinden benim için “Bu çocuğu alırlar” diyormuş...

Bir süre sonra Faruk Kenç, beni tekrar çağırdı. Ve “Günahsızlar”da benim oynamamı istedi. 1945 yılında 750 liraya anlaştık ve 250 lira da avans aldım.

“Günahsızlar” filminde benim karşımda, Oya Sensev ve “kötü adam”ı da daha sonra rahmetli olan Emin Kalaycı adlı bir arkadaş oynuyordu. Bu film için Amasya’ya gittik, bitirdik ve film sinemalarda gösterilmeye başladı. Filmin galasına falan çağırdılar. Artık kendimi, “Rüzgâr Gibi Geçti” filminin ünlü aktörü Clark Gable görmeye başlamıştım. Gerçekten de artık “meşhur”dum. Sokakta da tanınıyordum. Ve bu da benim hoşuma gidiyordu.

Akademideki derslerden sonra eve gelip, biraz vakit geçiriyorum. Ve akşam saat altı gibi “şık” bulduğum frapan kravatları takıp yaya olarak Sirkeci’den-Galata Köprüsü’nü geçip, Tünel’le-Beyoğlu’na çıkıyordum. Ve çıkar çıkmaz yolun bir tarafından ağır adımlarla, hiçbir yere bakmadan başım dik Taksim’e kadar yürüyordum. Meydanı şöyle bir döndükten sonra, bu kez aşağı iniyordum. Tünel’den-Taksim’e yürürken beni birbirine gösteren tezgâhtarlar, “Bu adamın başka işi yok mu, hava atmak için mi dolaşıyor. Şimdi de geri döndü” demesinler diye karşı kaldırımdan yürüyordum...

MUHTEŞEM'İN MEYHANESİ

Vefa'lı bir futbolcu vardı. Adı Muhteşem... Top oynarken ayak bileği kırıldı ve daha sonradan kestiler. Bu futbolcu için jübile yapıldı ve topladığı parayla Beyoğlu'nda "Muhteş" diye bir meyhane açtı.

Duydum ki, tüm ünlü tiyatro sanatçıları oraya gidiyorlarmış... (O dönemde Türk sinemasında üç yılda bir film yapılıyor ve bu filmlerde de Hazım Vasfi, Münir Nurettin Selçuk oynuyorlardı.)

1945 yılında "Hürriyet Apartmanı", "Yayla Kartalı" ve benim oynadığım "Günahsızlar" diye üç film yapıldığında, basın ayağa kalktı ve "Burası Hollywood mu?" diye yazılar yazdılar.

Muhteşem'in meyhanesi akşam altı-altıbuçuk arası artistlerle dolup taşıyormuş... Ama genelde o saatlerde, rolü ve işi olmayan artistler gidiyorlarmış... Film çekimi olan ve tiyatrodaki işinden çıkanlar ise, gece onbir gibi oradan toplanıyorlarmış...

O sıralarda Ankara Radyosu'ndan Şerif İçli, Selahattin Pınar gibi "ağır toplar" İstanbul'da sahneye transfer olmuşlardı. Onlar da içkici takımıydı. Programlarını bitirdikten sonra bu bara gelirlerdi.

Eee, bir film yapıp şöhrete ulaştık ya, benim de oralarda görünmem gerekiyordu. Gitmesine gideceğim de, peki neye

gideceğim? Tabii ki içmeye... Ama ona 'da param yetmez.

Tünel'den-Taksim'e sağlı, sollu o "hava atma" turlarını tamamladıktan sonra, yine Tünel'den-Köprü'ye, oradan da Cağaloğlu'na gidip evde yemeğimi yiyor ve zamanın geçmesini bekliyordum. Gece onbirde evden çıkıp, onbir buçuklarda "Muhteş"ten içeri girerdim. Etrafa şöyle bir "Ooo... merhaba abiciğim, afiyet olsun" dedikten sonra bir köşeye ilişirdim. O sırada birçok kişi fısıltı halinde "İşte o filmde oynayan çocuk bu" falan, filan diyorlardı. Bu da benim hoşuma gidiyordu.

Yine bu gecelerin birinde, parasızlıktan bir bira söyleyip yudumlarken, hemen yanı başımda içen Şerif İçli bana şöyle bir bakıp "Açar evladım, açar. Ben de öyle yapardım" dedi. O zamana kadar bilmiyordum, hemen uyandım. Anladım ki, o saate kadar rakısını bitirenler üstüne cila olsun diye bira içermiş... Şerif İçli de, o akşam beni sanki başka bir yerde içmiş, oraya cila atmaya gelmiş zannetti. Meyhane küçük bir yer olduğu için, içeride bulunanların hepsi, sanki bir masada oturuyormuş gibi birbirleriyle samimiydiler. Bu arada eğer keyfi yerindeyse, Şerif İçli şöyle bir tıngırdatır ve de şarkı söylerdi. Böylesine bir curcuna içinde, ben de yavaş yavaş kendime çevre edinmeye başladım.

Yaşım yirmi gibi olduğu halde, benden yaşça ve mevkiice büyük insanlar arasına girmeyi başardım. Meşhur Şekerci Hacıbekir, gazeteci Burhan Felek, Paris Sefiri Refik Amir Kocamaz, mülakat vekili (ulaştırma bakanı) Cevdet Kerim İncedayı, bestekâr Münir Nurettin Selçuk bunlardandı. Bu grup rakı içerlerken, hoş sohbet olduğum için masalarının bir kenarına da beni oturturlardı. Haddimi bilirdim... Böylesine bir akşam, sohbet sırasında benim de ağzıma bir şey geldi. Söylemek is-

tedim ama, terbiyeden “ayıp olur” düşüncesiyle vazgeçtim. Ancak Burhan Felek Bey farketti. Ve “Ne diyecektin?” dedi. Ben de “Hayır efendim, bir şey demeyecektim” dedim. “Ölümü öp, söyle çocuğum ne diyecektin?” diye ısrar etti. Ve “Sana bir şey tavsiye edeyim, bak bu çok güzel bir şey... Sakın haaa, bir daha tereddüt etme. Espri aklına geldiği zaman söyle. Eğer birkaç kere böyle tutarsan, espri küser ve bir daha da gelmez...”

İLK İLİŞKİM

“Günahsızlar” filminde karşımda Oya Sensev oynuyordu. Bu filmin çekimi sırasında, onunla iyi bir arkadaşlık kurduk. Daha sonra bu arkadaşlığımız ilişkiye dönüştü. Ama hiçbir zaman onu sevmedim. Oya, çok saygı duyduğum, aklına, bilgisine güvendiğim bir kız tipi olarak karşıma çıktı... O, benden önce “Hasret” adlı başka bir filmde daha oynamıştı. Bu ilişki ile ilgili olarak şu kadarını göğsümü gere gere söyleyebilirim. “Oya ile ilişkimiz elele tutuşmaktan öteye gitmedi.” Garip bir ilişkiydi. Ben, Oya ile haftada üç-dört kez buluşuyordum. O, Harem’de oturuyordu. Öğlenden sonra iki gibi ben onu vapur iskelesinden alır, akşam yedide de vapura geri bırakırdım. Oya sigara ve içkiden nefret ettiği için, onun yanında sigara içmezdim. İçki içtiğimi de zaten bilmezdi.

Yani Oya ile beraberken, “gündüz insan, gece kurt” gibi iki ayrı insan olurdum. O üzülmesin diye akşam yediye kadar elimi sigara paketine sürmezdim. Onu vapura bırakır, bırakmaz hemen peşpeşe birkaç sigara içer ve oradan doğruca pasaja gider, tüm gece boyunca içerdim. Oya ile ilişkimiz, askerliğim dahil beş yıl sürdü...

ASKERE GİDİŞ

1946-1949 yılları arasında askere gittim. İstanbul, Üçüncü Kolordu-Hoşdere’de askerlik yaptım.

Askere gidişim enteresandır. O zamanlar Faruk Kenç beyle ikinci filmimi çekeceğim. Adı da “Karanlık Yollar” Güzel Sanatlar Akademisi son sınıfında öğrenciydim... Bu yüzden her yıl askerden tecil alıyordum. Ancak o yıl, devamsızlıktan sınıfta kaldım. Beni askere götüreceklerdi. Bu arada filme de başlamıştık. Film yatacağı için, Faruk Kenç bir hayli telaşlandı. Araya birilerini koyup, Genelkurmay Başkanından bana bir “torpil mektubu” aldılar. Ve nüfus cüzdanıma da, “geçirdiği zatürree nedeniyle askerliğinin bir yıl geri bırakılması” diye bir yazı yazdılar. Beni askeri hastahaneye sevk ettiler... Heyetlere girip çıkıyordum. Son karar dahiliyecinindi. Bana verilen “torpil mektubu” da dahiliyeciye yazılmış. Filmdeki rolüm icabı bende bir karış sakal var. Dahiliyecinin odasına böyle girdim.

Karşımda saçları sıfır numaraya vurulmuş, palabıyıklı bir binbaşı askeri doktor vardı. Bana kısaca “Nedir?” diye sordu. “Sağlık muayenesine geldim” dedim. Yine kısaca “soyun” dedi...

Ben tam soyunurken, mektubu cebimden çıkarıp usulca masasına koydum. “Bu ne?” dedi. “Genelkurmay Başkanı Zekai

Okan Paşa'dan" dedim. "Özel mektup değil mi?" dedi ve zarfa doğru uzandı. Ben içimden "Hah, yemi yedi" dedim. Ama olmadı. Zarfı aldı ve hiç açmadan birkaç parçaya yırttı. Ve bana "Gel buları al, orada çöp kutusu var. Onun içine at" dedi. Ben yırtıkları çöp kutusuna atarken, o da bana "Ver bakayım kağıtlarını" dedi. Kağıtların üstüne kırmızı kalemle büyükçe "sağlam" yazdı. Ve bana "giyin" dedi. Ben, onun odasından çıktım ağlaya ağlaya Kadıköy vapuruna bindim. Artist olduğum için, ağladığım etraftan görülmesin diye de, gidip üçüncü mevkiye oturdum. Hüngür, hüngür ağlıyordum. Bazıları tanıyıp "Hayrola Sadri bey ne oldu?" diye soruyorlardı.

Askere gideceğim için ağlıyorum" diyemezdim tabii ki. "Sormayın sizlere ömür, pederi kaybettim" diyordum.

Eve gelip, anneme askere gideceğimi söyledim. Bu işin gizli kalmasını, soran olursa uzun bir turneye gittiğimi söylemesini istedim. Evde hazırlıklar başladı... Bana Amerikan bezinden bir sırt çantası hazırladılar. Saçlarımı kestirdim. Ne olur, ne olmaz diye bıyıklarımı kestirmedim. Evdekilerle vedalaşıp, Beykoz askerlik şubesine gittim. Ben, doğuda bir yere gitmeyi beklerken, bir tesadüf eseri yanımdaki askerle dosyalarımız karıştı ve Aşkale-Erzurum yerine beni Çekmece'nin biraz ilerisindeki İspartakule'ye verdiler.

Beykoz şubesinde bir gece kaldım. Ertesi gün beni Sirkeci sevkıyat yerine gönderdiler. Ve burada kayıt yapılacağını söylediler. Benim gibi, binlerce asker bekliyordu.

Kaydı yapan "yazıcı", "Alışık" soyadını görünce "Sen, Sadri Alışık mısın?" dedi. Adam, beni artistlikten tanıyordu ama, bu tanınması ondan değilmiş...

Mahallemizde bir komşu kızı vardı. Adı Saima... Meğer bu

yazıcı, onun kocasıymış... Beni oradan tanıyor. Dedi ki “Bak, şimdi sana ne yapacağım?” İki ayrı zarf yaptı. Biri “Sirkeci sevkیات komutanlığına”, diğeri de “Haydarpaşa Sevkیات Komutanlığına” ve devam etti. “Şimdi sen, bu kalabalığın içine hiç girme. Sizin sevkیات subayınız daha ortalarda yok. Gelmesi belki onbeş gün sürer. Kalk sen eve git. Eğer giderken yolda inzibatlara yakalanırsan “Haydarpaşa sevkیاتına gidiyorum” diye Haydarpaşa zarfını göster. Onlar zarfı açamazlar. Gelirken de aynı durum olursa, “Sirkeci komutanlığına gidiyorum” diye öteki zarfı göster...”

Önceleri tereddüt ettim. Ama yapacak bir şey olmadığı için eve gitmeye karar verdim. Eve gece karanlığında, kimselere görünmeden girdim ve saklandım. Onbeş günlük sürede dışarı çıkmadan evde yaşadım.

Sonra bana yardım eden o çocuk “Sevkیات subayınız yarın geliyor” diye haber gönderdi ve ben gittim. Gele gele kim geldi biliyor musunuz?... Nakliyat teğmeni şu bizim meşhur Netim Otyam... Nedim ile sivilde aynı tiyatrodaki çalışıyorduk. O da oyunların müziklerini yapıyordu.

Nedim, ben dahil 18 kişiyi alıp Hoşdere’ye getirdi. Burada kurmay bir binbaşı vardı. Çok sert bir adamdı. Herkesi tek tek çağırıp, nereye gideceğini söylüyordu. En son beni çağırdı. Ve bana “Sen, Sadri Alışık’sın ha?” dedi. “Evet” dedim. “Yani bizim Rafet kaptanın oğlusun” dedi. Bunu da “evet” diye cevaplandırdım. “Oturl bakalım” dedi. “Şimdi seni sağa-sola gönderecekler. O yüzden ben, seni kolordu karargahında tutacağım” dedi.

Bana aşağıda bir oda gösterdiler. Ve orada ot yatak üstünde, o geceyi geçirdim. Dışarıda korkunç bir kar yağıyordu.

Uyuduğum yer oldukça soğuktu. Yanımda bir su testisi vardı. Sabahleyin kalktığım zaman, soğuktan su testisinin kırıldığını ve içindeki suyun buz olarak testinin şeklini aldığını gördüm.

Artist olduğum için, diğer askerler çok iyi karşıladılar beni... Hepsiyle iyi arkadaş olduk. Yalnızca birkaç çavuş hariç... Sırf artist olduğum için, bana epey eziyet çektirdiler. Ne dedilerse yaptım. Hiçbirine “gık”ım çıkmadı.

Örneğin İspartakule’de vagondan odun boşalacak. Bu iş için, nerede çapulcu asker varsa onları toplar, bir de beni eklerlerdi bu çavuşlar... Ellerinde kırbaçla dolaşan bu çavuşlar, itiraz edene vuruyorlardı. Elimizdeki yün eldivenler soğuktan, odunlara yapıştığı halde odunları taşıdım. (Yıllar sonra bir gün İzmir Fuarı’nda çalıştığım sırada, bir akşam otururken uzaktan Gümrükçü kıyafetleriyle bir adamın beni süzdüğünü gördüm. “Gel bakalım ne istiyorsun?” dedim... Geldi, birden ellerime sarıldı ve öpmeye başladı. “Beni tanıdın mı, ben Adem çavuş?” dedi. “Haaa” dedim. Beni askerde zor işlere gönderip, dövenlerden biri de oydu.)

Askerliğimi üç yılda tamamladım. 1949 yılında terhis oldum. Bu arada benim başlayıp, bitiremediğim “karanlık yollar” fili baştan çekildi. Ve Faruk Kenç bu işten çok zarar etti. Filmi benim yerime o zamanlar gazetecilik yapan Haşim Evci adlı bir arkadaşın tamamladığını öğrendim.

“TURİST ÖMER” TİPİ ASKERDE DOĞDU

Beni sinemada meşhur eden “Turist Ömer” tipi, işte o zamanlar, yani askerde doğdu. Ahmet Güzelce adlı bir asker arkadaşım vardı. Ben askere gittiğimde, o uzun zamandan beri askerdi. Disiplinsizlikten hem askerliği uzuyor, hem de devamlı dayak yiyordu. Künyesini hiç doğru okumazdı. Bir arkadaş sivilde balıkçıymış... Delikanlı bir arkadaştı. Askerde bile külhane bir yürüyüşü vardı. Buna “Oku ulan künyeni” diyorlardı. O da “Balıkhaneden Uyuz Ahmet sallaaala Muhammed” diyor ve selamını da benim filmde verdiğim şekilde veriyordu. Bunu yere yatırıp, basıyorlardı dayacağı. Yine bana mısın demiyordu... Bir daha künye, bir daha dayak... Bu olay akşama kadar devam ediyordu. “Uyuz Ahmet” demek, kafası çalışan, her şeye akıllı eren, cin gibi bir adam demekmiş...

Onun bu künye ve selam veriş tarzı dikkatimi çekti ve sivilde “Turist Ömer” filmlerine başlayınca, bu arkadaşın hareketlerini ve selamını kullanmaya başladım. “Uyuz Ahmet” arkadaşım, sivilde birkaç kez görüştük. Sonradan onun rahmetli olduğunu öğrendim, çok üzüldüm...

YEŞİLÇAM'A DÖNÜŞ

Ben askerde iken, şimdiki “Yeşilçam” kurulmuş. Askerlik dönüşü bir baktım, sinemada rahmetli Ayhan (Işık), Turan (Seyfioğlu), Muzaffer (Tema) jön olmuşlar. Ben, Turgut Demirağ’a “Tanrı Şahidimdir” adlı bir film yaptım. Rahmetli Gülistan Güzey ile oynadım. O filmde Mehmet Muhtar rejisör, Oya (Sennev) de asistanıydı. Ben askerde iken Oya ile mektuplaşıyorduk. Bu filmde “Bıraktığımız yerden başlayalım” dedik. Ve başladık... Bu arada beraberliğimiz basına konu oluyordu. Resimlerimiz gazetede çıkmaya başlayınca hem Oya’nın, hem de benim annem telaşlandı.

Annem “Sen kızın namusuyla nasıl oynarsın? Bunu temizlemen gerek” dedi... Biz, bu işin içinden nasıl çıkacağız diye düşünmeye çalışırken, o zamanlar gazeteci olan şimdiki tiyatrocu Lale Oraloğlu “Bunlar nişanlandı, evlenecekler” diye bir haber yazdı. Halbuki ortada öyle bir şey yoktu. Bu sefer annem çok mecbur kaldı ve “gidip kızı isteyelim” dedi. Ancak ne Oya’nın ne de benim kazancım yeni bir ev tutmaya, içini döşemeye yeterli değildi. Bunu ikimiz de biliyorduk. Bir pansiyona yerleşmeyi de kendimize yediremedik ve bu iş de böyle kendiliğinden bitti...

1951 Nisanı’nda “Küçük Sahne” kuruldu. Biz Muhsin Ertuğrul başkanlığında, “Fareler ve İnsanlar” adlı oyunu oynadık. Bu oyun bir ay kadar sürdü. “Yeni sezonda devam edeceğiz” dediler. Sonra yaz tatiline girdik. Fakat bize hiç kimse,

yeni sezonda siz “varsınız” veya “yoksunuz” diye bir şey söylemedi. Aradan birkaç ay geçti. Bir ağustos akşamında, rahmetli Sami Ayanoglu bizim devamlı gittiğimiz Beyoglu’nda bulunan “Lambo”ya geldi. Ki hiç adeti değildi. Oraya pek uğramazdı. Bana, “Sadri’ciğim, yarın Muhsin (Ertugrul) hocayı bir ziyaret et” dedi.

Benim tek “biçimli, giyilebilir” diyebileceğim, açık renkli ama çok kalın bir kumaştan yapılmış bir elbisem vardı. Ağır kolalı bir gömlek ve kravatta takarak “i” harfi gibi dimdik bir vaziyette, Muhsin Hoca’nın, Dragos’taki villasına gittim. Sora sora villayı buldum. Çok sıcak bir günde ve ben, kalın elbisenin içinde kan-ter bir durumda eve girdim.

Muhsin Hocanın yardımcısı beni içeri aldı ve “Salonda sizi bekliyor” dedi. Merdivenlerden yukarı çıkıp evin antresini geçtim. Bana söylenen odaya girdim. Aman Allah’ım sanki cennetteydim... Çok serin bir salon.

Muhsin Bey ayaktaydı. Üstünde tiril tiril bir pantolon ve bir de ilk defa gördüğüm değişik, kısa kollu naylon bir gömlek vardı... Çok dinç ve bakımlı bir adamdı. “Otur” dedi. Onun karşısında oturmak ne demek. Ben gösterilen iskemlenin kenarına şöyle oturur gibi iliştim. Bu arada hissettim ki, ter içindeyim. Yanımda mendil de yoktu. Benden terler süzülüyordu. Muhsin hocanın elinde bir dekorasyon kitabı, onu inceliyordu. Bana kitabı işaret ederek dedi ki “Yahu burada çok güzel bir söz var. Bu hakikaten gerçeği yansıtıyor. Dekoratör diyor ki “eğer tiyatrodaki bir aktör, diğer bir aktör için fena değildir dersen, anlayın ki o aktör harikadır” O bunları bana söylüyor,ama benim aklım terde...

O sırada Muhsin Bey gitti. Koskocaman bir kutu aldı açtı ve içinden kocaman uzun uzun madlen çikolatalarını bana uzattı. “Teşekkür ederim, almayayım” dedim. “Rica ederim, al dedi. Ben bir tanesini aldım. Adamcağız laf anlatıyor. Bu yüzden

karşısında şapur, şapur yiyemezdim. Çikolata öylece elimde duruyor. Ben de onu dinliyorum. Fakat bir ara çikolatanın elimde eriyip, aktığını hissettim. “Eyvah, rezil oldum” diye düşünmeye başladım. Tam o sırada Muhsin hoca kütüphane tarafına geçti.

Ben, elimdeki çikolatanın hepsini “loop” diye ağzıma attım. Elimde eriyen çikolatanın bulaşğını da, ceketimin astarına sildim.

Muhsin Bey geri dönünce, birkaç dakika daha oturup “Efendim, sizi şey için rahatsız etmiştim. Acaba yeni sezonda ben kadronuzda mıyım? Onu merak ettiğimi için geldim” dedim.... Kendime özgü sesiyle “Tabii, tabii bütün arkadaşların hepsi kadroda. Yine hep birlikte çalışacağız. Yeni arkadaşlar da alacağız” dedi.

Hakikaten de dediği gibi oldu. Biz yine birlikte küçük sahnede çalışmaya başladık. Bu arada tiyatrunun yanı sıra, dublajlara da gitmeye başlamıştım...

İpek stüdyosunda yabancı artistleri konuşuyorduk. Bu yüzden, elime daha fazla para geçmeye başladı.

Eylül’de Muhsin Bey’in de provaları başlayınca, bizim de maaşlarımız bağlandı. Benim maaşım 450 lira idi. Cahit Irgat’ın 500, Şehir Tiyatrosu’nun yıldızı Nevin Akkaya’nın maaşı da 600 lira idi. Diğer oyuncular da 250 ile 350 lira arasında maaş alıyorlardı.

“Küçük Sahne” oyunculuğum yedi yıl sürdü. Tabii ki, bu arada maaşlarda artmaya başladı. Aynı zamanda film de yapıyordum. Film başına 1500 lira para alıyor ve yılda dört film yapıyordum.

AYHAN IŞIK VARKEN, SEN YANDIN

Bir gün o zamanın en güzel mecmuası “Yıldız”da, Ayhan’ın (Işık) resimlerini gördüm. Şöyle ayakları masanın üstünde çekilmiş resimler... O röportaja ve resimlere bakınca “Sadri, bu adam varken, sen yandım. Sana bu piyasada hiç iş yok. Ve hiçbir zaman jön olamayacaksın. Adamın hakkını teslim et” dedim.

Bu özeleştiriyeye varmamdaki neden, ben askere gidinceye kadar, sinemada benden başka kimse yoktu. Askerdeyken Ayhan (Işık), Turan (Seyfioğlu), Muzaffer (Tema) çıkmıştı.

Ama ben kendi kendimi teselli edip “Sadri, sinema olmazsa, senin tiyatron var” dedim...

AYHAN IŞIK İLE İLK TANIŞMA

1951 yılında bir yaz günü, arabalı vapurla Kadıköy'den dönüyorum. Bir baktım arabalı vapurda 48 model нефти yeşil üstü açık, Buick marka bir otomobil, içinde de Ayhan Işık... Simsiyah yanmış, yanında da çok güzel bir kız.

Bende araba yok. Ayhan'a gıpta ile şöyle bir "İşte artist olunca, bunun gibi olmalı birader" dedim. Ve gidip vapurun kenarından denizi seyretmeye başladım. Kendi kendime konuşuyordum... "Artist olunca, araban olmalı. İyi yaşantı, güzel kadınlar olmalı" derken, sırtıma bir el dokundu. Bir döndüm Ayhan Işık... "Merhaba kardeşim, ben Ayhan" dedi. "Ben de Sadri" diye yanıtladım. "Seni tanıyorum" dedi. Ve aramızda kısa bir konuşma geçti. Ayrılırken bana "Görüşelim... Biz Reha (Yurdakul) ile birlikte Hilton'a çıkıyoruz" dedi...

Hilton, o dönemlerde yeni açılmış. Reha da o zamanlar incecik. Bunların ikisi de yakışıklı. Giyinip-kuşanıp akşam saatlerinde oraya gidiyorlarmış. Yani orada karargâh kurmuşlar. Onları arayan orada buluyor, kadın işleri falan oradan ayarlanıyordu.

Ben Hilton'a bir kez gittim. Ama bana uymadı orası. Ne kafa olarak, ne de maddi durum olarak beni açmadı.

Sonra, Ayhan (Işık) ile muhtelif yerlerde karşılaştık. İlk karşılaştığımız günden beri benim Ayhan'a karşı asla kıskançlık değil, bir hayranlık duygum vardı. Hem fiziğine, hem yaşantısına, hem de beyefendi davranışlarına...

Ayhan'ın yeri sinemada sağlamdı. O farkında olmadan Türk sinemasını kurtardı. Biz filmlerden bin lira alırken, Ayhan üç bin lira alırdı. O beş bin lira almaya başlayınca, bizimkiler de otomatikman binbeşyüz lira oldu. Yani Ayhan'ın fiyatı arttıkça, bizimki de artıyordu...

KENDİ BAŞIMA EV TUTTUM

Artık tiyatroda oynuyordum. Boş zamanlarımda dinlenmem lazımdı. O yüzden evden ayrıılıp, bir ev tuttum. Artık benim de tek başıma oturacağım bir evim vardı. Bir bakıma özgürlüğüme kavuşmuştum. Bu duruma annem çok üzüldü. Ama makul karşıladı. Çünkü ben artık bir şöhrettim ve yalnız başıma oturmam gerekirdi. Evdekileri pek sık göremiyordum. Bu yüzden babam-annem beni özledikleri zaman, Beyoğlu'na çıkıp oynadığım tiyatronun önünde asılı duran resimlerine bakıp hasret gideriyor, “artist” oğulları olduğu için gurur duyuyorlarmış...

Çalıştığım tiyatroda Neriman Esen diye bir hanım vardı. Ben, onu daha önceden halkevi tiyatrolarından tanıyordum. O dönemde, hayatımda hiçbir kadın yoktu. Neriman ile yavaş yavaş bir ilişkiye girdik. İlişkimiz daha da ilerleyerek, aynı evde “nikahsız” oturmaya başladık.

Bir gece babam ile annem, bir ahbap ziyaretinden dönüyorlarmış. Ancak anahtarlarını evde unutmuşlar. Bir otele gitmeye karar vermişler... Ne gariptir ki, otelde o yaşlı insanlara “evlilik cüzdanı” sormuşlar. Tabii ki yanlarında yok. Bu yüzden de otele almamışlar. Benim nikahsız yaşadıklarımı bildikleri ve bunu da tasvip etmedikleri halde, çaresiz o gece bize geldiler. Geceyi bizde geçirip ertesi gün evlerine gittiler.

HEP BORÇ ALIRDIM

Tiyatroda “Dünkü Çocuk” adlı oyunu oynuyoruz. Kadroda Nevin Akkaya, Cahit ırgat, Mücap Ofluolu, Münir Özkul, Kamuran Yüce, Şükran Güngör var. O zamanlar Çolpan (ilhan) da bizim kadrodaydı. İyi para kazandığım halde, hep parasızdım. Devamlı olarak arkadaşlardan borç para isterdim. Her gece kulise gidip “Bana yüz lira borç veren var mı?” derdim. Kimseden ses çıkmayınca elli, yirmi beş, daha sonra da on liraya kadar inerdim.

Bir gece Neriman hasta idi, yatakta yatıyordu. Benim de cebimde yedi buçuk lira para vardı. Lale Oraloğlu (o zamanlar hem gazetecilik, hem de tiyatro oyunculuğu yapardı) bana dedi ki “Sen git, Baylan pasthanesinden bir kutu çikolata yaptır” Nedir, ne yapacağız? diye sordum. “Sonra söylerim, bir yere gideceğiz” dedi Lale...

Ben gidip çikolatayı yaptırdım. Lale de büyükçe bir çiçekle geldi. Biz doğruca Neriman’ın yanına... İçeri girer girmez Lale “Neriman, Sadri seninle nişanlanmaya karar verdi. Bu da çiçeğin” dedi... Ne ben, ne de Neriman daha önce bu konu üzerinde konuşmadığımız için, ikimiz de şaşırdık. Doğrusu hiçbirimiz de fazlaca sevinmedik. Ve Lale Oraloğlu’nun sayesinde, biz nişanlanmış olduk. Ancak ikimizin de yapısı, karakteri ve yaşayış şekli farklıydı.

İLK EVLİLİK

Evlensek de, günün birinde ayrılacağımız belliydi. Buna rağmen Neriman ile evlenmeye karar verdik. Ve de evlendik. Nikahtan çıkıp bir taksiye atladık, ailelerimizin ellerini öpmeye gideceğiz. Neriman'ın ailesi Bakırköy'de, bizimkiler de Aksaray'da idi...

Ben “Nasıl olsa Aksaray'dan geçeceğiz. İlk önce bizimkilerle uğrayalım, sonra da sizinkilere gideriz” dedim. O, “Hayır, önce bizimkilere gideceğiz” diye diretti. Ve biz, taksinin içinde kavga etmeye başladık. Bizim bu halimizi gören şoför geri dönüp “Ben hayatta hiç böyle bir şey görmedim. Daha nikah-tan yeni çıkmışsınız ve kavga ediyorsunuz” dedi...

1955-56 yılları arasında eşim Neriman'a haksızlık yapıldığı için, tiyatrodan ayrıldım. O kış, “Sevgili Gölge” adlı piyesi Münir Özkul, Çolpan İlhan, Uğur Başaran birlikte oynadılar.

Yaz aylarında turneler var. Beni tiyatrodan geri çağırıyorlar. Araya birtakım adamlar koydular. Bunlardan biri de rahmetli Sadık Şendil idi... Bana dedi ki: “Sadri, seni kutlarım. Haksızlığa karşı tepki gösterdin. Ama senin bu mesleğin, başka bir meslek... Sen, bir süre bundan uzak kalabilirsin. Fakat geçimini sağlamak için, birtakım işler yapmak zorundasın. Yaparsın da... Bir bakarsın ki, aradan yıllar geçmiş. Senden bah-

sedilirken “Kim?” derler. “Canım hani bakkal Sadri efendi” diye tanıtırlar seni. Çünkü geçinmek için, çalışmak zorundasın. Bu durum hem seni üzer, hem de sana yakışmaz... Doğru bir şey değil. Sen tepkini gösterdin, artık inadı bırak. Madem bu kadar da isteniyorsun tiyatroya dön...” Bana da makul geldi. Zaten tiyatrodan ayrılmakta zor geliyordu döndüm...

Bu arada tiyatronun başında bulunan Muhsin Ertuğrul ayrıldı. Başlayacak olan turneler için oynamaya karar verdim. Mücap Ofloğlu, Agah Hün, Münir Özkul, Uğur Başaran ve ben daha sonra “Küçük Sahne”ye ortak olduk...

Çolpan (İlhan), Saadettin Erbil, Hayri Esen bizim yanıımızda yevmiye ile çalışıyorlardı.

ÇOLPAN'A "HAYIR"

Aradan bir yıl geçti. Yine yaz aylarının sonuna doğru, Büyükkada'da bir oyun oynuyorduk. O sırada tiyatronun ortaklarından Uğur Başaran ortaklıktan ve tiyatrodan ayrıldı... Çolpan tüm rolleri bildiği ve tiyatronun büyük yükünü çektiği için arkadaşlar, Uğur'un yerine onun ortak olmasını teklif ettiler. Buna tek karşı çıkan bendim. "Ne münasebet canım... Yeteri kadar maaş veriyoruz, ortaklıkta neymiş?" dedim. Böylesine sıkıntılı ve kavgalı bir akşam sonrası, elimde votka bardağı bir faytona binerek, sabaha kadar ada turu attım...

Sabahleyin saat altı vapuruyla İstanbul'a dönerken, yolda arkadaşlar Çolpan'ın ortaklığı için "olacak arkadaş bu iş" diye direkttiler. Ben yine "olmaz" diyordum. "Olurdu, olmazdı" kavgasından sonra, sinirlendim ve tiyatrodan ayrıldım. Ben ayrılmınca "Küçük Sahne"de dağıldı...

ÇOLPAN İLE AYNI FİLMDE OYNADIK

“Küçük Sahne”nin dağıldığı yıldır. Bir akşamüstü çiçek pasajında içiyorum. Film şirketlerinde çalışanlardan biri geldi ve bana “Seni, Atlas filminden istiyorlar” dedi. O dönemlerde Atlas Film iyi bir firmaydı. Hemen gittim.

Sahibi Nazif Bey “Sadri’ciğim, senin yarın Akyazı’ya gitmen lazım. Bir filme başlıyoruz” dedi. Filmdeki “kötü adam” rolü için beni düşünmüşler. Nazif Bey dedi ki “Bu film için Turgut Özatay’ı düşünmüştük, işi varmış. Daha sonra Hasan Ceylan’ı aradık, bulamadık. O yüzden sen git...”

Çok ağrıma gitmekle beraber paraya ihtiyacım olduğu için, istemeye istemeye kabul ettim. Ve ertesi gün kalkıp Akyazı’ya gittim. Filmin senaristi Ayşeciğin babası Hamdi Değirmenci-oğlu idi. Beni sette görünce soğuk-soğuk “Bu rol için seni düşünmemiştim. Sen de nereden çıktın! Ben zaten seni oyuncu olarak beğenmiyorum” gibi laflar etti. Onun bu davranışı yüzünden, film ekibi de bana çok soğuk davrandı. Tek bana yakınlık gösteren, kısa bir süre önce tiyatrodaki ortaklığı için “hayır” dediğim Çolpan (İlhan) oldu.

(N.G.) İLE OLAN AŞKIM

Sinemada şansım açılmıştı. Peşpeşe oynadığım filmler iyi iş yapıyordu. Ve ben de maddi sıkıntıdan kurtulmuştum. O dönemde hala ilk eşim Neriman ile evliydim, ama mutlu değildim... Bir takım kavgalardan sonra, artık kavga etmekten bıktığım için işte öylesine bir evlilik gidiyordu. Ne zaman bavulumu alıp, evi terk etmeye hazırlansam, eşim düşüp bayılıyordu. Bir türlü bırakamıyordum onu... Kendi kendime dedim ki “Ne zaman karşıma sevebileceğim bir kadın çıkarsa, işte o zaman eşim ölse bile bırakıp giderim” Böylesine duygularla dolu tam bir yıl geçti. Ta ki “Beş Hasta Var” filmine kadar...

Aka Gündüz’ün bir romanı olan “Beş Hasta Var” filmine başlayacaktım. Karşımda da (N.G) var. Rol arkadaşım. Filmin ilk günü stüdyoya bir dekor kurmuşlardı. Sahne İtalya’da geçiyordu. O zamana kadar (N) ile hiç tanışmıyorduk. O günkü sahnede, Napoli’de yan yana asmalarda oturan iki Türk’ü oynuyorduk. Ardarda yapılan provalarda, (N)’yle sık sık göz göze geliyorduk. İşte o anların birinde, hani vardır ya öyle bir şimşek çaktı yüreğimde...

Zaten karımdan da bıkmıştım. Yeni bir ilişkiye hazırdım artık. Sahne aralarındaki prova ve dinlenmelerde, (N) ile arkadaşlığımız ilerledi. Bu konuşmaların birinde bana “Yasemin

çiçeği”ni sevdiğini söyledi. O zaman İstanbul’da bulunmazdı, yalnızca adada vardı.

Bu filmde oynarken, aynı zamanda tiyatrodan da oynuyordum. Film bitince ben tiyatroya devam, (N) ise yeni bir film için Tire’ye gitti... Bu arada fuar sezonu geldiği için, tiyatroyla birlikte ben de İzmir’e gittim.

Kalacağımız otele girdiğimde, görevliler bana “Sadri Bey, bir telgrafınız var” dediler. Telgrafi açtım, şöyle diyordu “Bu akşam saat sekizde fuarın Lozan Kapısı’nın önünde, bir faytonun içinde olacağım...” Tabii ki çok sevindim. Adeta havalara uçtum. Hemen odama çıkıp, banyo ve traş vaziyetlerini tamamladım. Ve aşağı indim...

İzmir fuarına yakın bir yerdeki ilk taksiyi durdurdum. Şoför genç ve bıçkın birine benziyordu. Şoföre “Gel bakalım kardeşim, seni kiralamak istiyorum. Belki günde iki kilometre, belki de hiç yapmayacaksın. Bazen de tam gün dolaşabiliriz. Günlüğüne kaç para istiyorsun?” Şoför şöyle bir düşündü ve 1956 yılının parasıyla “binbeşyüz lira” dedi. “Peki, bir ay benim için çalışacaksın” dedim...

Şoförle anlaştıktan sonra ona dedim ki, “şimdi bana yasemin çiçeği lazım, nereden bulabiliriz?” Şoför “Vallahi pek bulunmaz. Ancak buralarda bir cüce var. O nereden buluyorsa yaseminleri toplar ve tüm İzmir’deki barlara ve gazinolara satar.”

Şoföre “Bana şimdi lazım, nereden bulabiliriz?” dedim. Şöyle bir düşündü ve dedi ki “Şükran Lokantası’nın bahçesinde var” Hemen arabaya atladım ve “çek oraya” dedim. Doğruca Şükran Lokantası’na gittik. Birçok kişi bahçede oturmuş yemek yiyordu. Ağacın altında oturan müşterilerden özür dile-

yerek, şoförle birlikte başladık yaseminleri koparmaya. Bu iş bittikten sonra süratle lokantadan ayrıldık. Çünkü zamanımız yok denecek kadar azdı. (N)'ye gidecektim... Lokantanın yanındaki bahçeden birkaç çam koparıp, başladık yaseminleri çamlara dizmeye... bu işi de çarçabuk bitirdikten sonra, (N)nin, bana randevu verdiği yere gittik...

Telgrafında dediği gibi bir faytonun içinde oturuyordu. Ben doğruca faytona daldım. (N.G.) yaseminleri görünce, adeta kendinden geçti. Büyük bir hava olmuştu.

(N) ile İzmir'de böylesine romantik dört-beş gün geçirdik. Daha sonra o filmini bitirip İstanbul'a döndü. Ben ise İzmir'de kaldım. Onsuz geçen ilk gecemde aya bakıyor, yıldızları seyrediyor, mehtaba dalıyor daha doğrusu (N.G.) yi unutmaya çalışıyordum. Ama olmuyordu... Oldukça hüzünlüydüm.

Bu arada Çolpan ile aynı oyunda oynuyoruz ve çok iyi arkadaşız. Benim, (N.G.)'siz geçen üzüntülü halime onu da ortak edip Çolpan'a "Aaah, gelmedi-gelmeyecek" diyorum. O da "Üzülme canım, gelir" diye beni teselli ediyordu.

Aradan birkaç gün geçti. Bir akşam oyunun ikinci perdesi bitti, üçüncü perdesine başladık. Ben ve Çolpan sahnedeyiz... Ben lafımı söylerken, Çolpan yanıma yaklaşıp fısıldayarak, "Geldi, dışarıda şimdi" dedi. Ben "Ne, geldi mi?" diyerek o sahneyi nasıl oynadım hatırlamıyorum.

Her zaman yarım saatte oynadığım oyunu, o gece yirmi dakikada bitirdim. Ve sahneden adeta fırladım. Dışarı çıktığımda bir de ne göreyim?.. (N..) kuliste, üzerinde şık bir elbise beni bekliyor. Biz hararetle birbirimize sarıldık. Ve uzun süre öyle kaldık. Bu arada ben bir fırsatını bulup tiyatrodaki çocuklara,

“Derhal bana yasemin satan o cüceyi bulun” dedim.

Tiyatrodaki çocuklar bir süre sonra bana cüceyi getirdiler. (N.G.)’in haberi olmadan gidip kendisiyle konuştum. Adama dedim ki “Sen günde bu yaseminlerden ne kadar satıyorsun?” Cüce “bir sepet” dedi. Ben hemen “Peki, sepeti kaç” diye sordum. “Beşyüz lira abi” dedi. Ona dedim ki “sen şimdi her gece yaptığın sepeti bizim tiyatronun müdürüne getirip, beşyüz liranı alacaksın. Başka yerde satmak yok” O dönemde bu para, Kervansaray’da bir evin bir aylık kirasıydı. Cüce “Tamam” dedi. Tiyatronun müdürünün adı Rahmi idi. Ona dedim ki, “Rahmi, bu adam çiçekleri her akşam sana getirince, sen bunları doğruca Göl Gazinosu’na gönder. Orada benim Akasya ağacı altında bir masam var. O masanın üzerine serilecek. (Fuar boyunca Göl Gazinosu’nda masam her gece hazırды. Ben gideyim, gitmeyeyim o masa öyle dururdu. Gitsem de, gitmesem de parasını öderdim.)

Yaseminleri yalnızca gazinodaki masaya değil, (N.G.)’nin otel odasına da gönderiyordum. Yatağının üzerine serpiyorlardı. Bu arada cücenin sattığı tüm yaseminlere ben el koyduğum için, İzmir’de kimse yasemin bulamıyordu.

N) ile gazinoya gittiğimizde, garsonlar zaman zaman masamıza yaklaşıp “Abi, şu yan masadaki çift yeni evliymiş. Yasemin aradılar, bulamadılar. Sizden rica ediyorlar acaba biraz yasemin verebilir misiniz?” Böylesine başlayan yasemin olayıyla, biz artık her gece gazinodaki masalara biraz yasemin göndermeye başladık.

ÖZEL UÇAK KİRALADIM

(N) bir süre sonra tekrar İstanbul'a döndü. Tabii ben yine tarifi imkansız üzüntüler içindeydim. "Off"lar, "ahh"lar çekiyorum. Duyan yok... (N.G.)'nin gittiği gün, benim de tiyatrodan oyunum yoktu. Atladım, Kordon'a "Erol'un Yeri"ne gittim. Ve yine "ahhh"lar, "offf"lar içinde viskimi içmeye başladım. Bir süre sonra, "ulan, neden ben de bu akşam İstanbul'a gitmiyorum. Nasıl olsa oyunum yok. Yarın döner gelirim" dedim kendi kendime...

Hemen Erol'a dönerek "Erol, telefon açıp bu akşam için bana bir İstanbul bileti ayırtsana" dedim. Erol şöyle bir saatine bakıp "Abi, neden biraz önce söylemedin. Geç kaldın, ayırtsan da yetişemezsin" dedi. "Yapma be, ne olacak şimdi" dedim.

Erol bana şöyle bir baktı, "Özel uçak var abi, istersen onunla git" diye dalga geçti. Hiç de bilmiyorum o zamanlar böyle bir özel uçak dalgasını... "Ne demek özel uçak" dedim. O da, "Yalnızca seni götüren özel uçaklar var" dedi. Bunu duyunca hiç fiyatını falan sormadan, "Hemen telefon et" dedim. Erol, "Yalnız pahalı bir olay" diye yanıtladı. "Olsun, olsun" dedim... Erol telefona sarıldı ve özel uçak hazır...

Atladım gittim havaalanına. Özel uçağın kaptanı ve dört kişilik mürettebatı beni bekliyordu. Geçmiş gündür galiba onbir bin küsur lira para verdim. Atladım uçağa doğru İstanbul'a... Gece saat dokuzda ben İstanbul'daydım. Hemen (N.G.)'nin evine gittim. Kapıyı açınca adeta şoke oldu. Birkaç saat önce ayrıldığı ben, karşısındaydım. "Nasıl geldin, uçarak mı geldin falan filan" derken, o geceyi onunla birlikte geçirdim ve ertesi gün, tabii bu kez normal uçağa atlayıp tekrar İzmir'in yolunu tuttum.

(N.G.) ile ilişkimiz bir yıl kadar sürdü. (Bu arada ben bu haltları karıştırırken hala evliydim) Sonra sıkıldım... Bir gece evde birlikte yemek yerken, aramızda bir tartışma çıktı. Masaya bir tekme... Ceketimi alıp, evden çıktım.

(N.G.)'nin kendine has, özel bir sesi vardı. Bu ince ses, sanat yaparken kulağa çok hoş geliyor. Ancak o sesi "ev hayatı"na uygulayınca olmuyor. Ne bileyim, örneğin ince sesi ile "çöpü dökelim" deyince olmuyordu...

Ben evden çıktım ve bir arkadaşıma telefon edip, onunla Kazablanka'ya gittim. Orada Muzaffer Akgün okuyordu. Gazinodan içeri girdiğimde, aa, bir de ne göreyim? Karım Neriman da orada. Şaşırmıştım... "Ulan, şimdi sırası mı?"ydı...

Ben (N.G.) ile beraberken, o, Çolpan ile iyi arkadaştı. Birçok yere beraber giderlerdi. Kazablanka'da biz programı seyrederken, gece saat üç buçukta falan garson yanıma gelip, "Abi, sizi dışarıda biri bekliyor" çıktım dışarı (N.G.)...

Komediye bakın... İçeride karım, dışarıda sevgilim. Bir hayli şaşırdım ve bozuntuya vermeden “Ne o, bu akşam yalnızsın. Çolpan Hanım gelmedi mi?” dedim. Biraz konuştuk, onu başımdan savdım...

Masayı tekmeleyip ayrıldığım geceden sonra, (N.G) ile olan ilişkimi bitirmeye karar verdim. Bu arada mutsuz geçen ve “var ile yok gibi” bir şey olan evliliğimi de noktaladım. Eşim Neriman’dan boşandım..

ÇOLPAN'A AŞIK OLDUM

Çolpan ile aynı tiyatrodaki oynuyorduk. Ancak doğrusunu söylemek gerekirse, ne o benden, ne de ben ondan hoşlanmıştık. Benim o zamanlar kravatlı takım elbiseli ve kadife paltolu halim Çolpan'a pek ters gelmişti. Çolpan'ın da beline kadar olan uzun saçları ve takma kirpikleri bana garip geliyordu. Onu, kendisini beğenmiş biri olarak görüyordum.

Birlikte aynı tiyatrodaki oynamaya başlayınca, birbirimizi yakından tanıma fırsatı doğdu. Ve birbirimizin hakkındaki düşüncelerimizin yanlış olduğunu anladık. Ve de canığer arkadaş olduk. Öyle ki ben o zamanlar çok hızlı bir bekarlık hayatı yaşırdım. Çeşitli çapkınlıklarım oluyordu. Çolpan da, bana kadınlara nasıl davranmam gerektiğı, onların nelerden hoşlandığını falan anlatırdı. Hatta kadınlara alacağım hediyelerimi bile Çolpan'a aldırırdım. Yani aramızda böylesine bir samimi erkek, erkeğıe veya kadın, kadına bir arkadaşlık vardı.

Bu arada Çolpan ile birlikte 1957 ve 58 yıllarında iki film yaptık.

Daha sonra "Yalnızlar Rıhtımı" diye başka bir filme başladık. Senaryosu Atilla Kaptanoğılu'na ait olan Atilla İlhan'ın bir eserini filme alıyorduk.

Bu filmde Çolpan ile ben iki aşığı canlandırıyorduk. Ben açık deniz kaptanı, Çolpan da İzmir'in iskele barlarından birindeki genç bir konsomatrisi canlandırıyordu. Hikayeye göre bu iki kişi birbirlerini çok seviyorlar, ancak belli bir süre ayrı kalıyorlar. Fakat kaptan arayıp onu buluyor. Konuşup anlaşıyorlar, kaptanın gemisiyle gitmeye karar veriyorlar.

Kadın basit bir otelde kalıyor. O gün çekeceğimiz sahnede, kaptanın gidip sevgilisini “otelden alma” sahnesi vardı.

Kaptan (ben) otelin antresinde kadını (Çolpan) bekliyor. O da elinde bavuluyla merdivenlerden aşağı inip, kaptana sarılacak. Filmin rejisörü Lütfü Akad idi. “Hazır mısınız?” dedi. Biz isteneni yaptık. Çolpan elindeki bavulu attı ve koşarak gelip bana sarıldı. Rejisör “Olmadı... Yeni baştan” dedi. Çolpan tekrar merdivenlerden yukarı çıktı.

Bu arada bu sarılma sonrası, bende daha önce Çolpan’a karşı olmayan garip bir duygu ortaya çıktı. Bu duygu hiç de arkadaşça bir duygu değildi. Yüreğimde şöyle bir çarpıntı hissettim.

Çolpan yeniden geldi, sarıldı. Yine olmadı... bu prova böylece bir, iki, üç, beş belki de on kez tekrarlandı. Her keresinde Çolpan gelip bana sarılıyordu. Ve nihayet sahneyi tamamladık. Ancak bende garip bir düşünce başladı... Şimdiye kadar hiç böyle olmamıştım. Ve kendi kendime bu duygunun adını koydum. “Aşk...”

Daha sonraki günlerde senaryo icabı Sirkeci'deki o uzun rıhtımda büyükçe bir çalışma programımız vardı. Geceleri çalışıyorduk.

Buradaki gece çalışmalarımız tam 28 gün sürdü. Filmin bir özelliği de, sahnelerin yağmur altında geçmesi idi. Rol gereği ıslanmamız gerekiyordu. Bu yüzden itfaiye arazzleri olpan ile beni devamlı şekilde ıslattı. Kavg, yürüme, sarılma ve se- vişmesiyle tam 28 gece sırlsıklam olduk.

Geceleri çalışıp, sabaha karşı uyuduğumuz için, çalışmalar- ra öğleden sonra geliyorduk. Ancak nedense ben daha erken gelip, iskeledeki babaların birinin üstüne oturup uzaklara dalıp gidiyordum. Sonra uyanınca kendi kendime, “Sen aşıksın” di- yordum.

Gece sahnelerinin çekimi sabaha karşı bitiyordu. Biz de- vamlı olarak ıslandığımız için, iş bitince kurulanıp tüm ekip ile birlikte işkembeciye gidip karnımızı doyuruyorduk. Daha sonra da yatmaya evlerimize gidiyorduk.

Çolpan o zamanlar Harbiye’de kk bir evde abisiyle bir- likte oturuyordu. Ben ise Cihangir’de kalıyordum. Alışkanlık haline getirmiştim. Film çekiminden sonra uyumak için evleri- mize gelince, ilk işim yatmadan telefonla olpan’ı aramak olu- yordu. Biraz konuştuktan sonra uyuyordum.

Yine böyle bir gün olpan’ı aradım. Konuştuk... Daha son- ra işe gittim. Çolpan, beni görünce başladı gülmeye... Sonra- dan anlaşıldı ki, ben o gün telefonda konuşurken kısa bir süre sonra muntazam nefes sesleri çıkarmaya başlamışım yani tele- fonda olpan ile konuşurken uyumuşum... Bu romantik tele- fon konuşmasına ikimizde bir hayli güldük.

Çalışmaların sürdüğü bir gün, biraz boş zamanımız vardı. Çolpan ile birlikte Nişantaşı’ndaki bir kafeteryaya gittik. Bir

sonbahar akşamı onunla terasta oturduk. Hava kararmak üzereydi. Sisli puslu bir tuhaf hava idi. O sırada toz gibi çok hafif, acayip bir yağmur yağıyordu. Böylesine bir ortamda, Çolpan ile göz göze geldik. Ve uzun süre birbirimize baktık. Hani filmlerde olur ya, onun gibi yaparak aniden Çolpan'a, "Benimle evlenir misin?" dedim.

Çolpan bir süre gözlerini ayırmadı benden ve daha sonra başını arkadan öne doğru birkaç kez salladı. Yani "Evet" diyordu. Bunun üzerine ben de eğilip elini tuttum. Bir süre hiç konuşmadık. Daha sonra oturduğumuz yerden kalkıp, elele Dolmabahçe'ye inen yoldan aşağı doğru inmeye başladık. Bu arada yağmurda epeyce artmıştı. Yağmura aldırmadan yavaş adımlarla yürüye yürüye taa Dolmabahçe'ye kadar geldik. Korunç bir yağmur altında, gidip rıhtımdaki taşlara oturduk. Ama bu arada ikimiz de hiç konuşmuyoruz. Yalnızca denizin o gri ile lacivert arası rengini seyrediyoruz. Bir süre böyle kaldık. Daha sonra, yine yavaş adımlarla yürüyerek Çolpan'ı Harbiye'deki evine bıraktım. Artık evlenmeye karar vermiştik.

KASTAMONU'DA NİŞAN, İSTANBUL'DA NİKÂH

Çolpan ile oynadığımız filmi bitirdikten sonra, “Düşman Yolları Kesti” adlı başka bir filmde oynamak üzere Ilgaz dağlarına gittim. Film çalışması yaptığımız dağda, ormancılara ait küçük kulübemsi bir yer vardı. Onu bize verdiler. Bu küçük yere hepimizin sığması imkansızdı. O yüzden burayı filmin kadın oyuncusu Nurhan Nur ile, Osman Bey’in eşi Fikret Hanım’a verdik. Biz de birer silah edinerek, kulübenin önünde çadır kurup onun içine yerleştik. Rol icabı giydiğimiz gocuk ve kürklere sarılarak burada uyuduk.

Çekim yaptığımız yere yakın bir yerde, “Havalimanı” denen şose bir yol vardı. Birkaç gün sonra baktık bu yolun üstünde küçük pırpır bir uçak dolaşıyor. Belli ki yere inmek istiyor. Bir türlü de inemiyor... Neyse bir süre sonra uçak piste (yola) indi ve sonradan anlaşıldı ki, yolun üstünde bi eşek dolaştığı için uçak iniş yapamıyormuş...

Uçağın kapısı açıldı, yolcular birer ikişer çıktılar. Bu arada bir baktık, aaa yolcuların içinden Çolpan da çıktı. Birkaç günlüğüne, beni ziyaret için gelmiş... Çolpan’ı da alıp, kaldığımız yere getirdik ve hanımların barakasına yerleştirdik.

Bir iki gün sonra, çekimdeki bir boşluktan yararlanıp, tüm

ekiple birlikte Kastamonu'ya indik. Dendi ki "Herkes gezsın tozsın. Akşamüstü belli bir yerde buluşalım" Yemeğe kadar bir süre tanındı. Herkes bir tarafa dağıldı. Çolpan ile ben de kuyumcuya gittik. Yüzüklerimizi aldık. Akşam yemeğinden sonra otomobile binip, sete gidiyorduk.

Güneş bakmak üzereydi. Biz arabanın arkasında, birbirimize yüzüklerimizi taktık ve nişanımızı herkese ilan ettik.

Çolpan bir iki gün daha kaldı, İstanbul'a döndü. Ben bu arada birkaç gece ormancıların arabasıyla Kastamonu'ya inip, Çolpan'ı telefonla arıyordum. İşte böylesine gecelerin birinde yine telefonla konuştum. Telefonu kapattıktan sonra, ne olduy- sa telgrafçıdan bir kağıt istedim. Ve aynı gece Çolpan'a telg- raf çektim. Gece iki gibi Çolpan, İstanbul'da. Postacı kapıyı çalınca, "kötü bir şey mi oldu?" diye hayli korkmuş. Telgrafı açıp benim mesajımı okuyunca rahatlamış. Ben telgrafta "tele- fonda seni çok sevdiğimi söylemeyi unutmuşum da" diye bir şey yazmıştım.Filme devam ederken, Çolpan da İstanbul'da nikah işlemlerini takip ediyordu. Ondan öğrendiğime göre, 20 Ağustos 1959 yılında nikahımız vardı. Oysa biz 18 Ağustos'ta hâlâ filmi bitirmek için havanın açmasını bekliyorduk. Neyse, 19 Ağustos'ta öğlene doğru biraz da benim bastırmam sonucu, zar zor filmi bitirdik. Radyatörü delik Ford marka bir araba ile, her iki-üç kilometrede bir su soldurarak İstanbul'a geldik. Bende bir karış sakal var. Kir pas içindeydim. İlk işim hemen bir hamama girip, temizlenmek ve sakalımı kesmek oldu. Bı- yıklarımı bıraktım. Çünkü hemen başlayacağım "Kalpaklılar" adlı filmde, palabıyk lazımdı. Her şeyi tamamladıktan sonra kalkıp, Çolpan'ın Harbiye'deki evine gittim. Çolpan'ın babası-

annesi ve birçok yakını da nikâh için İzmir'den gelmişlerdi. Birlikte oturup bir yemek yedik. Bu yemek esnasında, Çolpan'ın babası, benim dağdan yeni gelmiş yanık suratıma ve palabıyığıma bakıp “Beyefendi Adanalı mı?” dedi. Ben “Hayır efendim değilim, İstanbullu'yum” dedim. Rahmetli bana inanmamış olsa gerek, birkaç kez çeşitli aralıklarla “Adanalı” olup olmadığını sordu durdu. Bu arada Çolpan'ın annesi de, kocasının bu ısrarlı soruşlarına karşı ona kızdı. Sonradan anladık ki, esmer yanık tenim ve bıyığımla rahmetli kayınpeder beni yakışıklı bulduğu için böyle soruyormuş...

Ertesi gün hep birlikte nikâha gittik. Ve 20 Ağustos'ta nikâhlandık.

SADRI'NİN DAYANAĞI ÇOLPAN'DIR

“Çolpan ile olan ilişkiimi bir örnekle açıklamak istiyorum” diyor Sadri Alışık...

Ve (eşinin içtiği sigaranın paketi ile çakmağı alıp bunu bir ‘çatı’ gibi birleştiriyor) şöyle devam ediyor: “Bir sigara paketi, bir de çakmak düşünün. Bu iki nesneyi, bir evin çatısı gibi birleştirin. Buradaki çakmak Çolpan, sigara paketi ise benim... Bildiğiniz gibi sigara paketi daha uzun boylu ve daha iricene. Öteki narin bir çakmak... Bu çatıdan çakmağı, yani - Çolpan’ı alırsanız, sigara paketi yani - Sadri düşer, sürünür ve ölür...

1959 yılında evlendik. O tarihten bu yana kadar bu hep böyle olmuştur.”

Çolpan İlhan’ı aldatıp, aldatmamak konusunda da şunları söylüyor ünlü aktör: “Çolpan ile arkadaşlığımızdan, evliliğimize varan ilişkimizde gururla ve açıklıkla ifade ederim ki, başka hiçbir kadın ilişkisine girmedim. Çolpan’dan önce “çapkınlık”ın nasıl yapıldığını herkes benden öğreniyordu. Evlendikten sonra, asla.

Çolpan bunları gördü. Evliliğimizin ilk yıllarında ben çok içki içtiğimden, zaman zaman gazetelerde benim içkim yüzünden boşanacağımız yazıldı. Ben bunları “tekzip” etmek istedim. Çolpan, bana “Bu neyi değiştirecek. Bunun aksini ispat

gibi bir şey olur. Bu işi zamana bırakalım. Boşanmayacağımızı görsünler, kendi kendilerini tekzip etsinler. Neden telaş ediyorsun?” dedi.

İşte Çolpan böylesine yargı getiren bir kadın. Bu yüzden de hiçbir kadına bakmadım. Çolpan kıskanç değil. Bunun nedeni, kendine olan güvenidir. O çok önemli bir şey... Bizim ilişkimizde, aramızdan bir toz dahi geçmemiştir. Geçerse Çolpan zaten bu ilişkiyi bitirir. Hem de bi daha dönmek üzere...

Çolpan toleranslıdır. Ama bunu da bir yere kadar gösterir. Nitekim bana da gösterdi. Gördü ki, bende hiçbir sapma olmadı. Bu yüzden aramızda hiçbir zaman “O kadın sana baktı, bu kadın bunu yaptı” gibi tartışmalar olmadı. Biz bunların yabancılarıyız.

Yeni evlilere bu konuda tavsiyelerim olacak. Şöyle ki: “Erkeğin evlilik görevleri arasında, karısının gururunu, namusunu korumak” da var...

Yine bana dönelim. Ben mesleğim icabı affedersiniz “damgalı eşek” gibiyim. Diyelim ki ben, başka bir kadınla ilişkiye gireceğim. Öyle bir kaçamak yapacağım ki; hiç belli olmayan bir günün, belli olmayan bir saatinde, o kadına gideceğim. Ve o da beni evinde bekleyecek. Ve ben o eve kılık kıyafet değiştirerek yani “tebdil-i kıyafet” gideceğim... Sonra bu kadın birçok şeyler isteyecek benden. Ne bileyim elele tutuşmak, mehtabı seyretmek isteyecek. Benimle dışarı çıkıp, yiyip-içmek isteyecek. Ben de dışarıda birilerine görünmemek için bunları yapamayacağıma göre, bu iş olmavacak. Sonra o kadına gittiğimde, muhtemelen o benim evli olduğumu biliyordur. Ve kendi kendine gururlanıp “Beni, karısına tercih etti” havasına

girip, benim karımı küçük bir sinek gibi görecek. Öyle bir kadının gözünde küçülen bir kadına, ben eve gelip “Karıcığım, çocuğumun annesi” diyeceğim. Olmaz böyle bir şey... Bu erkeklik değil.

O bakımdan birtakım erkeklerin “çapkınlık” dediği bana göre “çarpık ilişkiler”dir. Aptalca bir şey... Birkaç kadınla aynı anda birlikte olacaksan, o zaman evlenme kardeşim... Bunları ben uyguladığım için, Çolpan da bunun farkında...”

TÜRK SİNEMASININ “KOMİK” SEYRİ

Galiba 1959 yılı falandı. Almanlarla-Türkler ortak bir film çekecekler. Ben o zaman daha “Star” olmamıştım. Ben de oynayacağım... O zamanlar, Orhan Günşiray denen bir genç de oldukça hevesliymiş sinemaya, onu da oynatacaklar. Filmde küçük bir rolü var. Polis müdürünü oynayacaktı.

Filmi tamamladıktan sonra, film için iki adet afiş yapıldı. Almanya için yapılan afişte, Alman oyuncu başta. Onun altında aynı büyüklükte benim ismim... Türkiye kopyasında ise, benim ismim birinci sırada ve büyükçe, daha sonra küçüklere giden diğer isimler. Bunların arasında Orhan Günşiray da var.

Bu film için çeşitli zamanlarda Türkiye için, beş değişik afiş yapıldı.

Şimdi düşünüyorum da, eğer bir “sinema müzesi” olsaydı ve bu afişler de orada saklansaydı, bunları yan yana koyup Türk sinemasının seyrini-gidişatını ve olayların ne durumdan, ne duruma geldiğini orada görebilirdik.

Bu afişlerin Türkiye için yapılan ikincisinde, yine Sadri Alışık ismi birinci sırada, Alman ikinci... Daha sonra gelen bir dizi isimde yer değişikliği olmuş. İlk afişlerde en altlarda olan Orhan Günşiray, adı ikinci afişte biraz daha büyük harflerle, o

grubun en üstüne yazılmış. Bunun sebebi de: Bir heves uğruna sinemaya giren Orhan Günşiray, sinemaya girip başka filmlerde de oynayınca adını duyurduğu için ikinci afişte üstlere yazılmıştı. Yaptığımız o film, zaman zaman sinemalarda oynadığı için, adını duyuran Orhan Günşiray'ın şöhretiyle filmin satışını artırmak istemişti sinemacı...

Üçüncü afiş çok enteresandır. Birinci afişte en altlarda olan Orhan Günşiray, bu kez en başta koskoca yazılmıştı. Ve onun altında, ondan biraz daha küçük bir Sadri Alışık... Sonra daha küçükçe diğerleri.

Birkaç yıl sonra çıkan dördüncü afiş, üçüncüden daha ilginçti. Üçüncü afişte adını koskocaman gördüğümüz Orhan Günşiray bu kez afişte yok gibiydi... Afişi baştan başa kapsayan bir Sadri Alışık vardı. Altında Alman oyuncu ve küçükçe bir Orhan Günşiray. Daha sonra çıkan beşinci afişte, dördüncüsü gibi.

Yani aynı filmin on yıla sığan beş afişinde, Türk sinemasının seyrini görmek mümkündür. Sinemamız bir adamı nereden-nereye getiriyor ve nereye götürüyor.

Orhan Günşiray, Yeşilçam'da çok ilginçtir. Şöhret olduğu dönemlerde, film teklifinde bulunan firmalar ona film başına 30 bin lira veriyorlardı. Ancak Orhan "Vaktim yok, sizlere üç gün verebilirim, o da bir gününü Nisan'da, birini Mayıs'ta, bir diğerini de Haziran'da" diyordu. Firmalar da bu saçma teklifi kabul ediyorlardı. Orhan'ın yaptığı belki ticari anlamda bir marifet... "Taş atıp kolum mu yoruldu. Ayda bir gün git, 30 bini cebine indir" düşüncesinde olabilirdi.

Ama film olarak ortaya ne çıkacak?.. Üç ayrı günde çekilen filminden ne hayır gelir.

Yeşilçam'da böyle "türedi" firmalar da var. Bu yüzden bizim piyasada akıllı başında oyuncu der ki: "Ne olduğu belli olmayan bir firmadan 100 bin lira alacağıma, "Tanınmış firmadan 75 bin lira alırım." Ben de bunlardan biriyim. Köklü, oturmuş bir firmanın 75'ini, öteki firmanın 100 binine tercih ederim.

Bir de çekilen filmlerin gösterildiği "ayak" denen sinema grupları vardır. Örneğin "birinci ayak", "ikinci ayak" gibi... Oyuncu olarak benim de öyle bir hesap yapmam lazım ki, ayın anda iki ayrı ayakta gösterilen filmlerim birbirini yemesin. "Benim iki filminin aynı anda, iki değişik sinemada gösterileceğini ve birinin, diğerini yeneceğini nereden bilebilirim?.." Filmi yaptığım film şirketinin politikasını çok iyi bilmem lazım. Yani "Ne, nerede, ne zaman oynayacak?" bunu iyi kestirmem gerekir...

YEŞİLÇAM

Bizim mesleğimiz bir “ihtiras” mesleğidir. Bu meslekte kişiler, “Birbirlerini geçme yarışı” içindeler. Batı’daki gibi, bizdeki oyuncuların birçoğu edepli, terbiyeli, kültürlü olmadığı için birbirlerinin ayağına çelme takmaya uğraşırlar. Ve birbirlerinin dedikodularını yaparlar. Arkasından konuşurlar, iş almasın diye ellerinden geleni yaparlar. Oyuncu kesimi böyle...

Yapımcı kesimi desen, hasbelkader bu işe girmiş “filmciliği” patates, soğan satar gibi bir ticari olarak görmüş, yalnızca para kazanma yanını düşünmüşler. Filmlerinin içeriğini de, konularını da ona göre ayarlamış ve kesinlikle filmin “estetik” bir yönü olduğunun farkına varmamışlar.

Bunun farkında olanlar da zaten, “boş” vermişler. “Bana ne, nasıl olsa çark böyle dönüyor” düşüncesindeler. Halbuki böyle düşünülme yolda 300-350 film yapıldığı dönemlerde, bu işi bir sanayii dalı haline getirirlerdi. Sinemadan kazanılan para, yine sermaye ve yatırım olarak sinemaya geri dönseydi ve bu paralarla daha ileri teknolojiye araç-gereçlerden alınsaydı, olay daha farklı olurdu.

Bizim filmcilerimiz bu yüzden, dış pazara açamadılar. Ve açılmanın da yollarını araştırmadılar. Yalnızca Türkiye’de, örneğin 500 sinemada gösterilen filmde elde edilen gelirle yetindiler. En azından bir Ortadoğu’yu ele geçirebilirlerdi. Bunu da yapamadılar.

Yapımcıların birçoğuyla, “Yeşilçam’ın bitişı”nden sonra görüşmelerim oldu. O da nerede?.. Kendi malikanelerinde. Birinin Tuzla’da, diğzerinin Pendik’te... Birinin bilmem nerede... Yapımcıların bilmesi gereken şey, bu kazandıkları paraları biz oyuncuların sırtından kazandıklarıdır. Ve bunun hiç değİLse bir kısmını, sinemaya yatırmalıydılar. Kazanılan para sinema dışına aktarıldı.

Konuşmalarımızda bu yapımcılara “Yahu abi, şu sıralarda neler yapıyorsun?” dediğimde, “Ne yapacağım işte, sinemanın durumu belli... Ben de paramın faiziyle geçiniyorum” diyorlardı.

Halbuki Türker İnanoğlu böyle yapmadı. Tamamen tersini yaptı. Şükretmek lazım ki, böyle bir müessese ve böyle bir insan var. O sinemaya yatırım yaptı.Türker İnanoğlu sinema için bir kıymet oldu.

Sinema emekçilerinin durumlarının içler acısı olduğı herkes tarafından biliniyor. Bunlar için sinemacılar tarafından neler yapılabilir? Sorusuna “hiçbir şey yapılmaz” derim. Bana göre sebebi de şu: “Sinemacılar, oyuncunun gelişimine bakmışlar ve onları ciddiye almamışlar.”

Vaktiyle rahmetli Muammer Karaca’nın bu konuda çok güzel bir esprisi vardı. O derdi ki: “Allah Demokrat Parti’den razı olsun. Af çıkarttı da, piyasadaki karakter oyuncularının sayısı arttı. Hepsi hapisten çıkmış tipler. Biraz suratı deforme olan tiplerin hepsi, Yeşilçam’da karakter oyuncusu oldu...”

Yeni oyuncuların bir bölümü bu işin eğitiminden, bir kısmı da Kodaman Sokağı'nda ayakkabı boyacılığından geldiler. Bu ikinci kısımdaki oyuncuları sakın küçümsediğim anlamına gelmesin. Başka meslekten, hiçbir alt yapısı olmadan ne bir konservatuvar, ne bir usta-çırak ilişkisi olmadan sinemamıza gelen birçok karakter oyuncusu var. Yani "türedi" birtakım artist takımı çıktı.

Bunları halk ciddiye almadı. Bu arada gelmiş-geçmiş hükümetlerimizin zaten sinemadan haberleri yoktu.

1965 yılında, sinema oyuncularına bir vergi yanlıslığı yaptılar. "Serbest meslek erbabı" olarak devam etmekte iken, bizi başka bir kategoriye sokup, cezasız olarak beş yıllık vergi birden istediler, Ankara'ya gidip, bu durumu konuşmak gerekiyordu. Rahmetli Ayhan (Işık) ve ben, "Ankara'ya kimi götürülecek de, sinemamızı layıkıyla temsil etsin" diye çok aradık, bulamadık...

İşte bu sebeplerden dolayı, sinemamız ihmale uğradı. O dönemlerde ufak-tefek rollerde oynayanlar, bugün "Ben otuz yıldır sinemadayım" diye konuşuyorlar. Eeee, peki ona demezler mi, "Evladım otuz yıldır sinemadasın ama, senin bugüne kadar sinema olarak yaptığın ne var?"

SİNEMAMIZ NASIL KURTULUR?

Bana göre, şimdiye kadar yapılanların hepsi sil baştan olacak. Devlet diyecek ki, “Kardeşim, Türkiye’de sinema şart. Ve bunun da vaktiyle olmuş bir tarihi var. Bunu kanunla birtakım kurallara oturtmak lazımdır.”

Sinemamızın kurtulması için gerekiyorsa, örneğin: Herkesin ağzına sakız olan devlet yardımıysa -yardım oyuncuların güvencesiyse- güvence, eğitimse-eğitim, İtalyan Sinemasının yıllar önce yaptığı gibi, sil baştan olmalı. Yani hiç olmazsa “yeni kuşaklarla, yeni sinema” yaratmak gerekir.

Tabii mesele yalnızca bu değil. Bunun bir de alt yapısı var. Önemli olan yalnızca film yapmak değil, bu filmleri oynatacak sinema salonları da gerekli. Eğer bir sinema salonu, “bilmem ne” işine çevrilecekse onun yanında başka çözümlere gidilmeli. Ne bileyim örneğin nasıl tiyatroda “bölge tiyatroları” kurulduysa, sinema da da “cep sinemaları” falan kurulmalı. Sinemayı bilen bir “bilirkişi” heyetinin yeniden bir statü hazırlayıp, bunu harfiyen uyarak “Türk sinemasını yeniden inşaa etmek” ama bunu yaparken de, sinemada halihazırda olanları dışlamamak... Onların işe yarayanlarından faydalanmak gerekir.

1956-57 yıllarındaki gazete arşivlerinde vardır. O zaman hem tiyatro oyuncusu, hem de gazetecilik yapan arkadaşımız Lale Oraloğlu bu işleri kovalardı. O dönemde benim birtakım fikirlerim vardı. Söylediğim bu sözler, daha son yıllarda gündeme gelmeye başladı. Ve ben bu işe buruk bir şekilde gülüyorum.

O yıllarda şunu teklif etmiştim: Sinemada sansür kaldırıl-sın. Bunun yerine, ne bileyim, yüz kişiden oluşan çok kalabalık bir jüri oluşturulsun. Bu jüri kişiliği satın alınamayacak kişilerden meydana gelsin. Bunun içinde profesörler, estetikçiler, sanat tarihi uzmanları, gazeteciler, ressam, sanatçı, heykeltıraşlar bulunsun. Bunlar yapılan filmleri izlesinler. Ve eğer film çok iyi yapılmışsa, o jüri desin ki “Bu film sinemalarda vergisiz oynayacak” Kalitesi gittikçe düşen filmlere de, yüzdesi artan vergiler koysunlar.”

İnönü’den beri tüm başbakanları gördüm-yaşadım. 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül gördüm... Tüm başta bulunanlardan, sinemaya sıcak bakanı pek olmadı.

Ancak nasıl oldu, bilmiyorum... Muhsin Ertuğrul’un yaptığı “Halıcı Kız” filmi, devrin Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ve Başbakanı Adnan Menderes’e Çankaya’da gösterildi. Bu filmin oyuncularını ve çalışanlarını da Çankaya’ya çağırılıp bir kokteyl verildi. Bundan sonra da hiç olmadı böyle bir şey...

BANA “UĞURSUZ” DEDİLER

1960 yılının başlarında “Şahane Kadın” diye bir film yaptım. Filmde ben, Neriman Köksal ve Hadi Hün oynuyoruz. Senaryo gereği karım beni aldatıyor, sonra gelip “özür” diliyor ve ben de, onu affediyorum. Falan, filan...

Tabii ki böyle bir rol, o yıllarda Türk halkının yapısına çok ters geliyordu. Bu yüzden film iş yapmadı. Bunun da nedeni olarak, filmciler beni gösteriyorlarmış... O zamanlar bundan benim haberim yoktu. Filmi bitirdikten sonra, bana gelen film tekliflerinde azalma oldu. Ben de can sıkıntısından evde, plastik köpüğünden heykel yapmaya başladım. Daha sonra boyalarla eve panolar yapıp, kendimi avutuyordum.

O sıralarda Göksel Arsoy yeni evlenecek. Bir ev kiralamış, ben de düğün hediyesi olarak evine birtakım resimler yaptım. Bu arada Göksel bir de film şirketi kuracak. Şirketi için amblem arıyor. Bana “Çizer misin?” dedi. Ben de birkaç tane çizdim. Aslında bu “çizmek”, “resim yapmak” falan tamamen kendimi oyalamak içindi. Yalnızca teselli idi benim için... Filmelerde oynayamamaktan dolayı içim yanıyor, ağlamaklıydım. Benden, sinema olarak çok geride olan insanlar devamlı çalışırken, bana teklif gelmiyordu. Bunun da nedenini bir türlü çözemiyordum.

Bir akşam Göksel’ler, bize yemeğe geldiler. Onun film şirketi için yaptığım adı ve soyadının başharfleri olan bir sürü “G.A.” amblemini koydum. Çok beğendi, adeta bayıldı. “Bunların arasından seçim yapmak çok zor” dedi...

Ve bana döndü dedi ki: “Yahu elinden böyle şeyler geliyor, neden filmlere jenerik falan yazmıyorsun...” Bu laf bana o kadar koydu ki, yani ben sinemada bitmişim şimdi de jenerik yazacağım. Ağlamaklı gibi oldum. Kendi kendime dedim ki “Ahh ulan, bir de sizlerle kamera önünde hesaplaştık. Ben, sizden daha aşağı bir oyuncu muyum?” Bunu Göksel’in yüzüne söylemedim. Çok bozuldum. Banyoya gidip, yüzümü-gözümü yıkadım, kendime geldim.

Bizdeki yemekte, Belgin Doruk’un kocası Özdemir Birselle vardı. Bana dedi ki: “Aşkın Saati adlı bir film yapacağım. Göksel ile Belgin oynayacaklar. Seni de oynatmak istiyorum. Yarın başlayacağız.” Doğrusu ben inanmadım. Bu işten de umudumu kestim. 15-20 gün sonra Özdemir, bu film için beni çağırırdı. Küçük bir rol verdiler, ama çok güzeldi. Belgin’in abisini oynuyordum.

Bu film sırasındaki gece buluşmalarımızın birinde, Özdemir Birselle’in kardeşi Nusret ile konuşurken ona, “Bu filme 15-20 gün önce başlamamız lazımdı. Ne oldu, neden beni çağırmadınız?” dedim...

Nusret çok kısa bir cevap verdi. “Sen uğursuzmuşsun” şaşırmıştım. “Bu da nereden çıktı?” dedim. Nusret dedi ki: “Göksel ile Belgin’in filmleri büyük iş yapıyor. Adeta filmlerin oy-

nadığı sinemaların kapıları kırılıyor. Böylesine güçlü bir ikilinin yanında küçük bir rolün ne önemi var? Diyerek, bu rolü sana verdim. Biliyorsun, sana söz vermiştim. Ayıp olurdu... Tüm mani olmak isteyenlere rağmen seni oynattım.”

Nusret’e sordum “Bana uğursuz diyenler kim?” O da “Şunlar şunlar” diyerek, tek tek isimlerini verdi. Şimdi çoğu rahmetli olduğu için, onların isimlerini vermeyeceğim. O zamanlar bir şey yapamadım. Ama isimleri bir güzel kafama yerleştirdim...

Daha sonraki yıllarda “Küçükhanımefendi”, “Şakayla Karışık”, “Turistik Ömer”, “Helâl Olsun Ali Abi”, “Fıstık Gibi Maşallah” gibi filmleri peşpeşe yaptım. Bu filmler bir hayli iş yaptığı için, benim de şöhretim iyice arttı. Durumum korkunç değişti.

Aklınıza sinemada kim gelirse, hepsini solladım. Sinemada tek adam bendim. İşte o zaman peşime düştüler. Bana “Uğursuz” diyen bu adamlar, beni çağırdılar. Yazıhanelerine gittim, film teklifinde bulundular. Bunun üzerine benim cevabım “Sizleri çok seviyorum. O yüzden filmlerinizde oynamayacağım” dedim. “Neden?” dediler. Ben de “Aman ne olur, ne olmaz... Benim uğursuzluğum yüzünden, sizin filmleriniz yatar, iş yapmaz. Siz de para kaybedersiniz” dedim. Ve filmlerinde oynamadım.

Bu arada Belgin Doruk’un kocası Özdemir Birsell’le, onların bir keleş yüzünden aramızda bir anlaşmazlık doğdu. Ama, bunun üstünde pek durmadım. Aradan bir zaman geçti, bunla-

rın film şirketi beni çağırdı. Dediler ki; “Biz, seninle üç film yapmak istiyoruz. Ve fiyatını da biliyoruz. Her filmden yüz bin lira alacaksın. (O zamanlar, o parayı alıyordum ve çok büyük bir para idi) Bu filmlerin ikisi başka isimle, birisi ise “Küçükhanımefendi” serisinin devamı olacak. “Ben de” Peki, fiyatımı doğru biliyorsunuz. Ayrı isimlerle yapacağımız iki film için yüzer bine “evet”, ancak “Küçükhanımefendi” filmi için şartlarım var. Birincisi, film için iki yüz bin lira isterim. İkincisi şimdiye kadar yaptığınız “Küçükhanımefendi” filmlerinde isimler hep “Ayhan Işık, Belgin Doruk, Sadri Alışık” olarak yazıldı. Bu film için de sıra böyle olabilir. Ancak, Ayhan ile Belgin’in isimlerini yazarsınız, onların altına ikisinin isimlerinin kapsamınca bir Sadri Alışık isterim” dedim.

Düşündüler, taşındılar ve bu işi kıvıramadılar. Bu yüzden de üç filmlik bu proje yattı.

KEREM'İ UYURKEN SEVERDİM

Kerem'le baba, oğul ilişkimiz çok farklı oldu. Bu olay, benden kaynaklanan bir hataydı. Tıpkı babamla benim aramdaki ilişki gibi, ben de gerçek sevgimi oğluma gösteremedim. Resmi bir ilişkimiz oldu her zaman...

Ben, kendimi babamın kucağında hiç hatırlamıyorum. Yakınlarımlarımın yıllar sonra bana söylediklerine göre, ben uyurken babam gelip beni sever, öpermiş... Ben de tıpkı babam gibi, aynısını oğlum Kerem'e yaptım. Nedense ben de onu öyle sevdim. Sevgimi ona belli etmedim. Hep o uyuduktan sonra gidip, onu sevdim.

Babam, beni hiç dövmediği halde, nedense hep ondan korkardım. Kerem de küçüklüğünde yaramaz bir çocuktur. Dadıları onu ıslah etmek için "Yaramazlık yaparsan, babana söyleriz" korkusuyla büyüttüler. Bu imaj beynine yerleştiği için, Kerem de, benden korktu.

Kerem ile son on yıldır şöyle-böyle bir yakınlaşmamız var. O da zaman zaman... Kendi, kendime düşünüyorum: "Neden böyle oldu?" diye... Bu sorunun cevabını şöyle verebilirim. Doğduğu günden beri Kerem ile bir çatışma içindeyim. Çünkü o, karımı benim elimden aldı. Örneğin: Akşam oturmuş, ka-

rımla karşılıklı yemek yiyoruz. Sohbet de iyi... Çolpan aniden kalkıp “Ben çocuğa (Kerem) bir bakıp geleyim” diyor... O zaman ben de kızıyorum. “Hay bu çocuğun... Yahu ben, senin yüzünü görmek istiyorum. Bana ne çocuktan” diyordum.

Bir gece geç saatte Çolpan ile birlikte gazinodan döndük. Kafam da iyi... O zaman Kerem üç aylık falandı. Ağlıyordu. Çolpan da çocukla uğraşıyordu. Ben yüzükoyun, yatağın üstünde yatıyordum. Kafam kazan gibi ve canhıraş bir çocuk sesi... Yattığım yerden seslendim. “Çolpan, Çolpan”, Çolpan da sanki ben bir şey istiyormuşum gibi “Efendim Sadri” dedi.

“Camı açsana” dedim. Çolpan da gidip camı açtı. Ve ben “At aşağı çocuğu” dedim.

Böylesine psikolojik bir çekişme ile geçti Kerem ile benim ilişkim... Hatanın bende olduğunu, şimdi daha iyi anlıyorum.

Şimdi oğlum Kerem’in de bir oğlu var. Yani benim torunum. Onun adı da Sadri... Oğluna, benim adıma koyma fikri Kerem’den çıktı. Hem sevindim, hem de “Keşke koymasaydı” dedim.

Benim adıma torunuma vermeleri güzel bir olaydı. Ancak kendime dedim ki; “Ulan bu memlekette bir Sadri Alışık yeter. Yıllardır seyircisine çektirdi. Ve onları filmleriyle ağlattı. Şimdi ikinci bir Sadri geliyor. Yazık bu millete!..”

DRAMDAN, KOMEDİYE GEÇİŞ

Sinema yaşamımın ilk yıllarında, hep ciddi roller ve dramlar oynadım. Taa ki “Küçükhanımefendi”ye kadar. Bu filmde beni, “Komedi” oynatmaya karar verdiler. Doğrusunu isterse-
niz, ben de şaşırmıştım niye böyle düşündüler diye... Ancak daha sonra dedim ki: “Bir oyuncunun komedi, dram gibi birtakım ayrıcalıklar yapmaması gerek. Nasıl ki, bir müzisyen önüne hangi notayı koyarsan koy çalarsa, oyuncu da her oyunu oynayabilmelidir. Yalnız burada bütün mesele, notayı iyi bil-meye bağlıdır. Yani rolünü...”

KÜÇÜKHANİMEFENDİ İLE GELEN ARKADAŞLIK

Rahmetli Ayhan'ın (Işık) benim hayatımda büyük yeri var. Onunla olan arkadaşlığımızın başlangıcı “Küçükhanımefendi” filmidir. Hiç unutmam, bir gün Haydarpasha garında bir sahne çekmiştik. Oradan dönerken geminin kış tarafına Ayhan ile birlikte oturduk. Sağdan-soldan konuştuk. Bu konuşma bir bakıma, gelecekteki sağlam arkadaşlığımızın temeliydi.

Burada Ayhan, bana olan hayranlığından bahsetti. Oyuncu olarak da, kişi olarak da... Beni tiyatrodan seyrettiğini, daima aramızda sanat olarak bir fark bulunduğunu, ben tiyatrodan geldiğim için oyun gücümün ona göre daha iyi olduğunu söyledi.

Ayhan ile aramızda dört yaş vardı. Ondan büyüktüm. Şimdi 66 yaşında olduğuma göre (bu konuşma yapıldığında 1990 yılıydı), rahmetli yaşasaydı 62'sinde olacaktı. Rahmetliyi çok sevdim. Ona bir şey olsa bana olmuş sayardım. O da aynı düşünceler içindeydi.

Ayhan ile dört tane “Küçükhanımefendi”, “Helal Olsun Ali Abi”, “Maceralar Kralı” olmak üzere tam altı filmde oynadık. Daha sonra ben, onun filmlerinde, küçük fakat ağırlıklı kompozisyonlar çizen rollerde oynadım.

AYHAN'IN GIRTLAĞINA BASMIŞIM

Ayhan, çok anlayışlı kibar bir insandı. Bir gün “Küçük hanımefendi” filmini çekmek için gemiyle Marsilya’ya gidiyoruz. Gemide bir tane lüks kamara var. Onu da Belgin (Doruk) ile kocası Özdemir (Birsel) almışlar... Nusret Birsel, Nejat Saydam, Ayhan ve benim içinde bir kamara vermişlerdi.

O gün kamaradan içeriye bir girdim, aman Allah’ım içerisi adeta yanıyor. Dedim ki: “Ben bu sıcakta imkânsız yatamam. Dört kişi küçücük bir odada kalamam.” Akşam geminin barında yedik-içtik eğlendik. Yatma zamanı gelince, ben kamaraya gitmedim. Bir battaniye aldım, siyah gözlüğümü de taktım ve geminin kış tarafındaki şezlonglardan birine uzandım. Orada film çekiyoruz, geceleri de ben hep aynı yerde uyuyordum.

Bu film bir ayda bitti. Ve biz Napoli, Marsilya, Paris falan filan dolaştık. Tüm durakladığım yerlerde, Ayhan ile aynı odada kalıyordum. O zamanlar otellerde genellikle, şimdiki gibi tek kişilik yataklar olmazdı. Büyükçe, çift kişilik bir yatak vardı.

Ayhan ile ben bu yatakta beraber yatardık. Böylesine bir dostluk içinde filmi bitirdik... Türkiye’ye geri dönüyoruz. Napoli rıhtımında birşeyler içiyoruz. Ayhan dedi ki; “Nihayet 25 gündür ilk kez bu akşam bir rahat uyku uyuyacağım.” Ekiptekiler ve ben şaşırmiştık. “Neden uyuyamadın Ayhan abi” dedi

birisi... Ayhan gülerek başladı anlatmaya. Meğer her gece iş-ten sonra yiyip-içip (Ayhan, benden çok az içerdi) otele dönüp aynı yatağı paylaşırken, ben sarhoşluktan dolayı elimi yumruk yapıp, Ayhan'ın gırtlığına dayar, öyle uyurmuşum... Veya ayağımı onun üstüne atarmışım. Tabii ki zavallı Ayhan, bu durumdan rahatsız olup uyuyamazmış.

Şimdi düşünüyorum da, be Allah'ın adamı bu kadar da iyilik olmaz ki... Ben uyurken, birisi bana aynı şeyi yapsa, ya çaktırmadan elini aşağı atar, ya da uyandırır ne bileyim bir şeyler yapardım. Bir gün, iki gün değil. Tam 25 gün benim böyle kahrımı çekip uyumamış.

SİNEMADA YAŞAYAN EN ESKİ BENİM (Yıl 1990)

Sinemada yaşayan en eski benim. Sinemaya başladığım zaman, Yeşilçam daha kurulmamıştı. Benden 3-4 yıl sonra, rahmetli Ayhan (Işık), Muzaffer Tema, rahmetli Turan Seyfioğlu... Daha sonraki kuşaklarda ise Eşref Kolçak, Fikret Hakan, sonraları Göksel Arsoy, İzzet Günay, Ediz Hun, Tamer Yiğit, Tanju Gürsu ve Cüneyt Arkın geldiler.

Bu arkadaşların hepsiyle çok iyi geçinmişizdir. Özellikle “Kötü adam” oynadığım dönemlerde, sinemaya yeni giren arkadaşlarla çektiğimiz dayak sahnelerinde “onlar başarılı olsun” diye yumruk yedikten sonra yere kendimi bir atışım var ki, onlar bile şaşırırlardı. Her devirde bildiklerimi, yeni gelenlere öğretmeye çalışmışımdır. Zaten tüm hayatım boyunca, bildiklerimi kimseden saklamadım. Başkaları gibi, “Öğretirsem beni geçerler” kompleksine hiç kapılmadım. “Geçerlerse geçsinler, belki ben de onlardan bir şeyler öğrenirim” demişimdir...

Özellikle Ediz Hun ve Tamer Yiğit’e kamera karşısında “Bazı hareketleri nasıl yaparlarsa daha iyi olur”u ben öğrettim. Örneğin bir gün Tamer (Yiğit) bana: “Abi dikkat ediyorum da, sen kamera karşısında ağzını, burnunu, kaşını, gözünü oynatı-

yorsun. Rejisör sana hiçbir şey söylemiyor. Ama ben kaşımı şöyle kaldırırsam, hemen ikaz ediyor. Ve ben bunları düşünerek yapıyorum” dedi... Ben güldüm ve dedim ki: “Eğer beni dinlersen, en az on yıllık tecrübe kazanmış gibi olursun. Bir örnek vereyim; şimdi diyelim ki bir sahne çekilecek ve sen bu sahnede gidip, birinden borç para isteyeceksin. Bu sahneyi oynarken de, sen kaşını-gözünü oynatırsan rejisör de sana mani olur. Peki ne yapacaksın? Kendini hakikaten paraya ihtiyacı olan bir adamın yerine koyacaksın. Bunu yaşa ve hisset. Nasıl isteyeceksin? Tabii ki zor isteyeceksin... Kendi kendine sor. Borç isteyen bir adamın, içine düştüğü durumu düşün ve bunu kendi içine yerleştir. Kamera karşısına da bu rol için geçince, her şey kendiliğinden ortaya çıkar.”

Önceleri Tamer’in bu işe pek kafası yatmadı. Ama sonra bu tarz çalışmaya başladı.

Arada bir bana gelip “Abi, söylediklerin çok işime yarıyor” derdi.

İsimlerini saydığım bu arkadaşlardan, yalnızca rahmetli Türan Seyfioğlu ile aynı filmde oynayamadım. Gerisiyle hep çalıştım. Aşağı yukarı 600 film yaptım. Bunların içinde “Şaka ile Karışık”, “Hırsız”, “Ah Güzel İstanbul”, “Efkârlıyım Abiler” ve on dizilik “Turist Ömer” unutamadığım filmlerim arasındadır.

BİR YUMRUKTA DEVİRDİM

Amerikan sinemasında Tony Curtis ile Jack Lemmon'un oynadığı "Bazıları Sıcak Sever" in Türkçe uyarlaması olan "Fısıktık Gibi Maşallah" adlı filmi çekiyorduk. Bu filmi muhtelif aralarla iki kez çektik. Bunlardan birincisinde İzzet Günay, ikincisinde de Yusuf Sezgin ile oynadım. Ben Jack Lemmon'ın rolünü oynuyordum.

Filmde kadın kılığına girmemiz gerekiyordu. Bu durum beni çok rahatsız etti. Rol icabı da olsa, peruk, kirpik, göğüs takmak ters bir olaydı. O filmde bir balo sahnesi vardı. Ve orada rahmetli Vahi Öz ile dans edeceğim. Bu sahne için ben, sırtı açık bir tuvalet giymiştim. Setteki herkes, "Aman abi ne güzel oldun, ooo maşallah" falan diye dalga geçiyorlardı. Bu yüzden sinirim tepemdeydi.

O sırada çıplak sırtımda "şöyle okşar gibi" bir el gezindi. Nasıl sinirlendim bilemezsiniz... Kim olduğuna bakmadan geri dönüp bir çıktım, adam yerde... Bir de baktım aynı filmde oynayan Mehmet Ali Akpınar. Ne diş kalmış, ne de burun... Kan revan içinde yerde. Bana "Ne yaptın be abi" dedi. Ben de "Sen ne yaptın?" dedim. O arada filmi çeken Hulki Saner devreye girdi ve "Bundan sonra Sadri Bey ile Yusuf Bey'e bu tarz şakalar yapmak yasak" dedi ve olay yatıştı.

GAZİNOYA ÇIKIŞ

1968 yılında gazinolarda sahneye çıkmaya başladım. Bu işi ciddi olarak tam 12 yıl yaptım. Komedi yaptım, ciddi şarkılar söyledim.

Gırgırla karışık söylediğim zaman sahnede “Turist Ömer”, ciddi söylediğim zaman da Sadri Alışık vardı. İlk çıktığım yıllarda “Turist Ömer” kılığıyla çıkardım. Bu birkaç yıl devam etti. Daha sonra bunu stilize hale getirdik. Beyaz gömlek, beyaz pantolon, beyaz ayakkabı, beyaz şapka ile çok şık ve zengin bir “Turist Ömer” olarak sahneye çıktım. Bunun tam tersi filmde kullandığım döküntü kıyafetlerle de...

Gazino çalışmalarına, İstanbul’da olduğu gibi, İzmir Fuarı’nda da devam ettim. Bu yüzden her yıl yılbaşından, gelecek fuar için Efes otelinde yerimi ayırttırdım. Ancak bir yıl (tarihini pek hatırlamıyorum) fuar çalışması Ramazan ayına rastladığı için, o yıl fuarda çalışmamaya karar verdim. Ama Efes’teki odamı da iptal ettirmedim. Fakat o sıralarda “Turist Ömer”i çekmek için, İzmir’e gitmemiz gerekiyordu. Gittim ve daha önceden tüm fuar süresi için ayırtmış olduğum odada bir gece kaldım. Oradan film için Kuşadası’na gittim. Ve oda boş kaldı.

Orada birkaç gün kaldıktan sonra tekrar İzmir'e gelip, odamda bir gece daha kalıp İstanbul'a dönecektim...

O sırada fuara Hülya Koçyiğit ve Nilüfer Koçyiğit gibi ace-miler geldiler. Bunlar bana, "Sadri abi, nasıl olsa sen İstanbul'a dönüyorsun. Odan bizim olsun" dediler. Ben de "Size ne giderim ya da gitmem" dedim.

Onlar "Canım ne olacak gidersen yani. Biz biliyoruz, İstanbul'da başka bir filme başlayacaksın" diye direttiler. Ben de bunların bu tavırlarına sinirlenerek odayı boşaltmadım. Boş odaya bir çift ayakkabı, beş yüz lira para, bir paket sigara ve bir de çakmak koyup İstanbul'a döndüm... Birkaç gün sonra Efes'ten telefon açtılar. Ve dediler ki "Sadri Abi, ne zaman geleceksin?" Ben de "Size ne gelirim-gelmem" dedim. Oteldekiler "Abi Allahaşkına ne olur, senin eşyalarını "suite" daireden küçük bir odaya taşıyalım. Burada beynimizin etini yiyorlar. Senin odayı, onlara verelim" dediler. Ben de, onlara "Haydi ya siz de... Eşyalarımı falan oradan kaldırmayın. Siz fuar sonuna kadar odanın faturasını gönderin" dedim. Ve fuar sonuna kadar oda boş kaldı. Kimse de odada kalmadı...

YILMAZ GÜNEY 500'ER LİRA GÖNDERDİ

Yıl galiba 1970 başıydı. Bebek Belediye Gazinosu'nda, Sevim Tuna'yı dinlemeye gitmiştik. Sevim Tuna, ayağı kırık olduğu için alçılı ayakla sahneye çıkıyordu... Yanımda Çolpan, Ekrem Bora, Ayfer Feray ve şimdi hatırlayamadığım birkaç arkadaş daha vardı. Gazinoda bize ayrılan masaya oturduk... Bu arada gözüm başka bir masaya takıldı. Sahnenin en iyi yerinde boş bir masa duruyordu...

Az sonra rahmetli Yılmaz Güney içeri girdi. Gözgöze geldik, selamlaştık. Büyük bir efendilik ve saygıyla yaklaştı, öpüştük. "Oturmaz mısın?" dedim. "Misafirlerim gelecek ama biraz oturayım" dedi.

(Yılmaz ile iş ilişkim ve özel arkadaşlığım olmadı. Yalnız ben, Yılmaz'ı çok önceleri asistanlık yaptığı dönemlerden tanırım. Taaa o dönemlerden günümüze kadar, Allah rahmet eylesin, çok beyefendi bir insandı. Yani hiç mecbur olmadığı halde, rastlaştığımızda her zaman gerekli saygıyı göstermiştir bana... Ama bunları hiçbir zaman küçülerek veya yapmacıktan yapmazdı. Çok gururlu ve samimi bir insandı. Yıllar sonra Yılmaz'ın muhasebesini kendi kendime yaptığımda şöyle bir şeye karar verdim. Ve bu yüzden etrafı da komik buldum. Yıl-

maz Güney, sinemada başarılı olduktan sonra, birkaç kişi onu kınamak için, “Şu rejisörün etkisi altında, filmleri buradan kopya, o konuyu biz de bulsak yapardık” diye bir takım saçma yaklaşımlarda bulundular.

Bana göre Yılmaz Güney, Türk Sineması’nda “Milât”dır. Nasıl “Milâttan önce, milâttan sonra” varsa, Türk sinemasında da, “Yılmaz’dan önce, Yılmaz’dan sonra” vardır. Tarafsız ve dürüstçe kendime bile aynı soruyu sorarım. “Peki Yılmaz’ın yaptıklarını neden biz de yapmadık. Veya yapamadık. Yılmaz bunu bulmuş, şaaak diye oturtmuş ve sinemamızda bir “Yılmaz Güney devri” başlatmıştır.)

Ve oturdu... Masadaki şişeden kendisine viski ikram ettik... İçti, biraz şuradan buradan konuştuktan sonra izin istedi ve kalkıp kendi masasına gitti. Meğer sahnenin en güzel yerinde ayrılan masa Yılmaz’ınmış... Bunu misafirleri için ayırtmış. Biraz sonra Yılmaz Güney’in misafirleri de geldi.

Aradan kısa bir süre daha geçti. Garson masamıza meyve ve bir şişe de viski getirdi. Ben garsona, “Bu ne oğlum” diye sordum. O da “Yılmaz Bey gönderdi” dedi. “Ne zahmet etti be evlâdım” dedikten sonra, bardaklarımıza onun gönderdiği viskiden koyduktan sonra, teşekkür mahiyetinde karşılıklı masalardan kadeh kaldırdık.

Yedik içtik, eğlendik ve daha sonra garsondan hesap istedik. Garson yaklaşıp, “Verildi abi” dedi.

Ben “Ne!.. bizim hesabımızı kim verdi yahu?” dedim. Garson da, “Yılmaz Güney verdi” dedi. “Allah, Allah... Olacak iş

mi, ne münasebet. Bizim masada bir yudum bir şey içti diye, önce viski gönderdi. Peşine de hesabımızı ödüyor. Söyleseydin bari, beşer yüz lira da para gönderseydi” dedim.

Garson bir şey söylemeden masadan ayrıldı. Ve doğruca Yılmaz Güney’in yanına gitti. Eğilip, onun kulağına bir şeyler söyledi. Aaa, bir de ne göreyim. Yılmaz elini cebine soktu. Bir tomar para çıkarıp, masanın altında şak şak saydı ve garsona uzattı.

Biraz sonra garson tekrar masamıza geldi ve masamızdaki kişi sayısı kadar beş yüz liralari bize verdi. Meğer bizim garson, benim yaptığım espriyi anlamamış, gidip Yılmaz’a bunları söylemiş ve Yılmaz da benim esprime espriyle cevap verip paraları göndermişti.

ARTİST, ŞAİR VE RESSAM

Sinema ve televizyon çalışmalarımın arta kalan zamanlarında resim yapar, şiir yazardım... Ülkesini ve onun insanlarını seven her Türk gibi, ben de çevremde cereyan eden birtakım olaylardan etkilenirim. Sevincimi, kızgınlığımı, beğeni ve üzüntülerimi yazdığım şiirlerle dile getirmeye çalışırım. Çeşitli konularda yazdığım bu şiirler, artık defter ve dosya kağıtlarına sığmamaya başladı. Bunları günün birinde, belki de “ölümünden sonra” bir kitap halinde toplamak istiyorum. İşte bu şiirlerimden bazıları:

Sokak lambalarından birine sordum seni dün gece,
Zannım yağmur yağıyordu. Bütün ışıklara...
Vakit seni, beni çoktan geçmişti.
Yorgun, uykusuz, üşümüştü.
Hep seni konuşmak istiyordu, biliyorum
Ama dilinin altında bir selvi saklıyordu.
Ağlıyor, ağlıyor ve konuşmuyordu...

Bir kızın küçük bir para çantası,
Diyelim, Rami otobüsünde.
Açılır, açılmaz bir resim
Biletleri koyduğu para gözünde
İki büklüm bir yelek,
Meşin arkalıklı sırtında.
Patlayacak gibi damarlar,
Bu terler içinde, bu günde
Bir merdiven başı molası
Belli ki hiç tanışmadan,
Gene bildik bir resim
İşte o bembeyaz kağıtlı, sırmalı tabakalar...

Cumhuriyetimizden etkilenip yazdığı şiir

978 ŞUBAT

Her sabah ayak sesleriyle uyanıyorum,
29 teşhirine evvel resmi geçitlerini
kağıt bayraklı Türk çocukları,
gelin kılığına sokmuşlar gencecik Cumhuriyeti
23 Nisan yıldızları yağıyor şarkılar,
elmastan, pırlantadan...
çuh, çuh şimendiferler kalkıyor
beyaz duvarlı kasaba istasyonlarından...

**İşte, benim çocukluğumun Cumhuriyeti ile
günümüz Cumhuriyetini anlatan
“Uyanış 1” ve “Uyanış 2” adlı şiirlerim:**

UYANIŞ 1

Bu ne güzel uyanış,
Bu ne güzel bahtiyarlıktır.
Bir yanda sırma renkli boru sesleriyle,
Bakırdan Türk izcileri,
Bir yandan tozu dumana,
Mızraklı süvari alayları...
Şanlı Dumlupınar’larda,
Kısa dörtnal çalıyor türküler
Derken kocaman, kocaman büyüyor
Postal darbeleriyle marşlarda
Sırt çantalı piyade neferleri.
Hangi limanlarda demirliyse gemiler,
Süngü bakışlarıyla bahriye neferleri
Bu ne güzel uyanış,
Bu ne güzel bahtiyarlıktır.
Her yerde defne dalı kokulu,
Mustafa Kemal tak-ı zaferleri...

UYANIŞ 2

Şimdi her sabah silah sesleriyle uyanıyorum.
978'lerin;
Kurşunlar yansıyor her sabah,
Bir şeyler yazılı suçsuz duvarlarda.
Geceler hiç bitmiyor,
Günler ölü doğmakta.
Barut, barut bakıyor,
Yaşlı ana gözleri.
Derken tozu dumana bir kin,
Kan dolusu elleri...
İnsansız kalabalıklar büyüyor,
Azı dişleriyle dört yandan.
Sevgisiz çalıyor, geçersiz türküleri
Bu ne biçim uyanış,
Bu ne biçim zavallılıktır
Anladım kurtulmaz artık,
Çünkü isyan bürümüş bütün gözleri.

Ülkemizde terörle ilgili yazdığı şiir

MEKTUP

Pek sayın anneciğim, babacığım,
Her zamanki gibi, önce saygıyla öperim ellerinizden.
Tanrı sizleri orada da korusun
Hepimiz çok iyiyiz.
İnsanlar hiç ölmüyor artık,
Öldürülmezlerse...
Ne mutlu yapayalnızız,
Alınteri, emekler, komşuluklar, dostluklar
Tüm sevilen tutkular, özveriler, duygular.
Uzaklara gittiler...
Hatta bir ud sesi dolaşıyordu, dün akşam
Kimsesiz sokaklarda.
Bu sabah tutukladılar
Şükür sular akmıyor artık,
Her birşeyler kupkuru, çiçekler-çiçek değil
Özgürlük şarkıları, şimdi silah namlularında
Ne güzel bayramlar yaşıyoruz,
Karanlık gözyaşlarıyla geceler.
Yarına umutları çokook eskilerdeymiş,
Piyango gibi yaşamak ve ne kadar da yüce imiş.
Siz gene de boşverin, hepimiz iyiyiz...
Büyüğün yaraları iyileşti, çok yakında taburcu,
Ortanca bilirsiniz, oldum olası firardır.
En küçüğü, en kırmızı
İkizleri kurtardı bir Marlboro içinden

**Ablasına el açtı, çünkü rahatsızdı ucuza gidişinden.
Ne... Bu özgürlükçü demokrasi
Nereden bileceksiniz?
Mustafa Kemal'lerde kalmışsınız,
Tabii üzüleceksiniz.**

“POLİTİKAYA SOYUN” TEKLİFİ

Yıllardır çeşitli sebeplerden birtakım partilerden “Bizim partiden politikaya soyun” diye teklifler aldım. Ancak bunların hiç birini kabul etmedim. Çünkü, ben bir oyuncunun bir partinin taraftarı olup, bir diğerine sırt çevirmesini doğru bulmuyorum.

Bana göre; “politik olmamak da, bir politikadır”. Gerçi yirminci yüzyılda sanatçı rengini belli etmeli. Ancak, büyük bir topluma hitap ediyoruz. Ve sempati üzerine dayanan bir ilişki içindeyiz. Seyirciyi parti oyunları ile bölmek gerek...

AYHAN'IN ÖLÜMÜ

İnsanlar yaşamları boyunca birtakım sevinçli ve kederli günlerinin tarihlerini isteseler de unutamazlar... Benim de böylesine günlerim, tarihlerim var.

Bunlardan en başta geleni canım kadar sevdiğim Ayhan (Işık)'ın o beklenmedik hastalığı ve ölümüdür.

Bu konu ile ilgili gerek basında, gerekse çeşitli ağızlardan birtakım şeyler yazıldı ve söylendi. Ancak işin gerçeği şu...

O dönemde, Ayhan'ın eşi Gülşen, Avrupa'da olduğu için, Ayhan hemen hemen her gece bizdeydi. Akşam yemeklerinde hep birlikteydik. Ve bir hafta sonu bana; "Ben, Serap (kızı) ile Kumburgaz'a yazlığa gideceğim. Cumartesi, pazar yokum. Fazla trafik olduğu için pazartesi de dönmem, aramam" dedi. Dolayısıyla ben de, Ayhan'ı aramadım. Sonradan duyduğum kadarıyla, Ayhan yazlıkta cumartesi gecesi arkadaşlarıyla birlikte yemek yedikten sonra eve gelmiş. Biraz kiraz yedikten sonra uyumuş... Sabaha karşı, bir kusura ile uyanmış. O anda evde kızı Serap ve yaşlı kayınvalidesi varmış. Ayhan'ın bu durumu karşısında oldukça şaşırılmışlar. "Ne yapsak?" diye düşündükten sonra, pazar sabahı İstanbul Bebek'teki bir eczaneye telefon açmışlar. Eczacı da atlayıp Kumburgaz'a gitmiş. Mideyi teskin edici bir iğne yapmış Ayhan'a... Fakat sonradan söylendiğine bakılırsa, o iğne tansiyonu yükseltirmiş. Tansiyon-

nu yükselince Ayhan da konuşma ve yürüme zorluğu başlamış.

Pazar günü öyle geçmiş. Pazartesi günü Ayhan'ın kayınbıraderi olan doktor Tevfik, Ayhan'ın yanında kalan annesini ziyarete geliyor. Ayhan'ı bu durumda görünce, "Siz buna burada hiçbir şey yapamazsınız. Biz en iyisi Ayhan'ı İstanbul'daki Güzelbahçe Kliniği'ne alalım. Hiç olmazsa gözaltında olur" demiş...

Salı sabahı benim haberim oldu. Hastaneye gittiğimde ilk gördüğüm manzara üst tarafı çıplak, simsiyah yanmış ellerinde serum, arka üstü yatan arslan gibi bir Ayhan Işık...

Ben havayı yumuşatmak için "Nedir ulan senin bu halin! Utanmıyor musun? Senin gibi bir adam hastaneye düşecek ha-aa!.. Allah'ın işine bak" Bu lafıma hafifçe gülümsedi. "Ayhan, nedir bu halin anlatsana" dedim. Odada ablasıyla, yeğeni vardı. Onlara "Çıkın dışarı" diye işaret etti. Çıktılar...

Ayhan, eliyle bana birşeyler gösteriyordu. Ben serumu işaret ediyor zannettim. Değilmiş... Pek anlaşılmadı ne demek istediği. Bir ara gözgöze geldik. Baktım onun gözleri cam gibi "Ayhan neyin var?" dedi. Gözleri yaşlıydı ki ben, Ayhan'ı en kederli gününde bile gözleri yaşlı görmedim. "Bu iş bitti, ben gidiyorum. Serap ile Gülşen sana emanet" dedi. "Yahu bırak saçmalamayı" dedim. Ama, ben de perişan olmuştum. Bana, "Yeşilköy'de randevum var bu akşam, telefon et ve gidemeyeceğimi bildir" dedi. "Tamam, tamam ederiz" dedim... Ayhan yine eliyle bir şey işaret ediyordu ama, bir türlü anlamıyordum.

Bu olaylarla salı gününü böylece geçirdik. O gece başından ayrılmadım. Çarşamba günü konuşma güçlüğü biraz daha fazlalaştı. Kelimeleri söyleyemez oldu. Bu arada biz, İsviçre'deki beyin cerrahı Gazi Yaşargil'i, Ankara'daki Profesör Doktor Numan Bey'i arayıp durumu bildiriyorduk. Bize "Kımıldatmayın" diyorlardı. O sırada bir yandan da, Avrupa'da bulunan Ayhan'ın eşi Gülşen'i arıyorduk. Herhalde Zürih'te bir yerde buldum kendisini. Ayhan'ın durumunu anlattım. "Ayhan'ı götürmeyi düşündüğümüz yerler arasında Ankara ve İsviçre var" dedim. Eşi olarak onun karar vermesini istedim. Eğer İsviçre derse, ona "öyleyse orada kal. Gelme biz geliyoruz" diyecektim. Gülşen de, bana "Ayhan'a sor" dedi. "Yahu Gülşen, Ayhan'ın sorulacak gibi falan bir hali yok" diye yanıtladım. O da "Neyse, ben geliyorum" dedi. Ve perşembe günü Türkiye'ye döndü.

O güne kadar konuşma güçlüğü'nün dışında, Ayhan normaldi. Bu arada belinden su aldılar. Biraz pembelik vardı. Doktorlar "Evet, bu beyin kanaması" dediler.

Rahmetli doktor Cihat Abaoğlu, Ayhan'ı sağlığında sık sık kontrol eden bir doktordu. O da hastanedeydi.

Akşam üzeri onu yakaladım. Ve sordum "Bana bu hastalığı açıkça anlat..." Çünkü, hastanede bulunan doktorların hiçbirinden, sağlıklı bir cevap alamıyordum. "Ayhan Işık'ı tedavi edemedi" damgasını yememek için hepsi kaçıyordu adeta... Koskoca Ayhan Işık göz göre göre gidiyordu, kimse dokunmuyordu.

Cihat Abaoğlu dedi ki: "Bak bir metre düşün... 50 santimi siyah, 50 santimi beyaz. Ayhan şimdi bu beyazı geçti. Siyahın

içinde... Ve 80 - 85'lere kadar da geldi. Ama siyah 95'e gelip, aniden beyaz 45'e dönebilir. Veya 'pat' diye siyah metre biter. Yani ölür." Başımı sallayarak "Anlaşıldı" dedim.

"Ben küçükken rahmetli Atatürk hastaydı. O zaman da babama sormuştum. "Vehamet devam ediyor" diyorlar bu nedir? Babam da o anda elindeki çatal-bıçakla bana olayı anlatmaya çalıştı. Ve bunları masanın yanına getirerek, bir denge kurdu. Ve "Bu denge bir kayarsa "küt" diye gider" demişti.

Ertesi gün perşembeydi. Akşam üzeri çok güzel bir güneş batıyordu. Ayhan'ın karısı Gülşen geldi Avrupa'dan... Çok şık bir şekilde ve güzel kokularla... Bize şöyle usulca birer "merhaba" dedi ve doğruca Ayhan'ın yanına gitti. On dakika kadar kaldı ve dışarı çıktı. Kızı Serap ile benim yanıma geldi. Benimle birlikte babasının başucunda birkaç geceyi bitap geçiren Serap'a dönerek: "Sen çok yorulmuşsun, uykusuzsun. Haydi eve gidelim yarın sabah geliriz" dedi. Ve kalkıp gittiler.

Cuma ve Cumartesi günü de böyle yüksek tansiyonla geçti. 16 Haziran 1979 Cumartesi akşamı Hakk'ın rahmetine kavuştu... Odanın karartılmış bir ışığı vardı. Ayhan hıçkırımlarla son nefesini verdikten sonra, bir an bir boşluk oldu odada...

Bir hemşire, bir sağlık teknisyeni, doktor Cihat Abaoğlu ve ben vardım. O boşluktan hemen sonra teknisyen İsmet, elindeki şırıngayı "şaaak" diye yere vurdu. Ayhan'ın ölümüne ilk refleks ondan geldi.

Bayan hemşire aceleyle gidip, odanın lambasını yaktı. Ortalık gündüz gibi oldu. Bu olay bana çok koydu. Yani bu gerçeğin ta kendisiydi. İsmet eline bir makas alarak Ayhan'ın ko-

luna, ağzına ve burnuna takılı olan tüm hortumları kesti. Bu durum görsel olarak, bir bakıma Ayhan'ın hayatla ilişkisinin kesilmesi idi.

Ben Ayhan'ın vücudu soğumasın diye on dakika kadar onun üstünde kaldım. Daha sonra kendimi topladım. Sonra içki istedim. Bulup getirdiler. İçki dolu kadehin birini Ayhan'ın eline tutuşturdum. Bir diğerini de ben aldım. Odaya kimseyi sokmuyorduk. Bir ara kapının arasından Türkan Şoray'ı gördüm. O da donmuş gibiydi.

Ayhan için son yapılacak olan “çenesinin bağlanması, rahat bir yatağa yatırılması” görevini yaptım. Sonra dışarıda bekleyen eş-dost ve basına Ayhan'ın ölümünü duyurduk. Ama basın içeri alınmadı.

16 Haziran çok sıcak bir gündü. Hastanenin buzluğu olmadığı için, rahmetli Haluk Akgün (Türkücü Muzaffer Akgün'ün kocası)'den rica ettim. Bir ambulans çağırdı ve odadakilerin yardımıyla, Ayhan'ı basına göstermeden arka kapıdan ambulansa koyduk. Haluk ile beraber Ayhan'ı Şişli Camii'ne getirdik. O dönemlerde ben de bir trafik kazası geçirdiğim için sağlığım tam yerinde değildi. Ayhan'ı taşımakta güçlük çekiyorduk. O sırada karşıdan bir karı-koca bize doğru geliyordu. Adamın kucağında bir bebek vardı. Beni tanıdı... Yaklaştı ve “Abi, geçmiş olsun, bir şey mi oldu?” dedi... Ben de, “Ayhan Bey'i getirdik” dedim. Adamcağız bir an şaşırды ve kucağında taşıdığı kundaktaki bebeği adeta yere, betona atarcasına bıraktı. Ayhan'ı içeri taşımamıza yardım etti.

Ayhan'ın ölümü basına yanlış yansıdı. Basında çıkan yazılarda, "Ayhan karısı Gülşen'in Avrupa'ya gidişine sinirlenmiş, o sırada gözaltındaki torbacıklardan ameliyat olduğu halde, içki içip güneşin altına yatmış ve de komaya girmiş..." Halbuki Ayhan, mayıs ayında bile simsiyah olurdu. O bilinçli ve kısa aralıklarla yanarak kendini bahardan yaza hazırlardı. Yoksa, Ayhan öyle bilinçsizce güneşin altına yatıp, komaya girecek adam değildi. Buna imkân ve ihtimal yoktu...

AYHAN IŞIK'I GÖSTERMEZSEN, SENİ VURURUM!..

Rahmetli Ayhan'ı, cenaze merasimine kadar Şişli camiinde tuttuk. Bu arada ben, o zamanki İstanbul Belediye Başkanı Aytekin Kotil'e Ayhan'ın cenaze merasimi için "bando" vermesini rica ettim. "Tabii, memnuniyetle" dedi.

Bu arada Kotil'den, cenaze merasimi için gelecek olan kalabalığa karşı birtakım önlemler almasını istedim. Nitekim dediğimde haklıydım. Öğle namazına doğru, Şişli caminin önünde korkunç bir kalabalık oluştu.

Ben Atatürk'ün cenazesini de gördüm. Rahmetli Atatürk'ten sonra belki en fazla kalabalık "Türk sinemasının kralı" için toplanmıştı. Sokaklar, caddeler tamamen dolmuştu. Bu arada mezarlığa kadar yollar da doluydu. Zincirlikuyu mezarlığı ise, adeta taşmıştı. Anlatılması imkânsız bir olaydı.

Cenaze namazı kılınmadan önce, Şişli camisinin kapısında bekleyiyorduk. O arada hiç tanımadığım bir adam gelip, sıkıca boynuma sarıldı ve Karadeniz şivesiyle "Sadri'cim bana bak. Ben Rize'den geliyorum... Ayhan Işık'ı bana göstermezsen, bak şuraya" dedi. Ve ceketini şöyle bir kaldırdı. Kocaman bir silah duruyordu. "Vururum seni" dedi...

Ben de, "Ayhan'ı sana göstereyim ama, peki bu arada halk içeri girerse ne olur? Rahmetliyi parçalarlar" dedim. Rizeli va-

tandaş bir türlü anlamıyordu. Ya da anlamak istemiyordu söylediklerimi... Bana, “Bak, belki bu kadar adam sağdan soldan geldi ama, benim yüreğim çok yanıyor. Rahmetliyi son bir kez bana göster. Yemin ediyorum, göstermeyi vururum...” dedi.

“Yahu vursan da umurumda değil, ama ona zarar gelir” dedim.

“Yok, sen öyle bir film çevir ki beni içeri al.” dedi... Ayhan’ın bulunduğu gasilhanenin kapısında polisler bekliyordu. Ben devamlı girip çıktığım için bana alışmışlardı. Elimde bir kağıt vardı. Bu kağıdı Ayhan’ı görmek isteyen Rize’li vatan-daşa verdim. Ve ona, “Sen şurada kapının yakınında dur.” dedim. Ben yanıma imamı da alarak, Ayhan’ın yanına girdim. Biraz kalıp çıktım. Adını dahi bilmediğim Rizeliye, “Nuri efendi, Nuri efendi, kağıtları getir” dedim. Bunun üzerine adamca-ğız kalabalığın arasından sıyrıldı ve Ayhan’ın bulunduğu oda-ya girdi. Girer girmez, rahmetliye bir sarıldı, ayırana aşk olsun... Mümkün değil ayrılıyor. Zar zor ayırabildik.

Bu kez Rizeli tutturdu. “Onun saçından biraz keseceğim” Bu kez tehdit sırası bendeydi. Dedim ki; “Eğer kesersen ben, seni vururum...” Dediğimde de ciddiydim. Allah’tan adamca-ğız kesmedi ve onu odadan dışarı çıkarttık...

Biraz sonra Ayhan’ın Şişli Camisi’ndeki işi bitti. Ve mah-şeri bir konvoyla Zincirlikuyu Mezarlığı’na gittik. Ayhan’ı, daha önceden açılan mezara indirdik... Tabutun kapağı açıktı. Rahmetli kefene sarılıydı. O sırada “küt” diye bir şey kafama geldi, ben dengemi kaybedip Ayhan’ın bulunduğu çukura düş-tüm. Allah’ın işine bak. Orada da “can arkadaş”ımı yalnız bı-rakmamamı istemişti. Birkaç kişinin yardımıyla mezardan çık-tım. Sonradan öğrendiğim kadarıyla, güvenliği sağlamak için

orada bulunan askerlerden birinin elindeki tüfek yanlışlıkla kafama gelmişti...

Rahmetliyi gömdük... TRT, Ayhan Işık konusunda konuşmak üzere, bizi Bağlarbaşı stüdyosuna davet etti. İyi-kötü birşeyler söyledim. Çok kötü durumdaydım. “Bir an önce bitse de gitsem” diye düşünüyordum. Bu arada bir ses, “Sadri abi, bir daha alacağız. Yeni baştan...” Bayağı sinirlenmiştim. “Bir daha mı alacaksınız! Be kardeşim, biz burada film mi çeviriyoruz. Rol mü yapıyoruz. Ne demek bir daha baştan alacağız!..” dedim. “Teknik arıza, ses bozukluğu” vs. derken, belki tam 10-15 kez çektiler.

AYHAN'IN SAATİ BENDE

Eve döndüm... Son birkaç gün içinde olanları, Ayhan'ı, hastaneyi falan düşünüyordum. Ayhan'ın eşi Gülşen de bizdeydi.

Ona dedim ki “Gülşen, Ayhan rahmetli hastane odasında işaretle bana bir şeyler istiyordu. Galiba bana saatini vermek istiyordu. Eğer izin verirsen, onun saatini ben taşımak istiyorum.”

Gülşen de “Saati taşıdıkça zır-zır ağlayacaksın olmaz” dedi. “Söz, ağlamayacağım, ne olur saati bende kalsın” dedim. “İyi, iyi” dedi ve gidip içeriden Ayhan'ın Omega marka saatini bana getirdi. O günden, yakınlara kadar kolumdan çıkarmadım. Taa ki hastalanıp, hastaneye düşünceye kadar.

Fakat ne oldu bilmiyorum, saat aniden durdu. Tamir için gönderdim. Dediler ki “Sadri Bey, bu saati tamir etmemiz imkânsız. Ancak bu saat Ayhan Işık'ın saati olduğu için, size aynı modelin yenisini verimiz” Kabul etmedim.

Evde bir barım var. Burada bir “Ayhan Işık köşesi” yaptır-dım. Ve saati oraya koydum...

AYHAN IŞIK KÖŞESİ

Bu köşede Ayhan'ın siyah-beyaz bir fotoğrafı, Omega saati, mezarından bir parça taş, öldükten sonra Ayhan için verilen bir ödül (Karısı “Ben almam” deyince, bana verdiler) 3-4 adet mevlid şekeri (çürümesine rağmen kimse dokunmadı) ve birkaç fotoğrafı...

Hastalanmadan önce her gece evimin barında, kendime içki hazırladığım zaman, ilk kadehimi “Haydi afiyet olsun Ayhan” diye onun fotoğrafına kaldırıp öyle başlıyordum içmeye... Bu köşe ebediyen orada duracak. Ameliyat olmak için, Amerika'ya giderken evde yanımızda çalışan kıza “Ayhan Işık köşesine iyi bakmazsan, hakkımı sana helâl etmem. Devamlı tozunu al” dedim...

NEJAT ECZACIBAŞI'NIN YARDIMI

Ayhan'ın öldüğü gece uyuyamadık. Ama sabaha karşı ben bir ara sızmışım... Sabah sekiz otuz gibi, yanımızda çalışan kız beni uyandırdı.

“Nejat Eczacıbaşı diye bir bey sizi görmek istiyor” dedi. Salona çıktığımda, karşımda Nejat Eczacıbaşı duruyordu. O kadar kibar bir insan anlatamam. Bana dedi ki; “Sadri Bey, şimdi buradan ayrıldıktan sonra, Ayhan Bey'in eşine gideceğim. Yalnız eşinden fazla, Ayhan Bey ile olan dostluğunuzdan dolayı size önem veriyorum. Şu an sizin üzüntünüzün tarifi imkânsızdır. Ancak yine de cenazenin birtakım formaliteleri var. Müsaade eder misiniz ben uğraşayım. Çünkü bunu yapacak bir arkadaşım var. (Arkadaş dediği de yanında çalışan bir adam) bu işlerde çok tecrübelidir.”

Rica ederim Nejat Bey, neden olmasın. Teşekkür ederim dedim. Nejat Bey'in o günkü yardımını, nezaketini ve anlayışını ömrüm boyunca unutmayacağım.

AYHAN IŞIK'A MEKTUPLAR

Ayhan'ı anlatılamayacak kadar çok seviyordum. O benim her Őeyimdi. O benim arkadaşım, dostum, kardeŐimdi. O gidine, benim başka insanım kalmadı. Dünyasız kaldım, İstanbulsuz kaldım...

Onun ölümünden sonra, canım Ayhan'ım için birtakım mektuplar yazdım, işte onlardan birkaçı...

“Sayın Ayhan Işık,
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

Haaa, bir de içimde bir yerlerden,
Birşeyler alıp götürmüşsün.
Geline alırım, sakın yollamaya kalkma.
Zaten senden sonra buralarda
Hiçbir şeye gereksinme kalmadı.
Yalnız bir alev görüyorum seni, yanıyordu.
Birileri hep seni bağılıyor, bazıları susuyordu.
Haaa... Bir de senin gittiğin gün,
Çocuklar okullarına gitmiyorlardı.

NOT: Gene yazarım, sen de yaz...”

“Sayın Ayhan Işık,
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

Bak... Dün akşam yine o yerden kalkıp,
Yağmur, çamur demeden
Rahat yatağını bırakıp,
Taaa buralara kadar geldin. Değer mi?
Neyi öğrenecektin?
Yıllarca kendimizle alay ettiğimizi mi
Bir kez daha...
Aslında ne mutlu değil mi?
Bütün gerçeklerin merak seçmesi bizi.
Gene de sevdim, sevincimi bağışla...
Bu yakından bir kadının,
Sanki birden uzaklara gitmesi.
Ya da bir mum alevinin umut diye bildiği,
Son bir kez titremesi.
Belki de sadece işte öyle bir şey...

NOT: Yok canım, Özen’le Sumru da varmış alt tarafı...”

“Sayın Ayhan Işık,
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

Hani, ikimizi de o simsiyah
O anlaşılmaz dumanlar basmıştı ya o sabah.
Ben, senden dönüyordum.
Yani Allah’tan herkes
Yanan tankerden sandı.
Gülşen de öyle sanıyormuş,
Serap’a da öyle söylemiş.
İçin rahat etsin...”

NOT: Verginin son taksitini unutma...

Sayın Ayhan Işık
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

“Ayhan’cığım, radyoda İlhan İrem
“İşte hayat, sensiz de yaşanıyor” diye bağıyor.
“Sensiz de sürüyor”
“Akıp gidiyor, sensiz de yaşanıyor”
Ve herkes bir ağızdan,
“İşte hayat böyledir” diyor.
Bugün tam beş ay oldu.
Serap iyi, Gülşen de çok iyi, merak etme...
Gülşen’i, senden sonraki günlerde
Birkaç kez üstüste görmüştüm evinizde
Şimdi rastlamıyorum.
Serap’ı Bebek’te sık sık gördüğüm halde tanıyamadım.
Yanındaki çocuk tanıştırmasa,
Neredeyse kimliğini soracaktım...”

“Sayın Ayhan Işık,
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

Bugün nasılsa, Beyoğlu’nda gördüm seni,
Yakınlara dönüştürerek, sanki uzakları
Yalnız sana özgü ve ölçüleri kısaltan yürüyüşünle
Gene kendi halinde ama, kocaman rüzgarlar gibi
Kocaman ve sadece sana yarışan...
İç serinlikli izler bırakıp,
İşte, işte öyle gelip geçtin.
Bugün bütün saatler, eski takvimleri çalıyordu.
Hemen anımsadım sonradan, ne zamandan beri geçmiyordun.
Ve artık geçmeyecektin bu sokaklardan...”

NOT: Bugün Çolpan’a Gülşen gelmiş. Onun da işi zor...
Epey gülüşmüşler.

Sayın Ayhan Işık
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

“Yanında olmayı en çok istediğim gecelerden biri,
senden sonra olacakları göre göre dünyada yaşamak
gitmekten daha eziyetliymiş meğer.
Yani birilerinin henüz burada iken,
Sen yokmuşsun gibi yaşamalarını görmedin
Ne mutlu sana...
Gene erken davrandın. Unutmadım, unutamadım.
Hiç acı sevmezdin, yemezdin de.
Neden giderken bütün gözlüklerini bana bıraktın.
Doğru haklısın, evlat acısı bütün acıların üstünde...
Yedinci ayını da doldurdun biliyorsun...
Dün sana, bembeyaz çiçeklerden
Binbir davetiye bıraktım. Yarım akşam için.
İster yarın, ister her yarın akşam
Koltuğun senin... Gel-gelme biliyorsun.
Sen istedin. Sen dedin, sensiz de olsa...
Ve bundan sonra her akşam
Sana binlerce selam sahne ışıklarından
Binlerce sevgi, vakitsiz ayrılığından”

Sayın Ayhan Işık
Zincirlikuyu Mezarlığı
İstanbul

Bugünü hiç sorma. Yarını zaten biliyorsun.
Tıpatıp dünler gibi
Sana diş macunu, ayakkabı boyası,
Birkaç tane gazete, bir de şemsiye gönderdim.
“Ne ilgisi var?” deme...
kullanılmış posta pullarıyla
eski bir 967 kolyesi ulaştırmaya çalıştım.
Eline geçmediyse bildir.
Eskitmeden sakladığım anılardan
en yenilerini göndereyim.
“Affet sesini uyu alamamışım.
Dün gece telefon eden sen miydin?
Gülşen’e sordum. “O, çoktan öldü” dedi.
Doğru mu?..”

MEZARLIKTA, AYHAN İLE YILBAŞI

Ayhan gidince, ben de bittim. Yani, Ayhan ile birlikte ben de öldüm. Bu yüzden kendimi tamamen içkiye verdim. Artık şişelerin sayısını unutmuşum. 22 tansiyonla dolaştığım oldu. Ve benim kafamda her zaman Ayhan vardı.

Öldüğü 16 Haziran 1979'dan, 1980 Ocak ayına kadar devamlı mezarına gittim. Dört yılbaşı, karların üstünde Ayhan ile beraberdim. Yani onun Zincirlikuyu'daki mezarının başında. Viski şişesini alıp, iki kadehle oraya giderdim. Kadehleri doldurup, Ayhan ile konuşur ve de ağlardım. Ama yalnızca konuşan bendim. O hep dinlerdi...

Onun için yazdığım şiirleri, ilk ona okurdum. İşte Ayhan'a okuduğum şiirlerden bazıları:

“Ayhan... Hayırdır, dün akşam seni rüyamda gördüm.
Gene sol elinin işaret parmağını kılıç gibi sallayarak,
“Takma kafanı, neler söyleyeceğini biliyorum” diyordun.
Sahi, sen hep biliyordun değil mi? Herşeyi,
Her şeyi değil mi?..
“Doğdum çile çekmek için” diyorsun
bir numaradaki 45’lik plağında.
Şimdi ne çile, neye...
Artık rahatsın değil mi? Rahmet olsun.
Neden soruyorsun, kimleri kastettiğimi
Kimler bile değil ki, aklına kim gelirse.
Biliyorsun işte, sen gibi değildi
Aslında gitmeden gidenler...”

“Şimdi bak, sen hiç arabayı çıkartma.
Yolun orasından ben, seni her zamanki gibi...
Seversin biliyorum, tabii Tarabya...
Evet... biliyorum, içerilerden bir yerlerden sen, beni
O yerlerin ennnn içlerinden ben, seni
Biz her zaman, biz hep birbirimizi...
Gülme, 29 yıl demek istedimdi, anlamadılar...”

“Her Ayhan’ın ölümünde,
kimbilir, kaç bin tane sen vardın...
Ama sende, senden başka hiç Ayhan yoktu.
Boş bıraktığın denizlerde, kırmızımtırak iki balık,
En yavru karkas kanatlarıyla, kum kayalıklarında
Yüzmeye çalışarak batmakla, az batmak arası
Sahtekâr telaşlarla sığ sularda karalara vurdular...”

Ayhan'ın başında geçirdiğim yılbaşı geceleri Çolpan, benim evde olmadığımı farkedip Neriman (Köksal) ile kocasını gönderip sabahın erken saatlerinde beni mezarlıktan aldırırdu. Bu durum birkaç yıl böyle devam etti.

Normal günlerde de Zincirlikuyu'nun önünden geçtiğim zamanlar, Ayhan'a uğramadan edemezdim. Geceleri de öyle... Çolpan ve diğer arkadaşlar mezarlıktan çok korktukları halde, benim ziyaretlerime bir şey demezlerdi.

Çoğu zaman gündüzleri, onun mezarının başında beklerdim. Çünkü bana söylenene göre, Ayhan'ın mezarına gelen bir kadın varmış. "Acaba bu kadın kim?.." diye merak ederdim. Fakat o kadar beklediğim halde, gelen-giden olmadı.

Ancak bir gün çok enteresan bir olay oldu. Çok enteresan... Ben, Ayhan'ı ziyarete gitmiştim. Yine oturdum mezarının başına ve Ayhan ile normal konuşmamı, sohbetimi yapıp duamı ettikten sonra tam oradan ayrılacakken, birden arkamda, benim mezardan ayrılmamı bekleyen bir genç gördüm. Gariban kılıklı biriydi. Elinde bir demet çiçek vardı. Çiçeğe dikkatli bakınca, bu çiçekler parayla alınmış değil de, sanki bir bahçeden koparılmış izlenimi veriyordu.

Bu genç, ben mezardan ayrıldıktan sonra Ayhan'ın mezarına yaklaştı. Elindeki çiçekleri mezara koydu. Bir an gözgöze geldik. Sonra koşarak gelip, benim boynuma sarıldı. Ve başladı ağlamaya... Ben de ağlıyordum. Genç, bana “Abi, Ayhan Abinin kimsesi yok muydu? Ben her gün geliyorum, ama senden başka kimseyi görmüyorum” dedi... Sonra ayrıldık. Ve ikimizde ayrı ayrı yollara gittik. Bu gencin kim olduğunu sormadım. O da söylemedi...

Ayhan'ın yokluğu yüzünden, hiçbir şeyden zevk almıyordum. Aşağı yukarı on yıl kadar dışarı çıkmadım desem doğru olur. Duraktan eve taksi çağırıyordum. Nereye, doğru Zincirlikuyu'ya... Beni götüren şoförler de şaşkındı. Ama hiç kimse “Yapma abi, etme abi” diyemiyordu...

Ayhan'dan sonra, ben iyice sapıttım. Akşam olunca evimin barındaki “Ayhan Işık köşesi”nin karşısına geçer, önce “Kral'a afiyet olsun” der, kadeh kaldırdıktan sonra içerdim. Ve her gece içki içerek sabahlardım. Bu durum işimi oldukça etkiledi. Bana gelen her teklife “hayır” diyordum.

Bu arada televizyon için “Kartallar Yüksek Uçar”, “Çalılıkuşu” gibi dizilerde oynadım. Çünkü, bu artık kaçınılmazdı. Bana “ölenle ölünmez” diye o kadar baskı geldi ki, mecburen bunları kabul ettim.

Ayhan, benim bir numaralı arkadaşımdı... Ondan sonraki en yakın arkadaşımı sıraya koyacak olursam, ne bileyim belki yirmi beşinci sırayı alır. Ayhan'ın mezarını son kez hastalan-

madan önce ziyaret ettim. Ondan sonra devamlı hastaneleri dolaşığım için bir türlü kısmet olmadı. İyileşir iyileşmeş, inşallah yeniden bu ziyaretlerime devam edeceğim...

İÇKİ HAYATIMDA ÜÇ ZÜPPELİK

Şimdi gelelim beni ölümün eşiğine kadar götüren, son birkaç yılımı karartan içki meselesine...

Benim içki yaşamımda üç ayrı züppelik var. Şarap, rakı ve viski...

Açlık ya da fakirlik dönemimde bardağı altı kuruştan şarap içerdim. Çünkü o dönemde param yoktu. Talebeydim, param olmadığı zaman kitabımı, defterimi satıp yine “açık şarap” içerdim.

Elimiz ekmek kazanmaya başladığı dönemlerde, birçok kişi gibi ben de rakı içmeye başladım. Rakı içerken, ertesi sabah büyük bir baş ağrısı ile kalkardım.

Dediler ki “viskide bu yok...” Denedim, hakikaten de olmadı. Ancak viski de öyle rakı gibi, herşeyle içilmiyor ki birader... Ben tuttum, o dönemlerde viskiyi de, rakı gibi içmeye başladım. Viskinin yanına lakerda, tuzlu balık vs. koymaya başladım. Diyebilirim ki o dönemde hemen hemen herkes viskiyi böyle içmeye başladı. Çünkü bizim Türk milleti olarak alışkanlığımız yoktu viskiye. İki kadeh yemekte içilip bırakılmayacağına göre, viskiyi rakı gibi içmeye başladık. Viskiden

sonra rakı içilmez. Ancak rakıdan sonra bir iki tane viski içilebilir.

Hemen hemen son 20 yıldır benim rakı içtiğim sayılıdır. Hep viski içerim...

HASTALIĞIN BAŞLANGICI

Son dört-beş yıldır, bende garip bir şişmanlık başladı... Şöyle büyükçe bir mide çıktı. Bacaklarım ve vücudumun diğer yerleri ona nazaran oldukça ince. Bu yüzden midemi eritmek için bir takım çalışmalar yapıyordum. Ama midem yine öyle şiş duruyordu. Yani zayıflayınca, mideden hiçbir şey kaybetmiyordum.

Bu beş yıllık süre içinde üç-beş gün aralıklarla, Amerikan hastanesine yattım. Bu arada, çok alkol içtiğim için birçok arkadaş “Yahu, çok içiyorsun bu karaciğerini bir kontrol ettir” falan diyorlardı.

Ben de onların sözünü tutarak “Şu karaciğere bir baktırılım” dedim. Gerekli testleri yaptıırdım. Gerek klinik, gerekse laboratuvar bulguları sonucu doktorlar “Senin karaciğerin, kesinlikle siroza müsait değil. Her şey normal, yalnızca birazcık büyümüş” diyorlardı.

Onu duyunca, ben bir-iki ay içmezdim. Bu sürenin sonunda bir kontrol daha yaptıırdım, bu kez de “karaciğerin küçülmüş” diyorlardı. Bunun üzerine, bana biraz daha cesaret geldi. Biraz da şımarırdım herhalde “Madem ki bir şey yok. Ee-e içkiyi de seviyorum, o zaman içmeye devam...” Ettim, ettim... Taaa ki 1990 yılı Haziran başındaki Kuşadası seyahatine kadar...

KUŞADASI'NDA PATLAK VERDİ

Çolpan'ın ağabeyleri Cengiz ve Atilla İlhan (ünlü şair-yazar) bizi hep davet ederlerdi. Çolpan'lar daha sonra gelecektlerdi. Ben Kuşadası'na, gemiyle yalnız başıma gittim. Gemide dikkatimi çeken şey, bende bir iştahsızlık ve tatsızlık olduğuydu. Bu arada geminin kaptanı beni yemeğe falan davet etti. Ama ben o gece kirazdan başka bir şey yiyemedim. Ve bana ikram edilen viskinin tadını da bir tuhaf buldum.

Kuşadası'na geldiğimde, televizyonda İtalya'daki dünya kupası maçları gösteriliyordu. Ben oteldeki odama çeşitli viskiler koydurdum ve maçları burada seyretmeye karar verdim. Maçtan önce, sahile inip birşeyler yemek istedim... Balık söyledim ki, en sevdiğim yemeklerdendi, yiyemedim. İştahım yoktu. Bunun sebebini düşündüm... Dişlerimde bir rahatsızlık vardı. “Bu yüzdendir” dedim kendi kendime... Bu arada giderek bir de gaz oluştu karnımda ve de şişkinlik... Yemek de yiyemiyordum. Öyle olunca açlıktan karnımda gaz ve büyük ağrılar başladı.

Otele döndüm, bardağa viski koydum. Şöyle yatağa uzanıp dünya kupasını seyretmeye koyuldum. Ağrıdan maçı seyrete-medim. Çok sevdiğim viskinin tadı da bir değişti, içemedim ve döktüm.

Daha sonra, kayınbiraderim Atilla (İlhan) ile buluştuk. Onunla sabahın erken saatinde, sahilde yürüyoruz. Çok sıcak ve kızgın bir kum... Hararetimiz var ama, rüzgâr olduğu için serinliyoruz. Öğlen vakti, diğer kayınbiraderim Cengiz de bize katıldı. Cengiz bana “Ne içersin?” falan dedi. Ben de artık viskiden tad almadığım için “cin-tonik” dedim... Getirdiler, içkiden bir yudum aldım, baktım gitmiyor... Cengiz “Peki, rakı iç” dedi. Ben de “Onu hiç beceremeyeceğim” diye yanıtladım. Onun üzerine “viski” geldi. Ondan da bir yudum, tadı bir tuhaf... Midem bulandı. Bu durumumu görünce, gözlerim doldu. “Çok sevdiği birinin ihanetine uğramış bir adam gibi” gördüm kendimi. “Vay...” dedim. “Koca Sadri Alışık, sen bu hale de mi gelecektin?” “Olmaz böyle bir şey, Sadri Alışık içemiyor” çok ağırıma gitti. Ve otele döndüm ve orada da içmeyi denedim, ııh olmadı.

Böylesine tatsız-tuzsuz bir kaç gün geçti. Bu arada benim karnım da iyice şişti. Atilla’ya karnımı gösterip “Yahu baksana ne oldu bana” diyordum. O da “Yok canım, böyle göbekli adam çoktur” diye cevaplandırdı. Ancak benim bu şikayetlerim arttıkça, Atilla, bana “Burada otelin bir doktoru var. Gel, ona bir görün” dedi. Gittim, doktor yokmuş. Bilmem kaç gün sonra dönecekmiş... Zaten gönülsüzdüm. Bu yüzden İstanbul’a dönmeye karar verdim.

Havaalanında benim durumuma, görevlilerden biri hayli şaşırды. Herhalde bendeki “amonyak” yükselmesinden olsa gerek, çantamı, biletimi ve kredi kartlarımı falan, hepsini tezgâhta unutmuşum. Sonradan getirip verdiler... Vücudumda müthiş bir susuzluk ve kuruluk hissediyordum. Ağzım da oldukça kurumuştı... Uçağa binince, ancak fısıltı halinde “su” diyebil-

dim. Uçak personeli, “Ancak uçak kalktıktan sonra verebiliriz” dediler.

Uçağın kalkmasına çok az bir zaman olduğu halde, “Acaba, ben uçak kalkıncaya kadar yaşar mıyım?” diye düşünmeye başladım. Yani vücudum çok su istiyordu. Neyse uçak kalktı ve bana hemen su getirdiler. Birkaç bardak peşpeşe istedim. Hâlâ da isteyecektim, ama utandım. İsteyemedim...

İstanbul’a iner inmez havaalanında birkaç bardak daha su içtim. Ama, hâlâ susuzluğumu giderememiştim. Bir arabaya atladım. Karşıya Çengelköy’deki yazlığımıza giderken yolda düşünüyordum “Acaba yalıda-rıhtımda ne içeyim? Bir viski mi, yoksa rakı mı?” Sonunda rakıya karar verdim.

ÇOLPAN ADETA ÇILDIRDI

Bu duygular içinde eve geldim. Kapıdan içeri girince, Çolpan adeta çıldırdı. “Ne bu halin Sadri, ne oldu sana?” diye çılgınlıkla atmaya başladı. Çolpan’dan başka evde bulunan herkes dehşete düşmüştü. Sonradan söylediklerine göre, bende aşırı bir kilo kaybı varmış. Ancak bunun tersine, anormal şişkin bir göbek oluşmuştu. Kuşadası’nda yandığım için simsiyah bir yüz ve bembeyaz dişlerle adeta bir hortlağa benziyordum.

Çolpan bu halimi görünce, başladı bağırmaya “Kendini aynada hiç mi görmedin Sadri, neden daha evvel gelmedin? Kalk hemen hastaneye gidiyoruz.” Ben, “Önemli değil, yarın gideriz” diye ısrar ediyordum. Ancak bu ısrarım fayda vermedi ve Çolpan ile Kerem beni alarak Amerikan Hastanesi’ne götürdüler... Burada hemen tansiyonumu ölçtüler. Küçük tansiyonum dört, büyüğü de altı idi. Bunu görünce doktor bize, “Buraya nasıl geldiniz, komada mı?” diye sordu. Hastaneye geldiğimiz için içimiz rahattı. Hepimiz, benim önemli bir hastalığım olmadığı düşüncesindeydik. “Güneş çarpması” falan diyorduk. Hastaneye geldiğimizde, gecenin geç saati olduğu için tahlillerin yarın yapılabileceğini söyleyerek beni hastaneye yatırdılar. Ve susuzluğum için bana serum taktılar.

Ertesi sabah tahliller için, benden kan alındı. Ve tahlillere başlandı. Tahliller sonucu ne gariptir ki karaciğerim yine normal çıktı. Bir tek protein düşüklüğü göze çarptı. Bu yüzden, benim rahatsızlığımın “protein düşüklüğü”nden olabileceğine karar verildi. Karın şişmesine de onun yol açacağı söylendi. Karnımdaki şişkinlik yüzünden büyük acılar içindeydim. Bu yüzden doktorlar, karnımdaki suyu boşaltma yoluna gittiler. Ancak bunun “metabolizma bozukluğu”na yol açabileceğini söyleyip vaz geçtiler. Bana hiçbir şey yapılamıyordu. Ben hastanede ve yatakta idim. Acılarım devam ediyordu. Bunun üzerine bir süre geçti ve gerisini hatırlamıyorum. Komaya girmişim...

Yine bana daha sonra söylendiğine göre, komadan birkaç gün sonra çıkmışım. Hatırladığım kadarıyla, beni rahatlatabilmek için karnımdan altı-yedi şişe su aldılar. Ve hastanede bir hafta kadar yattım.

Kurban bayramı gelince beni eve gönderdiler. Evde ilk gece yemek yerken, Çolpan farketmiş: Ben çorba içerken, içer gibi yapıp yere döküyormuşum... Su bardağını elimde tutamayıp, yere düşürmüşüm. Doktorların sonradan söylediklerine göre, bu durum “amonyak yükselmesi”ymiş...

Ertesi gün doktorum, eşi ve çocukları bayram ziyareti için bize gelmişler. Ben hayal-meyal hatırlıyorum. Bitap bir vaziyette bahçede yatıyordum. Doktor, Çolpan ile “Benim için ne yapılabilir?”i konuşurlarken ben, onların yanında uyumuşum...

O bayram süresince, aralıklarla ben hep uyumuşum. Bayram bitti ve beni tekrar Amerikan hastanesine getirdiler.

UMUT KESMİŞLER

İşte bendeki esas koma o zaman başlamış. Ben hatırlamıyorum... Çolpan'ın, sonradan bana söylediklerine göre, bu koma 10-15 gün sürmüştü. Hastaneden demişler ki “Burada olmaz. Biz, Sadri Bey'i yoğun bakıma alalım” ve de almışlar. Orada da kendime gelememişim. Bu kez benden tamamen ümit kesmişler. Demişler ki, “Bu adam yaşamaz...”

Bu arada Çolpan, tüm karaciğer uzmanlarını çağırtmış. Hatta, hatta itimat ettiği bir “doğum mütehasssını” bile getirtmiş. Tabii ki bunların hiçbirisi fayda vermemiş. Kimse bana ne “karaciğer” ne de “Siroz” teşhisi koymamış. Yani benim teşhisimi koyamamışlar. Bu arada Çolpan'ın büyük bir üzüntü içinde olduğunu gören doktorlar, “Hanımefendi, siz neden üzülüp duruyorsunuz? Biz şu anda bu adamı, tansiyon makinesi ile yaşıyoruz. Makinenin fişini çeksek, bu iş biter” demişler.

Bazıları “Sizin mezar yeriniz var mı? Onu düşünün... Yüzüğünü, kolyesini falan çıkarın” demişler. Bu arada benim başımda kalabalık bir eş-dost grubu bekliyormuş. Bekleyenlerden biri de dostum gazeteci-yazar Rauf Tamer. Doktorlar, ona “Siz burada boşuna bekliyorsunuz. Size haber veririz. Bu akşam bu iş biter” demişler...

AMERİKA'DAKİ TÜRK DOKTORU...

Ben hastanedeyken, durumumla ilgili olarak Türkiye'nin çeşitli yerlerinden telefonlar geliyor, sağolsunlar herkes "Geçmiş olsun" dileklerini iletiyormuş... Çolpan perişan bir halde olduğu için, gelen telefonlara başka bir arkadaş cevap veriyormuş. Bir ara gelen telefonlardan birinde, Çolpan hemen kulaklanmış. Telefona cevap veren arkadaş, karşı taraftakine "Kim efendim, kim dediniz. Doktor Münci Kalayoglu mu?" diye sorarken Çolpan birden uyanmış. Kendi kendine "Ben bu ismi bir yerlerden duydum" demiş. Ve hemen telefona koşmuş...

Telefondaki bayan Ankara'dan aradığını söylüyormuş. Ve Çolpan'a "Ben, Amerika'da bulunan Türk doktoru Münci Kalayoglu'nun annesinin arkadaşayım. Münci Bey şu anda Türkiye'de. Geçen akşam, Sadri Bey'in durumuyla ilgili televizyonda bir haber izledik. O da bizimle beraberdi. Dedi ki "Sadri Bey'i bir sanatçı olarak severim. Durumuna çok üzüldüm. Keşke bir de kendisini ben görseydim. Belki yardımım olurdu." Ben, size iletiyorum. İşte Münci Bey'in kaldığı annesinin telefon numarası. İsterseniz bir arayın..."

Çolpan, bayana teşekkür edip, hemen verilen numarayı çevirmiş. Fakat Münci Bey yokmuş. Not bırakmış... Birkaç saat

sonra Münci Bey, Çolpan'ı arıyor. Konuşuyorlar... Çolpan, Münci Bey'i Ankara'dan, İstanbul'a davet ediyor. O da "Peki, ancak ben gelmeden şu şu tahlillerin yapılmasını istiyorum" diyor.

Doktor Münci Bey İstanbul'a geldiğinde, kendisini hava-alanından oğlum Kerem alıyor ve doğruca hastaneye getiriyor. Hastaneye gelen doktor Münci, Amerikan Hastanesi'nin "yoğun bakım"ını beğenmemiş. Ve "Burada hiçbir şey yapılmaz. Burası yoğun bakım falan değil" demiş...

Bana sonradan söylediklerine göre, hastane yetkilileri "Biz bu durumda hastayı buradan çıkartma cesaretinde bulunamayız" demişler.

Münci Bey de "Ben çıkartırım" demiş. Ve "Sadri Bey'in eşi kim?" diye sormuş... O ana kadar Çolpan, "Kötü bir haber" duymamak için hep uzak duruyormuş.

Doktor Münci Kalayoğlu, Çolpan'ı çağırıyor ve "Hanımefendi bu iş burada olmaz. Sadri Bey'i, Yeşilköy'deki International Hospital'a nakletmek lazım" diyor. Amerikan Hastanesi'ndeki doktorlar, gerekli nakil formlarını hazırlıyorlar. Çolpan da imzalıyor ve beni bir ambulansa koyup, yola çıkarıyorlar... Bu arada ambulanda beni sedyeye iki bağlamadıkları için düşmüşüm ve sol bacağım yaralanmış...

Münci Bey'i o gece bir otele yerleştirmişler. Kendisi ertesi sabah, erkenden, saat altıda beni görmeye geldi. Münci Bey, benim kaldığım odaya girdiğinde Çolpan'ın şu sözlerini hatırlar-

lıyorum: “Sadriciğim, şansımız varmış. Hani dünyaca ünlü bir karaciğercimiz vardı ya, işte onu bulduk” dedi...

Doğrusunu söylemek gerekirse, Çolpan söyleyinceye kadar ben, Münci Bey’in öyle dünyaca meşhur bir karaciğerci olduğunu bildiğim falan yoktu... Herhalde Çolpan doğru söylüyor. Bu benim için büyük bir şans diye düşündüm.

AMERİKA'YA GELMENİZ GEREK

Münci Bey, kendisini bana tanıtıp, “Ben Münci Kalayoglu, bugüne kadar binlerce kişiyi ameliyat ettim. Bu işi çok iyi biliyorum. Sizin tahlillerinize baktım. Karaciğeriniz tamamen bitmiş değil. Canlı hücreler var ama çok az. Eğer istiyorsanız, sizi derhal Amerika’ya götürüp, ciğerinizi değiştirelim” dedi.

Hayal-meyal hatırlıyorum. Birkaç gün sonra kendime geldiğimde, sesimin çıkmadığını hissettim. Kağıt-kalem istedim ve “Çolpan” diye yazdım. Çolpan geldi. Ona işaretle, beni yukarı odaya çıkarın dedim. Çolpan da, bana “Benim elimde bir şey yok. Doktorların izin vermesi lazım” dedi. Ona kırıldım... Ve bu kırgınlığımı gözlerimle belli ettim. İçimden diyordum ki “Sen neden benim elimde bir şey yok” diyorsun. Ben aciz durumdayım, sen çıkart...

Yoğun bakımda birkaç gün daha kaldım. O sırada arkadaşlar geliyor, oğlum Kerem ile gelinim Sibel geliyor ve bana yukarıdaki odayı anlatıyorlar. “Yatak otomatik, sen kumanda edebiliyorsun. İstediğin yüksekliğe kaldırabiliyorsun” vs... Onlara işaretle “Peki ne zaman o odaya çıkacağım” diyorum. Sibel de “Babacığım çok yakında, birkaç gün sonra seni de çıkaracaklar” diyor. Bana bu süre uzun geldiği için çok üzülüyorum.

Nedense yukarı çıkmak istiyorum. Sanki yukarıdaki odaya çıkmış, benim “kurtuluşum” olacaktı...

Böylesine birkaç gün daha geçti. Bir gün doktorlar, bana “Madem bu kadar çok istiyorsun, yarın seni yukarı çıkaralım” dediler. Ve dediklerini de yaptılar... Yukarı odaya çıktım, ama umduğumu orada da bulamadım.

Birkaç gün normal odada kaldıktan sonra doktorlar bana “Yemek ye ve yürü” diyorlardı. Yemek yememe imkân yoktu. Doktorlar bu konuda çok ısrar ettikleri için, onlara çok kızırıyordum. Böylesine sıkıntılarla dolu, bir 15 gün geçti. Ve karar günü geldi. 14 tane doktorun kararını, doktorum Yaşar Bey açıkladı: “Eğer istiyorsanız, bugün hastaneden çıkabilirsiniz” dedi...

Hastaneden çıktım. Doktorlarım bana “yalnızca yiyip ve yürüyeceksin” dediler. Eve (yazlığa) geldim. Ne yemek, ne de yürümek mümkündü. Yatağa girdim, bir türlü çıkamıyorum. Merdiven çıkamadığım için, aşağıda divanda yatıyordum.

Evde bir hafta kaldım. Bu arada tansiyonum da devamlı düşüyordu. Baktım olacak gibi değil, bir akşam Çolpan’a “Kalk hastaneye gidelim” dedim. Tekrar International Hospital’a gittik. Ve bu kez bir buçuk ay hastanede kaldık. Bu süre içindeki kontrollerden sonra, bir gün doktorlar Çolpan’ı çağırıp “Ne yapın edin, Amerika’ya gidin” demişler... Bana bu hastanede çok iyi baktılar. Ellerinden geleni yaptılar ancak benim ciğerim, onların halledemeyeceği bir hale gelmişti.

International Hospital’da yatarken başta Cumhurbaşkanı-
mız Sayın Turgut Özal ve değerli eşi Semra Özal hanımefendi
olmak üzere, diğer devlet büyüklerimiz de eksik olmasınlar zi-
yaretime geldiler. Ve beni Amerika’ya göndermeye karar ver-
diler. Benim ameliyatımın 200 bin dolarlık masrafı, doğrudan
doğruya cumhurbaşkanımızın direktifiyle oldu. Türkiye’deki
doktorumla, Amerika’daki Türk doktoru Münci Kalayoğlu ara-
sında birtakım yazışmalar başladı. Benim Amerika’ya gitmem
konusunda, Münci Bey’in onayı gerekli idi. O da bu konuda
“Evet” dedi...

Ve 1990 yılının Eylül ayının ortasında, bizim Amerika ma-
ceramız başladı...

AMELİYAT BAŞLIYOR

“Turist Ömer” ameliyata alındığı zaman saat, sabahın sekizi idi. Ameliyatın kaç saat süreceği konusunda, hiç kimse kesin olarak bir şey söylemiyordu. Böylesine bir merak ve üzüntü içinde olan Çolpan İlhan, kocasını ameliyata gönderdikten sonra onun kısa bir süre önce yattığı boş odaya geri döndü.

Bir yandan ağlıyor, bir yandan da konuşuyordu. “Transplantasyon (nakil) bilmediğimiz bir olay. Bu iş nasıl olacak? Ameliyat uzunca bir ameliyat, Sadri’nin yaşlı vücudu bu ameliyata dayanabilecek mi? Karaciğer ameliyatı için karın açıldığında, acaba başka bir sürpriz olabilir mi?”

O sırada telefon çaldı. Oğlu Kerem, Türkiye’den arıyordu. Uzun bir süreden beri aradığını, içinde bir sıkıntı olduğunu söylemiş annesine... O da “Babanı şimdi ameliyata aldılar” dedi. Ve ana-oğul karşılıklı ağlamaya başladı.

Uzun süren telefon konuşmasının büyük bir kısmı ağlamakla geçti. Telefonu kapattıktan sonra bir süre yine boş gözlerle odayı süzdü Çolpan İlhan. Kimbilir, neler geçiyordu kafasının içinden... Belki çok şey, belki de hiçbir şey...

Daha sonra salona çıktı. Amaçsız bir şekilde, koridorları arşınlamaya başladı. Koridorlarda sigara içilmediği için, arada

bir sigara odasına girip birkaç nefes tttryor, sigarasını daha yarıya inmeden söndürüp kendini dışarı atıyordu. Ameliyat odasından gelecek olan mutlu bir haber, adeta “yaşayan bir l”den farksız olan olpan İlhan’ı yeniden hayata dndre-
cekti.

Sayırsız kere atılan her voltada sık sık kolundaki saate bakı-
yor ve hemen ardından, sanki kolundaki saatin doğruluğuna
inanmıyormuşcasına bir de duvardaki saate göz atıyordu. Geç-
mek bilmeyen dakikaların ardından ğlenden sonra dört buçuk
sularında (ameliyat 8 saatten fazla sürdü) ameliyat giysileri
içinde doktor Kalayoğlu göründü.

Yüzünde yorgun bir gülümseme vardı. Çolpan İlhan’a yak-
laşarak “Ne o, siz ağlıyor musunuz? Ben ağlayan insanları pek
sevmem. Haydi silin gzyaşlarınızı” dedi. Ve devam etti “Ta-
mam ameliyat bitti. Her şey normal... Taktığımız karaciğere
kan gelmeye başladı. Arkadaşlar su sıralarda Sadri Bey’in kar-
nını kapatıyorlar. Bir saat kadar sonra, kendisini ‘yoğun bakım
odası’nda görürsünüz” dedi.

MÜNÇİ KALAYOĞLU ANLATIYOR

Sadri Alışık olayının nasıl ortaya çıktığını, nasıl geliştiğini ve bu boyutlara nasıl geldiğini bir de ünlü aktörün karaciğerini değiştiren, bir bakıma onu yeniden hayata kavuşturan Türk doktorundan dinleyelim.

ABD'nin Wisconsin eyaletinin Madison kentindeki üniversite hastanesinde karaciğer bölümü başkanı olan Türk doktoru Prof. Münçi Kalayoglu bu konuda şunları söyledi: "1990 yılında yaz tatili için Türkiye'ye gittim. Bu arada Ankara Tıp Fakültesi ve İstanbul Cerrahpaşa Tıp fakültelerinde de konferans verdim.

O sırada, daha önce Amerika'da karaciğer nakli yaptığım bir hastam beni evine yemeğe davet etti. Oradaki sohbet sırasında, hastanın annesi bana bir fotoğraf gösterdi. 'Doktor Bey, bakalım şu fotoğraftaki kişiyi tanıyabilecek misiniz?' dedi. Türk gazetelerinin birinde çıkan fotoğrafa baktım. Ama fotoğraftaki şahsı tanıyamadım. Ancak haberi okuyunca, 'Sadri Alışık ölüyor. Doktorlar hayatından ümit kestiler' diyordu. Ben de 'Aman geçmiş olsun, üzüldüm' dedim. Kadıncağız 'Sadri Alışık'ı tanıyor musunuz' dedi. Ben 'Tabii, gençliğimizin Turist Ömer'ini nasıl tanımam' dedim. Ev sahibesi 'Keşke bu adamcağız da Amerika'da olsaydı, bizim çocuğumuz gibi o da kurtulsaydı. Değil mi doktor bey?' dedi.

Ben valla, kendisinin durumunu bilmiyorum. Eğer proble-mi karaciğer ise karaciğeri değiştirilir ve kurtulur dedim. Ye-mek için gittiğim evde aramızda böyle bir konuşma geçti. Me-đer o yemekten hemen sonra ev sahibesi Ankara'dan, İstan-bul'daki bir yakınına telefon etmiş ve ona 'Benim ocuğum karaciğer komasında idi. Amerika'ya götürdük nakil yapıldı, turp gibi oldu. Onun ciğerini değiştiren doktor şu sıralar Tür-kiye'de...' İstanbul'daki kadıncağız da, Sadri Alışık'ın hayran-larından biriymiş. Ve ona 'Keşke imkân olsa da Sadri Alışık'ı, ona bir gsterseniz' demiş... Sonradan öğrendiğim kadarıyla, İstanbul'daki kadın da bu durumu Alışık'lara iletmiş.

Ankara'da annemin evinde kalıyordum. Ertesi gün bana bir telefon geldi. Telefondaki şahıs, 'Benim adım Ekrem Bora' (nl sinema oyuncusu) diye kendini tanıttı. Karşılıklı hal ha-tırdan sonra dedi ki; 'Münci Bey bir hastamız var. Sadri Alı-şık... Acaba gelip bir bakabilir misiniz?' Ben de 'hasta nere-de?' diye sordum. 'İstanbul'da' deyince, ben birincisi Anka-ra'dayım. Ve buraya tatile geldim. İkindisi de benim bakmam doğru olmaz. Herhalde kendisinin bir doktoru var. Eminim ki onlar olayı takip ediyorlar. Benim İstanbul'a gelip, Sadri Bey'e bakmam bu doktora hürmetsizlik olur. Ama Sadri Bey'in dok-toru bana telefon eder 'Böyle böyle bir problemimiz var. Aca-ba gelip, bir konsültasyon yapıp bizimle konuşur musunuz?' derse memnuniyetle gelirim. O yüzden kusura bakmayın gele-mem dedim. Ekrem Bora da 'peki' deyip, telefonu kapattı.

Yarım saat sonra beni, Profesör Doktor Muzaffer Garakar aradı. Kendisi İstanbul Tıp Fakültesi'nde hoca... 'Buyurun Ho-cam' dedim. O da 'Münci Bey, benim Amerikan Hastanesi'nde

bir hastam var. Acaba rica etsem, gelip bir bakabilir misiniz?’ dedi. Ben de ‘memnuniyetle, tabii hocam’ dedim. O da ‘Peki biz sizi aldirtiriz’ dedi ve telefonu kapatti.

Biraz sonra Ankara Tercüman Gazetesi’nden bir bey aradı ve dedi ki; ‘Sayın Ilıcak söyledi, biz biletinizi aldık. Şimdi bir arkadaş gelip sizi alacak ve akşam yedi uçağı ile İstanbul’a gideceksiniz’ ve istenildiği gibi ben İstanbul’a gittim.

Beni İstanbul Havaalanı’nda Prof. Doktor Gürakar ve birileri karşıladı. Bir Mercedes’e bindirip 120 kilometre hızla Amerikan Hastanesi’ne götürdüler. Amerika’da böyle sürat alışık olmadığım için korkudan dişlerimi sıkarak, dudağımı ısırarak zevkli bir yolculuk yaptım.

Hastanede Sadri Alışık beyin filmlerini gördüm. Orada Coşkun Bey diye bir doçent vardı. Doktor Muzaffer ve Doktor Coşkun beyler bana hastanın durumunu anlattılar.

Sonra gidip Sadri Bey’i muayene ettim. Ve gördüm ki, Sadri Bey’in rengi mosmor, kan basıncı 70-80 yani şokta, idrar çıkartmıyor ve yeterince oksijen alamıyor. Halk tabiriyle, Sadri Bey ‘çene atıyor’du. Bir iki saatlik ömrü kalmıştı. Bu yüzden acilen bir şeyler yapılması lazımdı. ‘Hasta sahibiyle konuşabilir miyim?’ dedim. Çolpan Hanım’ı getirdiler. Ekrem Bora da vardı. Doktor Muzaffer ve Doktor Coşkun beyler, ben, Çolpan Hanım ve Ekrem Bey oturup beşli bir toplantı yaptık.

Ben dedim ki; ‘Hastaya daha yoğun bir bakımın verilmesi lazım. Bu sağlandıktan sonra, ilerisi için neler yapılabileceğini

konusabiliriz’ şu anda yapılması gereken şeyler şunlar dedim ve bir kağıda sıraladım. Dr. Muzaffer Bey kağıdı aldı ve Çolpan Hanım’a, ‘Bunları biz, başka bir hastanede yaptıralım’ dedi. Ve bana ‘Siz ne dersiniz?’ diye sordu. Ben de ‘Valla İstanbul’daki hastanelerin durumu nedir, bilmiyorum?’ dedim.

Dr. Muzaffer Bey, International Hospital’ı aradı. Ve orada Dr. Abdurrahman Bey ile konuştu. Bir süre sonra bir ambulans gelip, Sadri Bey’i alıp götürdü. Ve ben orada neler yapılması gerektiğini yazıp, ellerine tutuşturdum. Bu arada gece saat iki oldu. Beni otele götürdüler. Saat iki buçukta, kaldığım otele başka bir doktor geldi. Onda da karaciğer hastalığı varmış. Saat üç buçuğa kadar otelde onu muayene ettim. Ve uyudum. Saat beş buçukta gelip beni otelden aldılar. Ben yorgun bir şekilde, iki saatlik bir uykuyla International Hospital’a gittim.

Sadri Bey’e istediğim şeyler yapılmış (kana bakılmış, oksijeni artırılmış, elektrotları gözden geçirilmişti) ve Sadri Bey’de bir takım olumlu gelişmeler başlamıştı.

International Hospital’ın yoğun bakım sorumlusu Dr. Abdurrahman Bey ile Sadri Bey’in durumu üzerine konuştuk. Ve ona ‘Ben olsam, şöyle şöyle yapardım’ dedim. ‘Peki hocam’ dedi.

Bu arada hastanenin laboratuvar uzmanı (Aynı zamanda benim Hacettepe’den arkadaşım) Prof. Dr. Yahya Laleli ile Sadri Bey’in laboratuvar bulguları üzerine konuştuk. Ve ben hastaneden ayrılarak tekrar Ankara’ya döndüm. Ve oradan da Çeşme’ye tatile gittim. Ben tatildayken, Dr. Abdurrahman Bey, Sadri Bey’in durumuyla ilgili birkaç kez aradı. Çeşme’de kal-

dığım süre içinde, Dr. Yahya ve Dr. Abdurrahman Bey'in gayretleriyle, Sadri Bey'de biraz düzelme olmuş. Ve yoğun bakımından çıkmıştı.

10 gün kadar sonra, Amerika'ya gitmek üzere, İstanbul'a uğradığımda Sadri Bey'i tekrar kontrol ettim. Çolpan Hanım ile konuştum ve ona 'Bu geçici bir durum. Eğer Sadri Bey'in karaciğer fonksiyonları iyiye gitmezse, karaciğerini değiştirmek lazım. Buna karar vererseniz beni arayın' dedim... O da 'Peki' dedi ve ben Amerika'ya döndüm.

Üç ay kadar sonra Türkiye'den bana telefon ettiler. Ve dediler ki; 'Sadri Bey'in durumu kötü, karaciğer komasına girmiş durumda. Başka çare yok, Amerika'ya getireceğiz.' Ben de 'buyrun gelin' dedim. Ve kalkıp geldiler. Sadri Bey'in durumu gerçekten çok kötü, komada idi. İdrar yapamıyordu. Gerekli testleri yapıp, bildiğiniz gibi on üç gün sonra bir ciğer bulunup karaciğerini değiştirdik.

Sadri Bey'i, daha önce de söylediğim gibi ilk kez Amerikan Hastanesi'nde gördüğümde, birkaç saat içinde ölmek üzere idi. Eğer Amerika'ya gelip, transplantasyon (nakil) olmasaydı kesinlikle ölürdü.

Bu arada Sadri Bey'in hastalığı ve ameliyatı sırasında benim gördüğüm en önemli olay, Çolpan Hanım'ın azmi oldu. Sadri Bey'i bırakmadı. Ben kocasını bu kadar seven bir kadın az gördüm. Her an onun yanında ve eleleydi. Bu dünyada başka hiçbir kadında olmaz. Yalnızca Türk kadınına özgü bir durumdur."

TÜRKİYE'YE MESAJ

Doktor Münici Kalayoglu bu arada Türkiye'ye "Karaciğer nakli konusunda mesaj iletmek istiyorum" diyor ve şöyle devam ediyor: "Sadri Bey bir vesile... Türkiye 70 milyonluk bir ülke. Eğer 70 milyonluk bir nüfusta milyonda bir insana karaciğer ihtiyacı olsa, demek ki yılda 70 kişiye karaciğer takmak gerekir. Benim bildiğim kadarıyla, şu anda Türkiye'de yılda en az bin kişiye karaciğer takmak gerekiyor. Oysa Türkiye'de bu imkân olmadığı için binlerce kişi ölüyor.

Sadri Alışık gibi önemli kişiler olunca millet ayaklanıyor, daha sonra da bu iş unutulup gidiyor. Ta ki tekrar bir bakanımız, milletvekilimiz ve önemli bir kişi hasta oluncaya kadar... Sonra tekrar bu iş alevleniyor.

Artık bu konuda ben dahil, hiç kimsenin garantisi yoktur. Eğer sizin veya ailenizden birinin yarın böyle bir ameliyata ihtiyacı olacağını düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz... Bu olay bir piyango gibidir. Bugün sana, yarın bana... Yani bugün Sadri Alışık'a vurdu, yarın da size vurabilir. Bu durum artık 'Bana ne' denecek bir durum değildir.

Bu işe destek lazım... Basının, televizyonun, halkımızın destek olmaları gerek. Aslında bunların hepsi oluyor da, ma-

alesef ve maalesef üniversitelerimiz bu konunun gerisinde kalıyor. Bilim yuvası olması gereken üniversiteler, tüm kişi ve kuruluşların gerisindeler. Bunun niye böyle olduğunu tartışmayacağım ama, bu işin sonu iyi değil... Türkiye'yi bilimden mahrum eden kişilere ben üzülüyorum.

Daha önceden söylediğim gibi bu iş için eleman yetiştirmek gerek. Benim yanımda çalışıp bu işi öğrenen birçok doktor Türkiye'ye döndü, bu işi yapıyorlar. Bu doktor arkadaşlara Türkiye'de destek olmak gerekir.

Ben burada suyun başındayım. Gelen ve gelecek olan arkadaşlara her konuda destek olmaktayım ama, bu bir-iki kişiyle olacak bir iş değil. Bu konuda Türk hükümetinin, üniversitele-
rinin desteği şarttır.

TÜRKİYE PARA KAZANABİLİR

Türkiye'den buraya gelen bir karaciğer hastası 200 ila 300 bin dolar para harcıyor. Oysa devlet bu işi öğrenecek genç doktorları Amerika'ya gönderirse, iş daha ucuza çıkar. Örneğin: Yalnız başına Amerika'ya gelen bir doktorun bir yıllık masrafı (yeme, içme, yatma) aşağı yukarı 30 bin dolardır. Bir yılda karaciğer nakli işi öğrenilir. Bu yüzden bir hasta için 300 bin dolar verileceğine, bu para ile 10 doktor yetiştirilir.

Ve yetişen bu doktorlar gidip, Türkiye'deki diğer hastaları kurtarırlar. Bu ameliyat Türkiye'de çok çok daha ucuza çıkar. Bu arada bilim ilerler ve en azından Ortadoğu'da birçok hasta tedavi olmak için Türkiye'ye gelir. Türkiye de bu işten büyük para kazanır.

Bugün Amerika dahil, dünyanın birçok ülkesinde karaciğer nakli olmak için binlerce insan sırasının gelmesini bekliyor. Oysa bu iş Türkiye'de başarılı bir şekilde yapılırsa, hasta uzun zaman bekleyeceğine, Türkiye'ye gider tedavisini olur ve Türkiye de para kazanır. Bilindiği üzere bugün Amerika'da yabancıya böbrek nakli yasaklanmıştır. Karaciğer nakli de yüzde 10'a kadar indi. Çok yakında Amerika'da yabancıya karaciğer nakli de yapılmayacak.

Amerika bize ambargo koyduğu zaman, kendi uçağımızı kendimiz yaptık. Böbrek naklini yasakladı, bugün Türkiye'de

şakır şakır böbrek nakli yapılıyor. Vakit geçmeden, ‘karaciğer ambargosu’ gelmeden, bu işe daha ciddi şekilde el atmak gerekir.”

YOĞUN BAKIM ODASI

Doktor Münci Kalayoglu'nun bu konudaki düşüncelerini aldıktan sonra, dönelim ünlü aktörün “yoğun bakım odası”na...

Yoğun bakım odasına saat akşam altı gibi aldılar Çolpan İlhan'ı. Ameliyattan yeni çıkmış birçok hasta, kendileri için hazırlanmış özel bölümlerde dinleniyordu. Çolpan İlhan meraklı gözlerle kocasını aradı bir süre. Hemşireler onu alıp, “Turist Ömer”in kaldığı bölüme götürdüler.

Sadri Alışık birtakım aletlere bağlanmıştı. Başında devamlı olarak bir hemşire bekliyor, bir diğeri de biraz uzakta bir yerden, ünlü aktördeki gelişmeleri bir ekranından takip ediyordu. Verilen narkozun tesiri hâlâ geçmemişti. Sadri Alışık ayılmamıştı daha. Çolpan İlhan, kocasının başucunda, onu merakla izliyordu. Aradan uzun bir süre geçti. Narkozun tesiri yavaş yavaş geçmeye başlamıştı. Yarı uykulu, yarı uyanık olan “Turist Ömer” ameliyattan sonra ilk kez gözlerini açtı. Daha doğrusu açar gibi yaptı. Yanı başında duran karısını görünce gülümsemeye çalıştı, ama beceremedi. Belki hayata yeniden dönüşüne, belki de eşini yanında görmekten duyduğu mutluluğa gülüyordu Sadri Alışık.

Çolpan Hanım meraklı bir ifadeyle gülerek “Nasılsın Sadri, iyi misin?” diye sordu. Ancak karşıdan ne sözlü, ne de hareketli hiçbir yanıt yoktu. Narkozun etkisiyle tekrar uyumuştı. Ünlü aktör “Turist Ömer” arada bir uyanıp, tekrar dalıyordu.

Yoğun bakım odasındaki böylesine inişli-çıkışlı birkaç saat süresince Çolpan İlhan “yok” denecek kadar İngilizcesiyle, hemşirelere birşeyler sormak kocası hakkında bazı bilgiler edinmek için çırpınıp durdu...

Bu arada birkaç doktor gelip, Sadri Alışık'ın durumunu kontrol edip gitti. “Turist Ömer” yoğun bakım odasında yirmi dört saat kaldı. Bu süre içinde Çolpan İlhan bir an olsun kocasını yalnız bırakmadı. Ve geceyi de kocasına yakın bir yerde, bir sandalyenin üzerinde geçirdi.

Ertesi gün Sadri Alışık gözlerini açtı ve hemen Çolpan Hanım'a el-kol hareketleriyle birşeyler anlatmaya başladı. İşaretlerinden saati sorduğu anlaşıyordu. Bu arada yüzünde de bir memnuniyetsizlik vardı. Bu da çok geçmeden anlaşıldı. Ağzındaki hortumun ne zaman çıkarılacağını soruyordu. Çok geçmeden doktor Münci Kalayoglu gelip, son gelişmeleri gözden geçirdi. Ve “Sadri Bey bugün ağzınızdaki hortumları çıkaracağız” dedi.

Bu haber ünlü aktörü bir hayli neşelendirdi. Ancak neşesi uzun sürmedi. Yine daldı gitti. Aradan bir saatten az bir zaman geçti. Bu süre içinde o uyurken, ağzındaki hortumu çıkardılar. “Turist Ömer” uyanınca, ağzının serbest olduğunu gördü ve yeni konuşmaya başlayan çocuklar gibi aklına gelen her türlü soruyu sormaya başladı karısına...

Daha sonra Türkçe olarak, hiç Türkçe bilmeyen hemşirelere de birtakım sorular yöneltti. Bu durum karşısında, Amerika-lı hemşireler bir hayli güldüler.

Kısa bir süre sonra, Sadri Alışık yoğun bakım odasından alınıp, yukarıdaki kendi odasına çıkarıldı. Tüm vücudunu saran özel olarak hazırlanmış bir korse giydirip yatağına yatırdılar.

Karaciğer nakillerinde çok önemli olan ilk üç günün ilkini, yoğun bakım odasında geçirmişti Sadri Alışık... Geri kalan kritik günlerini de kendi odasında, yine devamlı olarak doktor ve hemşirelerin gözetiminde geçirdi. Doktorların söylediklerine göre, ilk üç günde vücut karaciğeri reddedebilirdi. Bu yüzden ünlü aktörün başucunda devamlı olarak bir hemşire bekledi.

Ameliyat olduğu andan sonraki üç gün gayet normaldi “Turist Ömer” için... Ahhh, bir de yemek verselerdi. Ünlü aktörü ameliyattan sonraki ilk günlerde sıvı ve sulu gıdalarla beslediler. Üçüncü günün sonunda normal yemek vermeye başladılar.” Açlıktan yeni çıkmış bir insan” gibi saldırdı yemeğe. Hem de nasıl!.. Son yıllarda içki yüzünden adeta yemeksiz yaşayan, gönlünce yiyemeyen Sadri Alışık, hemşirelerin getirdikleri yemeklerle doymuyordu. Bu yüzden eşi Çolpan İlhan ayrıca dışarıdan birşeyler getirip, kocasını doyurmaya çalışıyordu. Doktor Kalayoglu’nun söylediğine göre bu “aşırı iştah”, ünlü aktöre yapılan kortizon iğnelerinin sonucu imiş...

Doktor Münci Kalayoglu, ameliyat sonrası Sadri Alışık’ın hemen yürümesini istedi. Ama ne mümkün!.. “Turist Ömer”, doktorun isteğini yerine getirmek istedi, olmadı. Şikayetlerine bakılırsa, adaleleri çok acı veriyordu. On, onbeş adım attığında adeta işkence gibi geliyordu ona.

Bu durum bir süre böyle devam etti. İki gün sonra hemşireler onu aşağı kattaki fizik terapi odasına götürdüler. Burada iri kıyım bir kadın, Sadri Alışık'ın incecik bacaklarına masaj yapmaya başladı.

Masaj faslı birkaç gün böyle devam etti. Ve “Turist Ömer” bunun çok faydasını gördü. İlk günler tekerlekli sandalye ile getirilip-götürülen aktör, daha sonra yürüye yürüye gitmeye başladı terapi odasına...

Ameliyatın üzerinden birkaç gün geçmişti. Sadri Alışık, hastanedeki odasında, yine bir terapi sonrası dinleniyordu. Yanına gittiğimizde, onu bir şeyler mırıldanırken bulduk. Bizi görünce: “İyi ki geldiniz. Ben de can sıkıntısından, dün akşam yazdığım bir şiirimi mırıldanıyordum. Bu şiirimde, ameliyat geçiren bir hastanın psikolojisini anlatmaya çalıştım. İsterseniz size de okuyayım, bakalım beğenecek misiniz?” dedi... Ve okumaya başladı...

“Burası umutsuzluk çarşısı,
her dudakta, her sabah binbir umut türküsü.
Bu yokuşta ölümler ağlamaz,
Ayak sesleri derindedir, duyulmaz.
Günler, güneşler unutmak kadar uzaklarda saklanır,
Geceler beyazlara boyalıdır, görünmez.
Bu kocaman gürültü,
Yaşamak mı, beklemek mi ölümü yeniden, bilinmez.”

“50 YILDA, 20 TON İÇMİŞİM!..”

Sadri Alışık hastanede belli bir süre kaldıktan sonra, Doktor Kalayoglu onun hastaneden çıkmasına izin verdi. Ancak yine belli bir süre denetimde tutacağını söyledi.

Ünlü aktör ve eşi Çolpan İlhan, hastanenin çok yakınındaki “Frederick Center” adlı bir otele yerleştiler. Burası hastaneye bağlı, yalnızca tedavisini bekleyen veya tedavisi biten hasta ve onların refakatçilerinin kaldığı bir yerdi. Buraya otelden çok, bir misafirhane demek daha yerinde olur.

“Frederick Center”de ünlü sanatçı ve eşinden başka “karaçiğer nakli” için Türkiye’den gelen Türkler de vardı. Refakatçi ve hasta sayısı 10’un üstündeydi.

Ülkelerinden binlerce kilometre uzakta, sonlarının ne olacağını bilmeyen bu insanlar işte burada kenetlenmişlerdi. Ameliyat olan, sırasını bekleyene bu işin nasıl olduğunu anlatıyordu... Gündüzleri ayrı ayrı veya gruplar halinde Madison şehrini turlayan Türkler, geceleri kaldıkları yerin en alt katında toplanıp Sadri Alışık’ı dinliyorlardı.

Ünlü aktör, “kader arkadaşları”na kendi sanat yaşamını, başından geçen ilginç olayları ve çeşitli fıkralar anlatarak onların dertlerini hafifletiyordu.

İşte böylesine ilginç gecelerden birine biz de katıldık. Ve “Turist Ömer”in o gece anlattığı olaylardan ilginç bulduğumuz

birini sizlere de aktarmak istiyorum: “Aşağı yukarı 15 yaşından beri içiyorum. Altmış beş yaşında içkiyi bıraktığıma göre, tam tamına elli yıl içmişim. Ancak Ayhan’ın (Işık) ölümünden sonra, sınır mınır tanımadım. Her gece sabahlara kadar evde, uyumadan viski içtim. Yemek yok... Günde yaklaşık olarak bir buçuk litre içtim. Geçenlerde can sıkıntısından hastane odasında bir hesap yaptım, elli yılda içtiğim içki 20 tonu geçmiş... Sapıttığım, kör kütük içtiğim geceler bunun dışındadır. Hastalık, halsizlik dahil, ben hep içtim. 50 yıldır içtiğim halde hiçbir zaman, “Alalh kahretsin, keşke şu içki denen mereti içmeseydim” gibi bir pişmanlık duymadım. Asla şikayet etmedim... Çünkü ben içkiyi severek içtim. Saygı duyarak içtim. Biz içki ile çok iyi arkadaşlık. Çünkü o bana “görünür” hiçbir kötülük yapmadı. Yani ben, onu içtiğim zaman hiç kimsenin kalbini kırmadım. Küfretmedim. Veya kavga gibi çirkin şeyler yapmadım. Bütün yalnızlığımı onunla paylaştım. Nasıl ki normal hayatta samimi dostluklar arasında birtakım yanlışlar doğar ve bu dostluklar bozulur. İçkiyle benim de öyle oldu. Ama bu yanlışlık benden doğdu. Ben içkinin “verici” tarafını çok fena bir şekilde sömürdüm. Onu fena istismar ettim. İçkiyi “karanlıkta” bırakmadım. Ben hiçbir şey yapmadım, hep içkiden bekledim. Ve hep o verdi...

Fazla yüz-göz olmuşum. Şimdi bir sevgili gibi, o uzaklarda hayatını yaşayacak, ben de ondan uzak bir yerde olacağım. O da bilecek “Bu adam, beni sevmiştii. Ben de bileceğim, bu kadının (içki) beni sevmiştii...”

Şimdi bana içki “ömürboyu” yasak. İçersem öleceğimi biliyorum. O yüzden de içmeyeceğim.”

Sadri Alışık'ın hastaneden çıkışı ve tamamen sağlığına kavuşması, ameliyat olan ve olmak için sırasını bekleyen diğer Türkler arasında sevinç yarattı... Bu sevinçlerini çeşitli duygularla dile getirdiler. Kaldıkları "Frederick Center"i bir bayram yerine çeviren Türkler, hayallerinin "Turist Ömer"ini ağırlamak için ellerinden geleni yaptılar.

Bu arada içlerinden bazıları çarşıya inip, Sadri Alışık için bir tişört satın aldılar. Ve bunun üzerine İngilizce "Turist Ömer Born Again" (Turist Ömer tekrar doğdu) yazısını yazdırdılar.

Sadri Alışık 65 yıldan beri taşıdığı "Paşabahçe" patentli ciğeri attı ve kendisine ameliyatla 30 yaşında ölen Amerikalı bir gencin ciğeri takıldı. Yani şimdiki ciğeri "Şikago" markalı... Alışık'a 30 yaşındaki Şikagolu bir gencin karaciğeri takıldı. Yani 65 yaşındaki (o zaman 65 idi) aktöre, 30'luk ciğer...

Amerika'da herhangi bir organın para karşılığında bir başkasına satılması kanunlarla yasaklanmıştır. Organlar ancak donation (bağış) yoluyla verilir.

Bu arada ABD'de organ bulmak hiç de kolay bir olay değildir. Bırakın yabancıyı, şu anda bile birçok Amerikalı organ bekliyor. Bu yüzden bazı organların yabancılara takılması yine kanunlarla yasaklanmıştır. Yasaklanan organlardan biri de böbrektir. ABD'de kendi vatandaşlarının dışında, diğer ülkelerden gelen hastalara böbrek nakli kesinlikle yasaktır.

Daha önceki yıllarda serbest olmasına rağmen, geçtiğimiz yıl alınan bir kararla "yabancılara karaciğer nakli" de büyük ölçüde azalarak yüzde 10'a düşürüldü.

Doktor Münici Kalayoğlu'nun söylediğine göre, yakın bir gelecekte karaciğer de, tıpkı böbrek gibi kesin olarak yabancıya yasaklanacaktır... Bu yüzden, Türkiye'nin tıpkı böbrek gibi, karaciğere de acele el atması gerekmektedir.

KEREM ALIŞIK 18 MART 1995'İ ANLATIYOR

Gidiyorsun, gidiyorsun
Elimden birşey gelmiyor
Gidiyorsun senden sonra
Hiçbirşey aynı kalmayacak
Gidiyorsun düşündükçe
İçimden ölmek geliyor
Elleim saçlarına son kez değecek
Gidiyorsun düşündükçe
İçimde birşey acıyor

18 Mart 1990 Cumartesi... Hastanede her gün babamın daha iyiye gittiğini görüyor ve mutlu oluyorduk. Kendi moralinin de yerinde olması, bizi biraz daha rahatlatıyordu.

Cumartesi sabahı başlayan uyku hali annemle benim dikkatimi çekmişti. Birazdan babam, her zamanki gibi diyalize girecekti. Annem, doktorlara; “Sadri biraz halsiz, acaba bugün diyalize sokmasak mı?” diyor. Ama cevap, “Sokmak zorundayız” oluyordu.

Ben günlerdir oğlum Sadri'yi görmemiştim. O gün (18 Mart) Sadri'yi alıp, beraber top oynamaya gidecektik. Babamın durumu hergünkünden farklı olunca tedirgin oldum. Ve

anneme; “Anne, ben burada kalayım. Sadri’yi başka zaman görürüm” dedim.

Annem; “Haydi oğlum, babanın bir şeyi yok. Ben zaten buradayım. Sen git, oğlunu gör. Sonra gelirsin. Çok önemli bir şey olursa, hemen seni ararım” dedi. Ve ben pek de istemeden hastaneden ayrıldım.

Saat aşağı yukarı 16:00-16:30 suları... “Amerikan hastanesine yakın” diye, Sadri’yi annesinden alıp, bizim eve getiriyorum. Her zaman olduğu gibi “baba yadigarı” şoförümüz çok sevdiğim ve benim üstümde çok emeği olan Hacı Amca, ben ve Sadri top oynuyoruz.

Daha doğrusu ben “oynamaya” çalışıyorum. Çünkü keyifsizim, aklım hastanede. Teypten de galiba Jale’nin söylediği yukarıda sözleri yazılı olan bu hüznü şarkı çalıyor.

“Bizim içinde bulunduğumuz durumu bundan daha iyi anlatan başka bir şarkı daha olamazdı” diye düşünüyorum. Tutamıyorum gözyaşlarımı...

Biraz duygusal, biraz durgun olduğumu oğlum Sadri ile Hacı Amca da hemen anlıyor.

“Artık oynamayalım” diyorum Sadri’ye...

“Kötüyüm”, farkına varıyorlar.

Saklıyorum onlardan, “Şarkı etkiledi beni” diyorum.

Hacı Amca, “İstersen seni hastaneye bırakalım. Sadri de eve dönsün. Yarın tekrar görürsün” diyor.

“Peki” diyorum. Birçok kez yaptığımız gibi yine üçümüz arabayla hastanenin yanına kadar gidiyoruz. Ben hastanenin önünde iniyorum. Oğlum Sadri’yi öpüp kokluyorum. Hacı Am-

ca'ya da, "Sadri'yi bırak gel" diyorum ve ayrılırken, o gün hep Sadri'ye sakladığım sesimle "Deden için dua et Sadri" diyorum.

O da, o tertemiz yüzüyle bana bakıp, "Peki baba" diyor. "Edeceğim. Her zamanki gibi yine edeceğim" diyor.

Ben de, "Sakın unutma" diyorum.

O da, "Tamam baba unuttur muyum" diyor. Her zaman yaptığım şey ama bugün bir farklı söylüyorum. (Not: Hacı Amca'yı da 2000 yılında kaybettik. Bu vesileyle onu da rahmetle anıyorum.)

Hastaneye giriyorum. Şimdi yoğun bakım ünitesindeyim. Annem, babamın başucunda. Babamın gözleri kapalı. Babacığım yatıyor. Öpüyorum alnından. Hemşireler her zamanki güller yüzleriyle bana bakıyorlar.

Kalp atışlarına bakıyorum babamın.

Nefes durumuna izliyorum. Düşük gösteriyor.

"Bir problem mi var?" diye anneme soruyorum.

"Uyuyor" diyor.

Ama gözleri endişeli.

Yukarı odaya çıkıyorum.

Babam yoğun bakımda olduğu için, boşalan odasında annem kalıyordu. Ve ziyaretçileri de orada karşılıyorduk.

Halamı ve Tülay teyzeyi görüyorum odada. Yine yiyecek bir şeyler alıp getirmişler. Biraz atıştırıyorum.

Saat 18:00 gibi halamla, Tülay teyze gidiyorlar. Onları yolcu edip, tekrar yoğun bakıma, babamın yanına iniyorum.

Bu arada doktorların gelip, gitmeleri biraz sıklaşıyor.

Nöbetçi doktorla konuşuyorum. “Neden hâlâ uyuyor. İlaçlar mı çok ağır geldi. Diyaliz mi yordu? Diye soruyorum.

“Olabilir. Çok endişe edilecek birşey yok” diyor.

Aynı şeyleri anneme söylüyorum. “tabii, tabii ondandır” diyor. Kötü hiçbir şey kondurmak istemiyor, istemiyoruz.

Babamın başucunda, yoğun bakımda olmasına rağmen bir televizyon var. Arada bir babamla bir şeyler seyrettiğimiz için, “Bi televizyonu açayım, belki uyanır” diye düşünüyorum.

Televizyonda Beşiktaş-Gençlerbirliği maçı var. Biraz izliyorum. Televizyonun sesi kısık. Sesi bayağı açıyorum.

Babacığım gözlerini açmıyor.

Odaya doktorlar tekrar geliyor. Ve televizyonu anlamsız bulup kapatıyorum.

Endişem artıyor.

Annem o sırada yukarıda odada. “Ona pek bir şey belli etmeyeyim” diye kendime telkinde bulunuyorum.

Saat 19:30’a doğru Devlet abla (Devrim) geliyor. Yaşanan telaş ve koşturmacayı fark ediyor. “Ne oldu?” diyor. “Bir şey mi var?”

“Yok bir şeyi. Biraz yoruldu bugün. Onun için uyuyor” diyoruz. Telaş devam ediyor.

Sanki hemşireler bir şey saklıyor.

Derken, annem, babam ve benim çok sevdiğimiz, “uğurlu geldiğine inandığımız” Özgür hemşire nöbeti devralıyor. Bu biraz beni rahatlatıyor. Çünkü hep gülen etrafına pozitif enerji veren bir hemşire Özgür hemşire. Gözleri yine gülüyor ama bu kez biraz ürkek ve tedirgin.

Kendi doktoru Ümit Aker giriyor o sırada odaya. Koşuşturmaca devam ediyor. Annemle gözgöze geliyoruz.

Ümit bey, nöbetçi doktor, Devlet abla, annem ve ben odanın içindeyiz. Babamın gözleri kapalı.

Doktorla göz göze geliyoruz. Onunda gözlerinde endişe ve korku var. Doktor Aker, babamla daha fazla ilgilenmeye başlıyor. Çok sık girip çıkıyor odaya. Bu, o güne kadar pek alışık olmadığımız birşey. Annemle bunun endişesini yaşıyoruz. Babam hala uyumakta.

Ümit Aker eğiliyor babama doğru ve yüzüne bir tokat atıyor. Babam hafifçe gözlerini aralıyor. Ve kafasını sağa doğru çeviriyor.

Ümit Hoca seviniyor. “Refleksleri var, cevap verdi” diyor.

Tekrar annemle göz göze geliyoruz. Biraz umut ışığı gördüğümüzü belli eder şekilde birbirimize bakıyoruz. Rahatlıyoruz.

Nereden bilebilirdik ki, o bakışın babamın hayata son bakışı olacağını, babamın bir daha hiç gözünü açmayacağını...

Saatler geçiyor. Biraz rahatladığımız için ben yine televizyonu açıyorum. Sesini kısıyorum. Açtıktan 1 dakika sonra tekrar kapatıyorum. Ne yaptığımı bilmiyorum. Odada volta atıyorum. Dışarı çıkıp, içeri giriyorum. Oğlumu telefonla arayıp, onunla konuşuyorum. “Dua ediyor musun?” diyorum.

O da “Ediyorum baba” diyor.

Babamın uyku hali devam ediyor. Doktor ve hemşire adedi fazlalaşılıyor. Devamlı tansiyon alınıyor. İşin ciddi olduğunu anlıyorum.

Özgür hemşirenin yüzüne bakıyorum. “Gülmeleri devam ettiği sürece bir şey yok herhalde” diye düşünmeye çalışıyorum.

Özgür hemşire gülmüyor artık. Babamın tansiyonuna bakıyor ama bana söylemiyor. Üsteliyorum “Fena değil” deyip, içeri giriyor. İlk defa benden bir şeyler saklıyor.

Kendi kendime, bu gecenin çok zor geçeceğini söylüyorum. Ve her zamanki dualarıma başlıyorum.

Babamın dereceleri düşüyor. Nefes alması zorlaşıyor. Ben babamın elini tutuyorum. Hiç bırakmıyorum, arada bir öpüyorum.

Elinden, alnından, yanağından...

Nöbetçi doktor geliyor. Onunla bakışıyoruz. Babamın elini bırakıyorum. Doktoru bir köşeye çekip, “Lütfen bana doğruyu söyleyin, ne oluyor” diye soruyorum. “Anneme söylemem, merak etmeyin. Ben bilmek istiyorum” diyorum.

Artık arkadaş olduğumuz doktor bana, “Kerem bu geceyi geçirebilirsek çok şeyi kurtarırız. Ama bu geceyi atlatmamız çok çok zor” diye açık bir şekilde söylüyor.

Gözlerim doluyor, ancak ağlamamaya çalışıyorum. Annemin mücadele gücünü eksiltmemek için kuvvetli olmak zorunda olduğumu biliyorum.

Biz babam için hep “Bugüne çıkmaz, Yarına çıkmaz, bu haftaya çıkmaz” dedikleri sürece onu 5 senedir dualarımız ve mücadelemizle yaşattık. “Yine öyle olacak” diye düşünüyorum.

Derken birkaç kez daha tansiyon alınıyor. Tansiyonun ne olduğu yine söylenmiyor. Ama çok düşük olduğu kesin. Bili-

yorum. Doktoru bir daha çağırıyoruz “İğne yapsın” diye ısrar ediyoruz.

Doktor geliyor artık iğne yapılamayacağını söylüyor.

“Her an kaybedebiliriz” diyor.

“Yapabileceğimiz bir şey kalmadı” diyor. Makinedeki bütün göstergeler azalmaya başlıyor.

Anneme bakıyorum. Annem artık durumun iyice farkına varmış. Oldukça korku içinde, ama “ümidini kaybetmek istemez” bir şekilde babamın yanında öylece duruyor.

Nefes düşüyor.

Kalp atışı düşüyor.

Nabız düşüyor.

Oksijen düşüyor.

Annem; “Sadri’cim, canım yavrum aç gözlerini bırakma bizi” diye haykırıyor.

Yatağın bir o tarafına bir bu tarafına gidiyor. Başı babamın göğsünde, babama kapanıyor. Ben, elim babamın elinde.

Onu “bir daha öpemeyeceğim” diye hem öpüyor hem dua ediyorum.

Gözyaşlarım yağmur gibi boşalıyor.

Odada Özgür hemşire, doktor Ümit Aker, Devlet abla, nöbetçi doktor ve ben varız. Beş kişiyiz.

Annemi yatıştırmak istiyorum ama elimden bir şey gelmiyor. Doktorla göz göze geliyoruz. Annemin, doktora sırtı dönük. Ben doktorla bakışıyorum.

Ümit Aker dayanamayıp odadan çıkıyor.

Doktor bana eliyle işaret ediyor.

Başını sallıyor.

Annem bağıriyor,

Ağlıyor.

Hıçkırıyor.

Konuşuyor,.

“Bırakma Sadri’cim, gitme Sadri’cim.”

Benim elim babamın elinde,

yaşlarım hiç durmuyor.

Bir yandan da monitördeki kalp atışlarına bakıyorum. Gittikçe zayıfladığını görüyorum. Bir an tekrar annemin arkasından doktorla göz göze geliyoruz. Bana işaret ediyor. Kafasını öne eğiyor. “Bitti” diyor.

Ben tekrar monitöre bakıyorum. Kalp atışları devam ediyor.

Annem hiçbirşeyi görmüyor. Ve sadece bağırmaya haykırmaya devam ediyor. Babama kapanmış, “Sadri’cim yenecek-sin, bunu da atlatacağız” diyor.

Umudumuzu sonuna kadar muhafaza ediyoruz. Öyle ya biz daha önce de mucizeleri yaşadık. “Babam bunları bize yaşattı. Gene yaşatacak” diye düşünüyoruz.

Gözyaşlarım saġnak halinde.

Annem nabzın ve kalp atışlarının durduğunun farkında değil. Ben o sırada bakıyorum makinede az önceki atışların durduğunu görüyorum.

Tekrar doktora bakıyorum. Kafasını önüne eğiyor.

Doktor “annemi çıkartın” diye işaret ediyor bu sefer.

Hâlâ o farkında değil. “Kurtulacaksınız” diye bağıriyor. Ben, doktora dönüp “Bakın, bakın nefes alıyor. Karnı inip çıkıyor” diyorum.

Doktor “Hep böyle olur” diyor. “Sonra o da bitecek” diyor

ve binbir güçlükle annemi dışarı alıyoruz.

Annemin bağırılışlarını artık dışarıdan duyuyorum. Herşey bitiyor.

Saate bakıyorum. Saat 22:45.

Babam yok.

Babamın elini hiç bırakmıyorum. Odada herkes ağlıyor.

Hademe,

hemşire,

doktor,

kim varsa ağlıyor.

Yeğenim vedat geliyor.  ylece duruyoruz.

Özgür hemşire ağlıyor.

Sıcacık gülüşler atan  zg r hemşire ağlıyor.

Saat 23:00'e kadar öylece duruyoruz.

Babam benim herşeyim artık yok. Cansız ama sıcak v cu-
du gözlerimin önünde.

 p yorum.

 p yorum.

Bir daha bir daha öpüyorum.

Bol bol öpüyorum.

Bir daha hiçbir zaman  pemeyeceğimi biliyorum. Yeğe-
nim, "Hastaneden gazetelere bildirelim mi?" diye sorduklarını
söylüyor.

Babam yok.

Beş dakika hiç konuşmadan duruyoruz.

"Bir şey söylemeyin" diyorum.

Vedat gidiyor tekrar geliyor. "Sıkıştırıyorlar ne yapalım ne
diyeceğiz" diyor.

Tekrar öpüyorum, öpüyorum.

Sadri Alışık'ın öldüğünü bütün Türkiye'ye duyurmanın zamanının geldiğini düşünüyorum.

“Tamam, bildirsinler” diyorum.

Türkiye babamın kaybını ancak 15 dakika sonra öğreniyor. Annem dışarıda, Devlet ablayla beraber o hep, babamın yoğun bakımdan çıkıp gelmesini beklediğimiz odaya gidiyorlar. Ne olduğunu pek düşünemiyorum açıkçası.

Ben, Özgür hemşire, hademe ve doktor beraberiz odada. Herkes ağlıyor.

Babam yok.

Özgür hemşire daha fazla dayanamıyor.

Utanıyor, yüzünü saklıyor.

Ben perişanım. Hâlâ babamın eli elimde. Öpüyorum. Zannediyorum o sıralarda televizyonlarda, radyolarda “Artık Sadri Alışık yok” deniyor.

Öldü demeye dilim varmıyor.

Hiçbir zamanda diyemedim.

Odada yapılması gereken işler var. Babamın morga kalkması gerekiyor.

Bu arada bütün hasta yakınları, bütün hastalar yoğun bakımda bizimle birlikte aynı odayı paylaşan bütün hasta yakınları ağlıyor.

“Ben çıkmayacağım, ben onunla beraberim” diyorum.

Babamı temiz bir çarşafa sarıyoruz.

Özgür hemşire de geliyor.

Ben, hademe ve Özgür hemşire babamı temizliyoruz. Üçümüzüz odada. İçeriye kimseyi almıyoruz. Son bir defa daha onu öpüyorum ve yeğenim Vedat geliyor. Hep beraber aşağıya morga gidiyoruz. Babamın hep yanındayız.

Babam yok.

O arada annemin ne yaptığını bilmiyorum. Asansörle aşağıya morga iniyoruz. Oğlum Sadri aklıma geliyor. “Kim bilir şu anda ne yapıyor. Geç olduğuna göre herhalde uyumuştur” diye düşünüyorum.

Morga giriyoruz. Babacığımı yerleştiriyoruz. Bir defa daha öpüyorum. Kapatıyoruz kapıyı.

Biliyorum iki üç gün orada kalacak. Birbirimize sarılarak yukarıya odaya annemin yanına çıkıyoruz.

Babam yok.

Ne kadar televizyoncu, gazeteci varsa hepsi orada.

Odanın önü ana baba günü.

Ben hiçbirşey görmüyorum.

Odada babam için hep dua ettiğim bir köşe var.

Dışarıda gök yüzünü gören bir köşe bu...

Gökyüzüne bakıyorum.

Odada birçok kişi var. “Kendini heba etme falan” diyorlar.

Kimseyi duyduğum yok.

Giden gitmiş babacığım hep derdi. “Vah gidene”

O gittikten sonra çok şey söylenir ama, “giden gider” derdi.

İşte onları düşünüyorum. Hatta babam sağlığında

Ölümünün radyo ve televizyonlardan nasıl anons edileceğini yazmış ve kendi ölüm haberinden sonra da

“Şimdi hava durumu” diyerek, hayatın devam ettiği mantığını vurgulamıştı.

Onlar aklıma geliyor. Birkaç arkadaşım duyup gelmiş.

Babam yok.

Yeğenim Vedat yanıma geliyor. Bana, “Ağlaya, ağlaya bir kadın aradı. Galiba ‘Nazan’ dedi. Başsağlığı diledi” diyor.

Derken eşler, dostlar gelmeye başlıyor. Sedef’le Nükhet odaya giriyor.

Pencerelerde evlerin ışıkları yanıyor.

Ben, hâlâ camdan dışarı bakıyorum.

Gökyüzüne bakıyorum.

Odadakiler üzgün yüzlerler bana bakıyor.

Anacığım yatağın üzerine oturmuş, ellerini yüzüne kapatmış. Hem ağlıyor, “Ah yavrum ne kadar da iyiydi” diyor. “Hiçbirşeyi yoktu ah canım, ah yavrum” diye bağıra bağıra ağlıyor.

Biraz da doktorları hatalı buluyor sanki. Herkes ağlıyor. Sedef başımda duruyor. Gözyaşlarımı göstermek istemiyorum.

Kim bilir bu cumartesi akşamı hangi evlerde cumartesi coşkusu yaşanıyor.

Hangi barlarda insanlar eğleniyor.

Hangi köylerde şimşekler çakıyor.

Babam yok.

Bütün bunları düşünerek camdan dışarı bakıyorum.

Şehrin ışıkları uzaktan görünüyor.

Şehir yerinde duruyor.

Ama o şehirde babam yok artık.

Şehir de göremeyecek.

Kim bilir ışıkları yanan bu evlerdeki kaç insan Sadri Alışık’la güldü.

Kaç insan ona saygı duydu, sevdi, hayranlık duydu.

Kim bilir bu haberi alınca, bu ışıklardaki kaç insan üzülecek, ağlayacak.

Camdan bakarken bunları düşünüyorum. Şimdi burada bütün yaşananlardan onların haberi yok. “İşte hayat böyle bir şey” diyorum.

O sırada tekrar televizyoncular gazeteciler odaya gidiyor.

Herkes birşeyler yapma telaşında.

Kimileri haber,

Kimileri orada bulunup dostluğunu gösterme,

kimileri acıyı paylaşma peşinde.

Herkes orada

Babam yok.

Annem ağlıyor.

Odadakiler ağlıyor.

İstanbul ağlıyor.

Odadan çıkıyorum. Aziz adlı bir arkadaşım var. Bakıyorum o da gelmiş. Uzun zamandır dargındık. O sırada doktorlar geliyor, bir takım insanlar geliyor. Kim olduklarını anlamam ve farketmem mümkün değil. Birşeyler konuşuluyor, bir sürü şey söyleniyor. Ben hiçbirini duymuyorum. Hatırlamıyorum ama bir sebeple eve gitmem gerektiğini biliyorum. Hep konuşulan bir şey var. Bir şey almak gerekiyor.

Aziz’le beraber eve gidiyoruz. Tam o sırada hastane kapısında, Hakan ile Sibel’e rastlıyorum. (Hakan Ural-Sibel Can)

Sarılıyoruz. “Babam gitti Hakan” diyorum. “Babam artık yok” diyorum. İkisi de sırtımı sıvazlıyorlar. Öpüyorlar. Ağlaşıyoruz. Çıkıyorum.

Eve gidiyoruz. Aziz yanımda.

Babam yok.

Eve girdiğimde ilk işim babamla birlikte oturduğumuz odaya girmek oluyor.

Etrafa bakıyorum. Zannediyorum nüfus kağıdını almak için oradayım. Buluyorum nüfus kağıdını. Bulduğum an tuta-

mıyorum kendimi yığılıp kalıyorum. Her zaman taşıdığı çantasında içinde kendi resmime, annemin resmine ve Sadri'nin resmine rastlıyorum.

Aziz korkuyor, bir şey olduğunu zannediyor. "Yok iyiyim" diyorum.

Gözlerim ıslaklıktan görünmüyor. Kendime biraz geldiğinde her nedense Televizyonu açmak geliyor içimden. Açar açmaz karşımda Okan'ı görüyorum. (Okan Bayülgen)

Bir dinleyicisi arıyor. O zaman televizyonda geç saatlerde. bir program yapıyordu." Gece kuşu" mu bilmiyorum. Bir dinleyicisi "Çok üzgünüm" diyor.

Okan'dan gelen cevap, "Ben de üzgünüm" diyor.

"Çünkü Sadri Alışık'ı kaybettik" diyor.

"Ve ben bu programa devam edemeyeceğim" diyor.

"Hepinizden özür diliyorum. Şimdi, Sadri Alışık'ın anısına 'Şaka ile karışık' filmi yayına girecek" diyor.

Artık gözyaşlarıma engel olamıyorum. Televizyonu kapatıyorum.

Benim en çok sevdiğim film bu.

Çok değil, daha 1 sene önce babamla beraber izlediğimiz film.

O anlar geliyor aklıma.

Babam yok.

Televizyonu kapatıp, alacağımı alıp, hastaneye geri dönüyorum.

Hastanedeki kalabalık inanılmaz artmış. Kapıların önünde insanlar, kuyruklar başsağlığı dileyen dileyene. Vakit gece yarısını geçiyor.

Hayranlar gelmiş.

Arkadaşlar gelmiş.

Kimseyi görmek istemiyorum. Arka kapıdan beni odaya çıkarıyorlar. Odaya çıkarken ister istemez, babamın kaldığı yoğun bakım ünitesini görüyorum. Binlerce defa girip çıktığımız odayı görüyorum. Fena oluyorum.

Oğlum aklıma geliyor. “Şimdi ne yapıyordur. Mutlaka herşeyden habersiz uyuyordur. Yarın ben ona ne diyeceğim” diye düşünüyorum. Odaya giriyorum. Annemi konuşurken, insanlara bir şey anlatırken görüyorum. Baş çok kalabalık. Anlatıyor, “Çok iyiydi” diyor.

“Dondurma istemişti bizden” diyor.

Dayanamıyorum.

Dışarı çıkıyorum. Aziz yanımda.

Aziz benim hep yanımda. Saatler geçiyor. İnsanlar yavaş yavaş gidiyor. Sabaha karşı bir saatler oluyor.

O ara Sadri’nin dedesi geliyor. Ben yerde oturmuşum. Beni teselli etmeye çalışıyor. Yani Sibel’in babası. “Sibel Ankara’da” diyor.

Çalışıyormuş.

Ne tuhaf. Haberi var mıdır, yok mudur bilmiyorum. Ama en azından bir telefon etmesi gerekmiyor mu?

Bana kalsa o gece sahneye filan çıkmaması lazım.

Babamı kaybetmişiz.

Türkiye Sadri Alışık’ı kaybetmiş.

Bu gece nerede kalacağımı düşünüyorum.

Annemle konuşmam lazım. Birşeyleri toparlamam lazım. Annemin yanına gidiyorum. “Anne, burada kalalım sabah eve geçeriz” diyorum.

Boş bir hasta odası ayarlıyorlar bana. Uyumaya çalışıyorum. Aziz yine yanımda. O da benimle beraber yatıyor. Üstümüzde elbiselerimizle, ayrı ayrı yataklara uzanıyoruz. Uyumak ne mümkün. Sabahı sabah ediyoruz.

Dua ediyorum bol, bol. Saat 6'da eve babamın eşyalarını götürmem gerekiyor.

Babam yok.

Hastanede birtakım eşyaları var. ilaçlar var, ona “uğur getirsin” diye başucuna koyduğumuz filleri var.

Annem “Ben onlara bakamam” diyor.

Bunların hepsinin eve gitmesi gerekiyor.

Kolonyasından ilacına kadar bir sürü şey var.

Yeğenim Vedat ve arkadaşım Aziz’le birlikte eşyaları alıp eve götürüp dönüyoruz.

Hastanenin kapısında Sedef’i görüyorum.

Sabahın saat 6’sında kapıda bana sarılıp ağlıyor.

Beraber ağlaşıyoruz.

Kapının önünde yine gazeteciler var. Sedef’le odaya çıkıyoruz. Yoğun kalabalık odada da devam ediyor.

Annem perişan. Yanında Devlet abla var.

Babam yok.

Elif geliyor o sırada. Halam ve akrabalar herkes orada.

Bir kısım eşyalar orada kalmış.

Yatağın üstünden eşyaları taşıyoruz. Annem eve gitmek istiyor. “Fakat eşyaları nasıl götüreceğiz” diye düşünürken Sedef atılıyor. “Ben burada kalayım. Şoförü çağırayım, eşyaları birlikte götürürüz, siz gidin” diyor.

Kolay değil tam bir senedir hastanedeyiz. O kadar çok eş-
ya var ki. Belki iki üç sefer yapmak gerekecek. İstememeye
istemeye “peki” deyip kabul ediyorum.

İstanbul pırıl pırıl bir sabaha hazırlanıyor.

Aynı gün Fenerbahçe-Galatasaray maçı var. Pazar gecesi
oynanacak.

Hava güneőli ama soğuk.

Eve yürümek istiyorum. Hastalığı döneminde eve kadar
yürümeyi “uğur” sayıyordum. Yürürken de hep dua ediyordum geceleri.

Zorla arabaya bindiriyorlar. Eve gidiyoruz.

Babam yok.

Kim bilir oğlum Sadri ne yapıyor.

Uyuyor mu acaba?

Muhakkak başka hastanelerde yeni bebekler doğuyor. Ev-
lenenler ayrılanlar oluyor.

Hayat her őeyiyle devam ediyor.

Babam yok.

Kapıcı yine evimizin nn siliyor.

Henüz bir şeyden haberi yok.

Bir daha 10 numaranın beyi,

İstanbul’un beyi,

Türkiye’nin beyi Sadri Bey, artık bu kapıdan ayağını pas
pasa silip içeri girmeyecek.

Onun mtevezii ve sıccak “günaydın”ını bu kapıcı hiç duy-
mayacak.

İstanbul őehri pazar sabahına Sadri Alışık’sız uyanıyor.

Babam yok.

Şehir virane,

şehir bitik,

şehir üzgün,

Şehrin kolu kanadı kırık.

Artık babasız bir hayatın içindeyim.

Annem her şeyini, eşini dostunu, arkadaşını, kocasını,
babasını kaybetti.

Babam yok.

Apartmandan içeri giriyoruz.

Hiç konuşmuyoruz. Gözlerimiz ıpsıslak. Yandaki dairenin
penceresinden televizyon sesleri geliyor.

“Ünlü sinema sanatçısı, Türk Sineması’nın duayeni, büyük
usta, Türk halkının çok sevdiği, büyük aktör Sadri Alışık’ı
kaybettik. Başımız sağolsun” diyor spiker,
peşinden ekliyor.

“Ve şimdi hava durumu...

“HAYAT DEVAM EDİYOR”

Babam yok.

TORUN SADRİ ALIŞIK ANLATIYOR

Torun Sadri Sadri Alışık, o günü şöyle hatırlıyor:

Dün gibi hatırlıyorum. Pazar sabahı babam telefon ederek beni uyandırdı. Taner dedem de (Sibel Turnagöl'ün babası) yanımdaydı. Beraber kalıyorduk.

Babamın sadece “Alo” dediğini duydum.

“Alo” diyordum, babamdan ses gelmiyordu.

Konuşmuyordu sanki

Bir an telefonun kapandığını sandım.

Sonra “Benim, Sadri” dedi babam.

“Nasılsın oğlum” dedi.

“İyiym baba” dedim.

Sesi bir tuhaftı.

“Ne oldu baba, sesin kötü geliyor” dedim.

Babam; “Sadri, dedeni Allah aldı” dedi.

Daha fazla konuşmadı.

Hıçkırıyordu.

Ben öylece kaldım.

Konuşamadım.

Telefonu yere fırlattım. Kendim de yere yığıldım.

Taner dedem telefonu kapattı.

BABAM

Sen

Telefat-ı adiyeden

Paşabahçeli Sadri Alışık

Baban Kaptan Rafet

Anan zavallı Saffet

Sen

Elli yıllık bir tiyatro-sinema devi

Herkes Sadri Alışık'a,

Ben, sana hasret

Sen

Yeşilçam Sokağı'nın Turist Ömer'i

Tophane Rıhtımı'nın romantik serserisi

Bir yanı yıkıktı hep

Kırık döküktü sesi

Sen, babamdın babam

Son İstanbul Efendisi

Sen

Herkesin Sadri Alışık'ı

Benimse, babamdın sen

Sen, ne baba adamdın

Adamdın, babamdın sen

KEREM ALIŞIK

BABAM

Sen telefât-ı adiyeden
Paşabahçeli Sadri Alışık
Baban Kaptan Rafet
Anan zavallı Saffet

Sen
Elli yıllık bir tiyatro-sinema devi
Herkes Sadri Alışık'a,
Ben, sana hasret

Ben telefât-ı adiyeden
Paşabahçeli Sadri Alışık
Babam Rafet Kaptan
Anam zavallı Saffet

Sen
Yeşilçam Sokağı'nın Turist Ömer'i
Tophane Rıhtımı'nın romantik serserisi
Bir yanı yıkıktı hep
Kırık döküktü sesi
Sen, babamdın babam
Son İstanbul Efendisi

Ben
Elli yıllık bir sinema-tiyatro çöpu
Artık çöpler denize dökülmüyor, yasak
Acaba sarmısaklasak da mı saklasak,
Sarmısaklarmasak da mı saklasak
Yoksa bu telefât-ı adiyeyi
Hiç mi hiç hatırlarmasak

Sen herkesin Sadri Alışık'ı
Benimse, babamdın sen
Sen, ne baba adamdın
Adamdın, babamdın sen

SADRI ALIŞIK

KEREM ALIŞIK

ISBN 975-8870-37-8

